

***Tarım ve Orman
Hukuku Grubu
Çalışma Belgesi***

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	3
1. GİRİŞ.....	4
2. MEVCUT DURUM.....	5
2.1. 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu.....	5
2.2. 3083 Sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu.....	6
2.3. 6831 Sayılı Orman Kanunu.....	7
2.4. 5488 Sayılı Tarım Kanunu.....	7
2.5. 5199 Sayılı Hayvanları Koruma Kanunu.....	7
2.6. 5996 Sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu.....	7
2.7. 5553 Sayılı Tohumculuk Kanunu.....	8
2.8. 4342 Sayılı Mera Kanunu.....	8
2.9. 5178 Sayılı Mera Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun (2004).....	9
2.10. 5042 Sayılı Yeni Bitki Çeşitlerine Ait Islahçı Haklarının Korunmasına İlişkin Kanun.....	9
2.11. 1380 Sayılı Su Ürünleri Kanunu	9
2.12. 5977 Sayılı Biyogüvenlik Kanunu.....	10
2.13. 2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu	10
2.14. 4634 Sayılı Şeker Kanunu	11
2.15. 6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun.....	11
2.16. 3194 Sayılı İmar Kanunu.....	12
2.17. 6306 Sayılı Kentsel Dönüşüm Kanunu.....	12
2.18. 6200 Sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanun.....	12
2.19. 167 Sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun.....	13
2.20. 6172 Sayılı Sulama Birlikleri Kanunu.....	13
2.21. 872 Sayılı Çevre Kanunu.....	14
2.22. 4081 Sayılı Çiftçi Mallarının Korunması Hakkında Kanun	14
2.23. 2942 Sayılı Kamulaştırma Kanunu.....	14
2.24. 3402 Sayılı Kadastro Kanunu.....	15
2.25. 5262 Sayılı Organik Tarım Kanunu.....	15

2.26. 5957 Sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun	15
3. GENEL SORUNLAR.....	15
4. TARIM VE ORMAN HUKUKU GRUBU ÇALIŞMA KONULARINA GÖRE SORUN TESPİTİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	17
4.1. Arazi Kullanım Planlaması ile İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri.....	17
4.2. Tarım Arazilerinin Amaç Dışı Kullanımı ile İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri.....	28
4.3. Tarımsal Desteklemeler ile İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri.....	30
4.4. Tarımsal Üretim ve Pazarlama ile İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri.....	31
4.5. Tarımsal Arazilerin Sürdürülebilir Yönetimi ile İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri.....	45
4.6. Gıda Güvenliği ve Güvenilirliği ile İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri.....	56
4.7. Sürdürülebilir Ormancılık ile İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri.....	66
4.8. Biyoçeşitliliğin Korunması ve Biyogüvenlik ile İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri.....	72
5. SONUÇ.....	74

KISALTMALAR

AR-GE	: Araştırma ve Geliştirme
BKÜ	: Bitki Koruma Ürünleri
BSGM	: Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü
BÜGEM	: Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü
DSİ	: Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
GSYH	: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
OGM	: Orman Genel Müdürlüğü
RG	: Resmî Gazete
TAGEM	: Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TRGM	: Tarım Reformu Genel Müdürlüğü
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TÜRKTOB	: Türkiye Tohumcular Birliği
UPOV	: Uluslararası Yeni Bitki Çeşitlerini Koruma Birliği

1. GİRİŞ

İnsanoğlunun doğal kaynaklardan faydalanması varoluşuna dayanmaktadır. Barınma ve beslenme ihtiyacı, tarımsal faaliyetin ortaya çıkması insan ve doğal kaynak ilişkisini artırmıştır. Tarımsal alanlar ve ormanlar insan hayatında yerleşim yeri, çalışma alanları açısından belirleyici rol oynamıştır. Biyolojik yaşamın sürdürülmesi için büyük öneme sahip olan ve oksijen-karbon döngüsünün temelini oluşturan ormanlar, dünyanın akciğerleri olarak anılmaktadır. Yenilenebilir kaynaklar içinde olmalarına karşın ormanların oluşumu: çeşitli bitkiler, hayvanlar, mikroorganizmalar, mantarlar, su, hava ve toprağın uzun süreli etkileşimi sonucunda meydana gelebilmektedir. Başta barınma ve beslenme ihtiyaçlarının karşılandığı ormanlardan zamanla daha farklı faydalar sağlanmış kullanım alanları genişlemiştir. Artan nüfus ve buna bağlı gıda ve barınma ihtiyacındaki artış, endüstrinin yoğun baskısı tarım alanlarını verimsiz ve yetersiz hale getirmiştir. Bunun doğal bir sonucu olarak orman tahribatı ortaya çıkmıştır. Dünya orman varlığı 8 milyon hektardan 4 milyon hektara gerilemiştir. 18. yüzyıl sonrasında orman ürünlerine duyulan düzenli ihtiyaç ve doğal afetlerin olumsuz etkileriyle birlikte ormanların önemi anlaşılmış ve “orman yönetimi” kavramı ortaya çıkmıştır.

İnsanların beslenme ihtiyacını temin etmesi, sanayiye ham madde sağlaması, dış ticarete katkı sağlaması ve milli gelire olan katkısı dolayısıyla tarım sektörü büyük önem arz etmektedir. Ayrıca kırsal nüfus, toplam nüfusun önemli bir payını oluşturduğundan gerek istihdam gerekse üretim ve tüketim açısından göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Diğer taraftan, bir ülkenin en önemli serveti bilindiği üzere doğal kaynaklarıdır. Doğal kaynaklarından biri olan ormanların da katma değeri oldukça yüksektir. Bu nedenle, ormanların yönetiminde uygulanması gereken stratejiler önem kazanmaktadır.

Özellikle kalkınması tarımsal faaliyete bağlı olan ülkelerde tarım sektörünün yapısal ve işleyiş yönünden ekonominin diğer sektörleriyle uyumlu ve dengeli ilerleyişi büyük önem arz etmektedir. Bu bağlamda yürütücüler ve hukuki yapı ön plana çıkmaktadır.

Ülkemizde tarım hukuku: kanunlar, yönetim kurulu kararları, yönetmelikler, tebliğler, kurul kararları ve başkanlık genelgeleri etrafında oluşmaktadır. Önemli bir sorun teşkil eden tarım işletmelerinin parçalanarak verimsiz hale gelmesi ve birey-toprak ilişkisinin çıkarlarının, toplum ve ülke çıkarlarının önüne geçmesi konuları üzerinde durulmaktadır. Bu bağlamda, özellikle tarım ve orman sektörünün üretim alanı olarak kabul edilen tarım arazilerinin kullanımında karşılaşılan problemler bütün sektöre etki etmektedir. Bu nedenle, öncelikle tarım arazilerinin kullanımı, korunması ve planlanmasına yönelik olarak hukuksal düzenlemelere önem verilmelidir. Tarım ve orman sektörünün sürdürülebilirliğini sağlayabilmek için mevcut yasal mevzuatın uygulamalarda karşılaşılan sorunlarının ve çelişkilerin tespit edilip düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Özellikle mevzuatta bulunan açıklardan dolayı amacına uygun şekilde yürütülememesi bu sorunların temelini teşkil etmektedir. Bu nedenle mevzuatta bulunan açıkların giderilmesi gerekmektedir.

Tarım ve Orman Hukuku Çalışma Grubu olarak, öncelikle tarım ve orman sektörünü ilgilendiren mevzuatlar tespit edilmiştir. Bu mevzuatlarda karşılaşılan sorunlar, ilgili mevzuatlarla çelişkiler ve bunlara çözüm önerileri bu grubun çalışma kapsamını oluşturmaktadır.

2. MEVCUT DURUM

Tarım sektöründe Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren özellikle tarım arazilerinin korunmasına yönelik olarak yasal düzenlemeler yapılarak politikalar geliştirilmiştir. Tarım sektörünü doğrudan ya da dolaylı olarak ilgilendiren birçok mevzuat bulunmaktadır.

Ormancılık hukuku ise 1924 Anayasası'nda ormanların devlet tarafından idaresi ve istimlak esasları belirtilerek düzenlenmeye başlanmıştır. Daha sonra 1961 Anayasası'nda ormanların idaresine ek olarak korunması ve geliştirilmesi ön plana alınmış ve bu doğrultuda esaslar eklenmiştir. 1982 Anayasası'nda ise ormanların tahribini engellemeye yönelik ve orman alanlarının sınırlarının korunması üzerine eklemelerde bulunulmuştur. 1982 Anayasası'nda ayrıca orman köylüsünün ormanlarla etkileşimi konusu da yasa kapsamına alınmıştır. İlgili kanunlardan, 6831 sayılı Orman Kanunu'nda ormanların tarifi ve sınıflandırılması yapılmış, orman sınır hususları belirtilmiş ve ormanların her türlü işlerinin Orman Genel Müdürlüğüne ait olduğu belirtilmiştir. 3234 sayılı Orman Kanunu'nda ise Orman Genel Müdürlüğü'nün amaç, görev ve teşkilat esasları yer almış; sorumluluk ve yetkileri belirlenmiştir.

Bu bölümde, Tarım ve Orman Hukuku çalışmaları kapsamında sorun görülen mevzuatların amaç ve kapsamaları özet olarak verilmiştir.

2.1. 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu

03.07.2005 tarihinde TBMM'de kabul edilerek 19.07.2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Bu Kanun'un amacı: toprağın doğal veya yapay yollarla kaybını ve niteliklerini yitirmesini engelleyerek korunmasını, geliştirilmesini ve çevre öncelikli sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak, plânlı arazi kullanımını sağlayacak usul ve esasları belirlemektir.

Bu Kanun; arazi ve toprak kaynaklarının bilimsel esaslara uygun olarak belirlenmesi, sınıflandırılması, arazi kullanım plânlarının hazırlanması, koruma ve geliştirme sürecinde toplumsal, ekonomik ve çevresel boyutlarının katılımcı yöntemlerle değerlendirilmesi, amaç dışı ve yanlış kullanımların önlenmesi, korumayı sağlayacak yöntemlerin oluşturulmasına ilişkin sorumluluk, görev ve yetkilerin tanımlanması ile ilgili usûl ve esasları kapsamaktadır.

6537 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'la:

5403 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin birinci fıkrasının (h) ve (ı) bentleri değiştirilmiş,

5403 sayılı Kanun'un 2., 3., 8., 13. ve 17. maddelerinde değişiklikler yapılmış,

Türk Medeni Kanunu'nun (22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun) 659'uncu, 660'ıncı, 661'inci, 662'nci, 663'üncü, 664'üncü, 665'inci, 666'ncı, 667'nci ve 668'inci maddeleri ile 22/11/1984 tarihli ve 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu'nun 13'üncü maddesinin beşinci fıkrasının son cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Bu Yasa ile ülkemizde ilk defa tüm ilçe bazında yeter gelirli işletme büyüklükleri kanun ekine konulmuştur.

Kanun'da:

Asgari tarımsal arazi büyüklüğü: Üretim faaliyet ve girdileri rasyonel ve ekonomik olarak kullanıldığı takdirde, bir tarımsal arazide elde edilen verimliliğin, söz konusu tarımsal arazinin daha fazla küçülmesi hâlinde elde edilemeyeceği Bakanlıkça belirlenen en küçük tarımsal parsel büyüklüğünü,

Yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüğü: Bölge farklılıkları göz önünde bulundurularak il ve ilçelerin ekli (1) sayılı listede belirlenen yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüklerini,

Yan sanai işletme: yeter gelirli tarımsal arazilere ait ürün depolama, koruma, işleme ve pazarlama gibi faaliyetlere yönelik tesisleri, tanımlamaktadır.

Yasa'da tarım arazilerinin verimsiz bir şekilde bölünmesini önlemek amacıyla tarım arazilerinin bölünebileceği en küçük birimi ifade etmek için "yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüğü" ve bu yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüğünün belirlenmesi için bir alt sınır tanımlanması olan "asgari tarımsal arazi büyüklüğü" kavramlarına yer vermiştir (8.madde). Kanun'da asgari tarımsal arazi büyüklüğü "mutlak tarım arazileri, marjinal tarım arazileri ve özel ürün arazileri için 2 hektar, dikili tarım arazileri için 0,5 hektar, örtüaltı tarımı yapılan araziler için ise 0,3 hektar" olarak belirlenmiştir. Yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüğü ise bölgelere göre tarımsal faaliyet farklılıkları göz önünde bulundurularak her bir il ve ilçe için ayrı ayrı belirlenmiştir. Buna göre yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüğü asgari tarımsal arazi büyüklüğüne eşit veya ondan büyük olmalıdır.

2.2. 3083 Sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu

Kanun 22/11/1984 tarihinde kabul edilmiştir. Daha sonra farklı tarihlerde mevzuatta değişiklikler yapılmıştır.

Bu Kanun'un amacı sulama alanları ile Cumhurbaşkanınca gerekli görülen alanlarda:

- Toprağın verimli şekilde işletilmesini, işletilmesinin korunmasını, birim alandan azami ekonomik verimin alınmasını, tarım üretiminin sürekli olarak artırılmasını, değerlendirilmesini ve buralarda istihdam imkânlarının artırılmasını,
- Yeterli toprağı bulunmayan ve topraksız çiftçilerin zirai aile işletmeleri kurabilmeleri için Devletin mülkiyetinde bulunan topraklarla topraklandırılmalarını, desteklenmelerini, eğitilmelerini,
- Ekonomik üretime imkân vermeyecek şekilde parçalanmış tarım topraklarının gerektiğinde ve imkânlar ölçüsünde genişletilmesi suretiyle de toplulaştırılmasını, tarım arazisinin ailenin geçimini sağlamaya ve aile iş gücünü değerlendirmeye yeterli olmayacak derecede parçalanmasını ve küçülmesini önlemeyi,
- Yeni yerleşme yerleri kurmayı, mevcut yerleşme yerlerine eklemeler yapmayı,
- Zorunluluk halinde tarım arazisinin diğer amaçlara tahsisini düzenlemeyi,
- Dağıtılmayan tarım arazisinin değerlendirilme şeklini belirlemeyi,
- Cumhurbaşkanınca gerekli görülen diğer bölgelerde gayrimenkullerin milli güvenlik nedeniyle mülkiyet ve tasarruf şekillerinde ve yerleşim yerlerinde düzenlemeler yapmayı, sağlamaktır.

2.3. 6831 Sayılı Orman Kanunu

Kanun 31/8/1956 tarihinde kabul edilmiştir.

Kanun'da amaç ve kapsam maddeleri bulunmamaktadır. Kanun Ormanların Tarifi, Taksimi, İdare ve Murakabesi, Devlet Ormanları, Orman Kadastrosu, Hükmi şahsiyeti Haiz Amme Müesseselerine Ait Ormanlar, Hususi Ormanlar, Müşterek Hükümler, Müteferrik Hükümler, Muvakkat Hükümler olmak üzere 7 Fasıll altında 17 adedi ek, 11 adedi geçici olmak üzere 19 maddeden oluşmaktadır. Yasalaştığı yıldan itibaren 35 kez yapılan kanun değişiklikleri ile 56 maddesinde bazı maddelerinde birkaç kez olmak üzere yeniden düzenleme yapılmıştır.

2.4. 5488 Sayılı Tarım Kanunu

Kanun 18/4/2006 tarihinde kabul edilmiştir.

Bu Kanun'un amacı: tarım sektörünün ve kırsal alanın, kalkınma plân ve stratejileri doğrultusunda geliştirilmesi ve desteklenmesi için gerekli politikaların tespit edilmesi ve düzenlemelerin yapılmasıdır.

Bu Kanun, tarım politikalarının amaç, kapsam ve konularının belirlenmesi; tarımsal destekleme politikalarının amaç ve ilkeleriyle temel destekleme programlarının tanımlanması; bu programların yürütülmesine ilişkin piyasa düzenlemeleri, finansman ve idarî yapılanmanın tespit edilmesi; tarım sektöründe uygulanacak öncelikli araştırma ve geliştirme programlarıyla ilgili kanunî ve idarî düzenlemelerin yapılması ve tüm bunlarla ilgili uygulama usûl ve esaslarını kapsamaktadır.

2.5. 5199 Sayılı Hayvanları Koruma Kanunu

Kanun 24/6/2004 tarihinde kabul edilmiştir.

Kanun'un amacı: hayvanların rahat yaşamlarını ve hayvanlara iyi ve uygun muamele edilmesini temin etmek, hayvanların acı, ıstırap ve eziyet çekmesine karşı en iyi şekilde korunmalarını, her türlü mağduriyetlerinin önlenmesini sağlamaktır.

Kanun'un kapsamı: amaç maddesi doğrultusunda yapılacak düzenlemeleri, alınacak önlemleri, sağlanacak eş güdümü, denetim, sınırlama ve yükümlülükler ile tabi olunacak cezai hükümleri kapsar.

2.6. 5996 Sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu

Resmî Gazete Tarihi ve Sayısı: 13 Haziran 2010/27610

Kanun'un amacı: Gıda ve yem güvenilirliğini, halk sağlığı, bitki ve hayvan sağlığı ile hayvan ıslahı ve refahını; tüketici menfaatleri ile çevrenin korunması da dikkate alınarak korumak ve sağlamaktır.

Kanun'un kapsamı: Gıda, gıda ile temas eden madde ve malzeme ile yemlerin üretim, işleme ve dağıtımının tüm aşamalarını, bitki koruma ürünü ve veteriner tıbbî ürün kalıntıları ile diğer kalıntılar ve bulaşanların kontrollerini, salgın veya bulaşıcı hayvan hastalıkları, bitki ve bitkisel ürünlerdeki

zararlı organizmalar ile mücadeleyi, çiftlik ve deney hayvanları ile ev ve süs hayvanlarının refahını, zootekni konularını, veteriner sağlık ve bitki koruma ürünlerini, veteriner ve bitki sağlığı hizmetlerini, canlı hayvan ve ürünlerin ülkeye giriş ve çıkış işlemlerini ve bu konulara ilişkin resmî kontrolleri ve yaptırımları kapsar.

Kişisel tüketim amaçlı birincil üretim ile kişisel tüketim amacıyla hazırlanan gıdalar, bu Kanun'un kapsamı dışındadır.

2.7. 5553 Sayılı Tohumculuk Kanunu

Kanun 31/10/2006 tarihinde kabul edilmiştir.

Türkiye tarım politikasının önemli amaçlarından birisi, yüksek nitelikli tohumluk kullanımı ile kalitenin ve verimin arttırılması olmuştur.

Bu genel amaç ve politika; konuyla ilgili diğer kanunların yanı sıra, tohumluk üretim ve ticaretini, açık ve net, güvenilir ve adil ilkeler temeline oturtmak, aynı zamanda tohumculuk sektörünün yeniden yapılandırılmasını sağlamak üzere, 2006 yılında yürürlüğe giren 5553 sayılı Tohumculuk Kanunu'nda da yasal olarak ifadesini bulmuştur.

Kanun'un amacı: bitkisel üretimde verim ve kaliteyi yükseltmek, tohumluklara kalite güvencesi sağlamak, tohumluk üretim ve ticareti ile ilgili düzenlemeleri yapmak ve tohumculuk sektörünün yeniden yapılandırılması ve geliştirilmesi için gerekli olan düzenlemeleri gerçekleştirmektir.

Kanun'un kapsamı ise bitki türlerine ait çeşitlerin ve genetik kaynakların kayıt altına alınması, tohumlukların üretimi, sertifikasyonu, ticareti, piyasa denetimi, cezai müeyyideler, yetki devri, istisnalar ve Türkiye Tohumcular Birliği ile Alt Birliklerin kurumsal yapılanmaları ile ilgili düzenlemeleri içermektedir.

2.8. 4342 Sayılı Mera Kanunu

Kanun 25/2/1998 tarihinde kabul edilmiştir.

Kanun'un amacı: daha önce çeşitli kanunlarla tahsis edilmiş veya kadimden beri kullanılmakta olan mera, yaylak, kışlak ve kamuya ait otlak ve çayırların tespiti, tahdidi ile köy veya belediye tüzel kişilikleri adına tahsislerinin yapılmasını, belirlenecek kurallara uygun bir şekilde kullandırılmasını, bakım ve ıslahının yapılarak verimliliklerinin artırılmasını ve sürdürülmesini, kullanımlarının sürekli olarak denetlenmesini, korunmasını ve gerektiğinde kullanım amacının değiştirilmesini sağlamaktır.

Bu Kanun, mera, yaylak ve kışlak alanları ile umuma ait ayır ve otlak alanları kapsamaktadır.

2.9. 5178 Sayılı Mera Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun (2004)

MADDE 3- 4342 sayılı Kanununun 14'üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 14- Tahsis amacı değiştirilmedikçe mera, yaylak ve kışlaktan bu Kanun'da gösterilenden başka şekilde yararlanılamaz. Ancak, bu Kanun'a veya daha önceki kanunlara göre mera, yaylak ve kışlak olarak tahsis edilmiş olan veya kadimden beri bu amaçla kullanılan arazilerden:

- a) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının talebi üzerine, 3213 sayılı Maden Kanunu ve 6326 sayılı Petrol Kanunu hükümlerine göre, arama faaliyetleri sonunda rezervi belirlenen maden ve petrol faaliyeti için zaruri olan,
 - b) Kültür ve Turizm Bakanlığının talebi üzerine, turizm yatırımları için zaruri olan,
 - c) Kamu yatırımları yapılması için gerekli bulunan,
 - d) Köy yerleşim yeri ile uygulama imar plânı veya uygulama plânlarına ilave imar plânlarının hazırlanması, toprak muhafazası, gen kaynaklarının korunması, millî park ve muhafaza ormanı kurulması, doğal, tarihî ve kültürel varlıkların korunması, sel kontrolü, akarsular ve kaynakların düzenlenmesi için ihtiyaç duyulan,
 - e) 442 sayılı Köy Kanunu'nun 13 ve 14'üncü maddeleri kapsamında kullanılmak üzere ihtiyaç duyulan,
 - f) Ülke güvenliği ve olağanüstü hâl durumlarında ihtiyaç duyulan,
 - g) Doğal afet bölgelerinde yerleşim yeri için ihtiyaç duyulan,
- yerlerin, ilgili müdürlüğün talebi, komisyonun ve defterdarlığın uygun görüşü üzerine, valilikçe tahsis amacı değiştirilebilir ve söz konusu yerlerin tescilleri hazine adına, vakıf meralarının tescilleri ise vakıf adına yaptırılır.

2.10. 5042 Sayılı Yeni Bitki Çeşitlerine Ait İslahçı Haklarının Korunmasına İlişkin Kanun

08.01.2004 tarihinde kabul edilerek yürürlüğe girmiştir.

Kanun'un amacı, bitki çeşitlerinin geliştirilmesini özendirmek, yeni çeşitlerin ve ıslahçı haklarının korunmasını sağlamaktır. Kanun tüm bitki türlerini kapsamaktadır.

2.11. 1380 Sayılı Su Ürünleri Kanunu

Kanun 22/3/1971 tarihinde kabul edilmiştir. 15/5/1986, 3/7/2003, 22/7/2003 tarihlerinde bazı maddelerinde değişiklik yapılmıştır.

Deniz ve iç sularımızda bulunan su ürünlerinin ve yaşama ortamlarının korunması, kontrolü, su ürünleri avcılığı ve yetiştiriciliğine ilişkin hususlar bu Kanun kapsamına girmektedir.

Kanun kapsamında: deniz ve iç sularda ticari amaçlı su ürünleri avcılığı yapacak olan gerçek kişilerin ve istihsalde kullanılacak gemilerin ruhsatlandırılması, istihsal yerlerinin kiralınması, istihsal yerlerinin korunması, su ürünleri araştırmaları, su ürünleri avcılığında kullanılması yasak olan madde ve yöntemler, baraj ve regülatör gibi tesislerde su ürünlerinin geçmesine özgü balık geçidi

veya asansörlerin yapılması ve işler durumda bulundurulması, su ürünleri istihsalinde kullanılacak istihsal vasıtalarını haiz olmaları gereken asgari vasıf ve şartları ile bunların kullanma usul ve esasları, su ürünleri avcılığına yer zaman, mesafe, derinlik bakımından konulacak yasak, sınırlama ve sorumlulukların belirlenmesi, bilimsel araştırmalar için su ürünleri avcılığında kullanılması yasak av araçlarına ve avlanma yöntemlerine izin verilmesi, kanuna istinaden konulan yasaklardan dolayı, aykırı eylemlerle ilgili zabıt tutmak, kullanılan istihsal vasıtalarını ve elde edilen su ürünlerini zapt etmekle görevli ve yetkili kılınanlar, zapt edilen su ürünleri ve istihsal vasıtaları hakkında yapılacak işlemler, getirilen düzenlemelere aykırı eylemlerde uygulanacak idari para cezası, ürünlerin zapt ve müsaderesi, istihsal yerlerinde yapılan değişikliklerde eski şekline döndürme, faaliyetin durdurulması, avlanma ruhsatlarının/ruhsatın geri alınması ve iptaline ilişkin hükümler getirilmiştir.

2.12. 5977 Sayılı Biyogüvenlik Kanunu

18/3/2010 tarihinde kabul edilerek yürürlüğe girmiştir.

Kanun'un amacı: bilimsel ve teknolojik gelişmeler çerçevesinde, modern biyoteknoloji kullanılarak elde edilen genetik yapısı değiştirilmiş organizmalar ve ürünlerinden kaynaklanabilecek riskleri engellemek, insan, hayvan ve bitki sağlığı ile çevrenin ve biyolojik çeşitliliğin korunması, sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla biyogüvenlik sisteminin kurulması ve uygulanması, bu faaliyetlerin denetlenmesi, düzenlenmesi ve izlenmesi ile ilgili usul ve esasları belirlemektir.

Kanun: genetik yapısı değiştirilmiş organizmalar ve ürünleri ile ilgili olarak araştırma, geliştirme, işleme, piyasaya sürme, izleme, kullanma, ithalat, ihracat, nakil, taşıma, saklama, paketlenme, etiketleme, depolama ve benzeri faaliyetlere dair hükümleri kapsamaktadır.

Veteriner tıbbî ürünler ile Sağlık Bakanlığınca ruhsat veya izin verilen beşeri tıbbî ürünler ve kozmetik ürünleri bu Kanun kapsamı dışındadır.

2.13. 2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu

Kanun 11.8.1983 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe konulmuştur.

Kanun'un amacı: yurdumuzdaki milli ve milletlerarası düzeyde değerlere sahip milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanlarının seçilip belirlenmesine, özellik ve karakterleri bozulmadan korunmasına, geliştirilmesine ve yönetilmesine ilişkin esasları düzenlemektir.

Amaç ve tanımlar, belirleme, planlama ve kamulaştırma, milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanlarının belirlenmesi, izin işleri, görevler, koruma, döner sermaye gelirleri, cezalar ve son hükümler olmak üzere toplam 25 maddeden oluşmaktadır.

2.14. 4634 Sayılı Şeker Kanunu

Kanun 4/4/2001 tarihinde kabul edilmiştir.

Kanun'un amacı: Avrupa Birliği Helsinki Zirvesi sonrasında kazanılan aday ülke statüsü ile Dünya Ticaret Örgütü çerçevesindeki taahhüt ve gelişmeler şeker rejiminin yeniden düzenlenmesini gerekli kıldığından Kanun ile şeker üretiminde istikrarın sağlanması ve korunması, sektörün iç piyasada rekabet kurallarına göre yönlendirilmesi, Avrupa Birliği düzenlemeleri yanı sıra Dünya Ticaret Örgütü ve diğer uluslararası taahhütlere uyum sağlanması, özelleştirmeye olanak sağlayacak hukuki alt yapının hazırlanması, şeker sektörünün, yarattığı yüksek katma değer yanında tarım ve endüstri kesiminde sağladığı yüksek istihdam düzeyi nedeniyle pancar şekeri üreticisinin gelişmiş ülkelerde de düzenleme altına alındığından, pancar üreticileri ve işleyicilerinin menfaatlerini buluşturmak suretiyle sektörün yapısal anlamda düzenlenmesi, halen mevcut ve ileride kurulacak şeker fabrikalarının tam kapasite ile üretim yapmaları ve rasyonel çalışmalarının sağlanması, sadece ekonomik yönden değil sosyal yönden de geçimlerini pancar tarımına bağlamış üreticilerin korunması bu nedenlerle, şeker fabrikalarının iç pazar paylarının kotalara bağlanması, yurt içi talebin yurt içi üretimle karşılanması ve gerektiğinde ihracata yönelik olarak Türkiye'de şeker rejimini, şeker üretimindeki usul ve esaslar ile fiyatlandırma, pazarlama şart ve yöntemlerini düzenlemektir.

Kanun'un kapsamı ise ülke şeker ihtiyacının yurt içi üretimle karşılanması için iç pazardaki şeker üretim miktarlarının kotalara bağlanması, ihracata yönelik olarak şeker rejimi ile şeker üretimindeki usul ve esaslar, fiyatlandırma, pazarlama şart ve yöntemlerinin belirlenmesine yönelik düzenlemeleri içermektedir.

2.15. 6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

Kanun 12/11/2012 tarihinde kabul edilmiştir. 22/3/2013 tarihinde büyükşehir sayısında değişiklik yapılmıştır.

Bu Kanun ile 16 olan büyükşehir sayısı 30 adede çıkarılmış ve 27 ilçe kurulmuştur. Bu Kanun ile büyükşehir olan yerlerde il sınırı büyükşehir belediye sınırına dahil edilmiş ve büyükşehirlerdeki tüm köy tüzel kişilikleri iptal edilerek taşınır ve taşınmaz malları belediyeye devredilmiş ve köyler mahalle statüsüne dönüştürülmüştür.

5216 Büyükşehir Belediyesi Kanunu (2004)

Bu Kanunun amacı, büyükşehir belediyesi yönetiminin hukukî statüsünü düzenlemek, hizmetlerin plânlı, programlı, etkin, verimli ve uyum içinde yürütülmesini sağlamaktır.

6360 Sayılı Büyükşehir Kanunu (2012)

Bu yeni Kanun ile bütün büyükşehir belediyelerindeki il özel idareleri kaldırılmış, Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı kurulmuş, yeni ilçeler kurulmuş, merkezi yönetim payları yeniden düzenlenmiş, köy ve beldelerin tüzel kişiliği kaldırılmıştır. Büyükşehir belediyeleri dışındaki illerde ise nüfusu 2.000'den az olan belde belediyeleri köye dönüştürülmüştür. Böylece Türkiye'deki büyükşehir sayısı 30'a yükselmiş ve köy ile beldelerin idari yapısında köklü değişiklikler yapılmıştır. Toplam 16.561 köy mahalle statüsü kazanarak tüzel kişilikleri kaldırılmıştır. Türkiye nüfusunun yaklaşık %22,7'si köylerde yaşarken Yasa sonrası %8,7'si köylerde yaşar duruma gelmiştir.

2.16. 3194 Sayılı İmar Kanunu

Kanun 3/5/1985 tarihinde kabul edilmiştir. 1989 yılında değişiklik yapılmıştır.

Bu Kanun'un amacı, yerleşme yerleri ile bu yerlerdeki yapılaşmaların: plan, fen, sağlık ve çevre şartlarına uygun teşekkülünü sağlamak amacıyla düzenlenmiştir.

Belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında kalan yerlerde yapılacak planlar ile inşa edilecek resmî ve özel bütün yapılar bu Kanun hükümlerine tabidir.

2.17. 6306 Sayılı Kentsel Dönüşüm Kanunu

Kanun 15/12/2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 2/7/2013 tarihinde değişiklik yapılmıştır.

Bu Kanun'un amacı: afet riski altındaki alanlar ile bu alanlar dışındaki riskli yapıların bulunduğu arsa ve arazilerde, fen ve sanat norm ve standartlarına uygun, sağlıklı ve güvenli yaşama çevrelerini teşkil etmek üzere iyileştirme, tasfiye ve yenilemelere dair usul ve esasları belirlemektir.

2.18. 6200 Sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanun

Kanun 18/12/1953 tarihinde kabul edilerek yürürlüğe girmiştir.

Bu Kanun'un amacı: yer üstü ve yer altı sularının zararlarını önlemek ve/veya bunlardan çeşitli yönlerden faydalanmak maksadıyla bu Kanun ve ilgili diğer mevzuatla verilen görevleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmak üzere özel bütçeli bir kuruluş olan Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarını düzenlemek olarak belirlenmiştir.

Kanun'da 19/4/2018 tarihli ve 7139 sayılı Kanun'la birçok ek madde ve değişiklikler getirilmiştir. Kanun'a eklenen Ek madde 9 ile arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığından alınarak DSİ Genel Müdürlüğüne verilmiştir.

Mezkur Kanun'da Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmesiyle beraber 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı KHK ile yapılan değişiklikler ile Kanun'un ismi Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanun olarak değiştirilmiştir. Bu değişiklik ile Kanun'un amacı ile DSİ teşkilatının kuruluş ve görevlerinin düzenlendiği maddeleri mülga edilmiştir.

6200 sayılı Kanun'un yürürlükteki son halinde DSİ tarafından oluşturulan tesislerin meydana getirilmesi için yapılan masraflar (taşkın tesisleri ile sulama hissesine isabet eden yatırım masrafları hariç) ile tesislerin işletilmesi için yapılan masrafların bu tesislerden istifade edenler tarafından ödenmesi, 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ve su kullanım hakkı anlaşması çerçevesinde elektrik enerjisi üretmek amacıyla yapılacak olan hidroelektrik tesislerinin baraj, regülatör, yükleme havuzu, tünel, kanal, borulu isale hattı gibi su yapısıyla ilgili kısımları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılacak baraj, gölet ve regülatör gibi su yapılarının inşasının inceleme ve denetiminin DSİ tarafından yapılması, su tahsislerinin DSİ tarafından yapılması, arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetlerinin yürütülmesinde DSİ'nin uygulayıcı kuruluş olarak yetkili olması, sulama kooperatiflerinin kurulması ve denetlenmesi işlerinin DSİ tarafından yapılması öngörülmüştür.

DSİ'nin teşkilat ve görevleri ise 4 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 121-126 maddeleri arasında düzenlenmiştir.

2.19. 167 Sayılı Yer altı Suları Hakkında Kanun

Kanun'un amacı: Yer altı sularının araştırılması, kullanılması ve korunması için lüzumlu olan esasları belirlemek.

Kapsamı: 6309 sayılı Kanun hükümleri gereğince maden telakki edilen sularla 927, 4268 ve 6977 sayılı Kanunların hükümlerine tabi bulunan içmeye ve yıkanmaya mahsus şifalı maden suları, bu Kanun hükümlerinden istisna edilmiştir.

Ayrıca Köye Yönelik Hizmetler Hakkında Kanun'un 40'inci maddesi ile de 167 sayılı Kanun'dan istisna tutulan hükümlere yer vermiştir.

2.20. 6172 Sayılı Sulama Birlikleri Kanunu

8/3/2011 tarihinde kabul edilerek yürürlüğe konulmuştur.

Kanun'un amacı: ülkenin su varlık ve kaynaklarının rasyonel kullanımı maksadıyla umumi sulardan faydalanmak üzere Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından inşa edilmiş veya halen inşa edilmekte olan ya da inşa edilmesi planlanan sulama tesislerini gayelerine uygun şekilde kullanmak, işletmek, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün onayını almak suretiyle işletirmek, bu tesislerin bakım, onarım ve yönetim sorumluluğunu yürütmek, tesisi geliştirmeye yönelik yeni projeler yapmak, yaptırmak veya tesisi yenilemekle görevli sulama birliklerinin kuruluşu, organlar ile görev ve yetkilerini düzenlemektir.

Sulama birlikleri kamu tüzel kişiliğine sahip olmakla birlikte 6172 sayılı Kanun'da hüküm bulunmayan hallerde özel hukuk hükümlerine tabidir.

7139 sayılı Kanun'la 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu'nda kapsamlı olarak değişiklik yapılarak sulama birliklerinin yeniden yapılandırılmasına, "Birlik meclisi", "Yönetim kurulu" ve "Denetim kurulu" gibi organların kaldırılmasına, bu doğrultuda sulama birliği başkanlığı ile başkanın görev, yetki ve sorumluluklarının yeniden düzenlenmesine, başkanın kamu görevlileri arasından görevlendirilmesine,

sulama birliği üyelerine ve birlik üyeleri dışındaki su kullanıcılarına uygulanacak cezai müeyyidelerin düzenlenmesine, sulama birliklerinin denetiminin DSİ Genel Müdürlüğü, Tarım ve Orman Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı tarafından yapılmasına, yapılan denetimler sonucunda maksadına ulaşamayacağı tespit edilen sulama birliklerinin birleştirilmesine, Birliğin hizmet alanı içerisinde sahip olduğu görev ve yetkilere ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.

2.21. 872 Sayılı Çevre Kanunu

Kanun 9/8/1983 tarihinde kabul edilmiştir. 2006 ve 2018 yıllarında değişiklikler yapılmıştır.

Bu Kanun'un amacı: bütün canlıların ortak varlığı olan çevrenin, sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda korunmasını sağlamaktır.

Kanun'un kapsamında çevrenin korunmasına, iyileştirilmesine ve çevre kirliliğinin önlenmesine ilişkin ilkeler, yasaklar ve cezai hükümler bulunmaktadır.

2.22. 4081 Sayılı Çiftçi Mallarının Korunması Hakkında Kanun

Kanun 2/7/1941 tarihinde kabul edilmiştir. Daha sonra farklı tarihlerde mevzuatta değişiklikler yapılmıştır.

Kanun'un amacı: Kanun'da belirtilen çiftçi mallarının korunmasında uygulanması gerekenleri ve yaptırımları belirlemektir.

2.23. 2942 Sayılı Kamulaştırma Kanunu

Kanun 4/11/1983 tarihinde kabul edilmiştir. 5/5/2001 tarihinde 4650 Sayılı Kanun'la önemli değişiklikler yapılmıştır.

Bu Kanun'un amacı: kamu yararının gerektirdiği hallerde gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerinin mülkiyetinde bulunan taşınmaz malların, devlet ve kamu tüzel kişilerin kamulaştırılmasında yapılacak işlemleri, kamulaştırma bedelinin hesaplanmasını, taşınmaz malın ve irtifak hakkının idare adına tescilini, kullanılmayan taşınmaz malın geri alınmasını, idareler arasında taşınmaz malların devir işlemlerini, karşılıklı hak ve yükümlülükler ile bunlara dayalı uyuşmazlıkların çözüm usul ve yöntemlerini düzenler.

Özel kanunlarına dayanılarak gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri adına yapılacak kamulaştırmalarda da bu Kanun hükümleri uygulanır.

2.24. 3402 Sayılı Kadastro Kanunu

Kanun 21/6/1987 tarihinde kabul edilmiştir.

Bu Kanun'un amacı: ülke koordinat sistemine göre memleketin kadastral veya topoğrafik kadastral haritasına dayalı olarak taşınmaz malların sınırlarını arazi ve harita üzerinde belirterek hukukî durumlarını tespit etmek suretiyle 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun öngördüğü tapu sicilini kurmak, mekânsal bilgi sisteminin altyapısını oluşturmaktır.

2.25. 5262 Sayılı Organik Tarım Kanunu

Kanun 1/12/2004 tarihinde kabul edilmiştir.

Bu Kanun'un amacı: tüketiciye güvenilir, kaliteli ürünler sunmak üzere organik ürün ve girdilerin üretiminin geliştirilmesini sağlamak için gerekli tedbirlerin alınmasına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Kanun'un organik tarım faaliyetlerinin yürütülmesine ilişkin kontrol ve sertifikasyon hizmetlerinin yerine getirilmesi ve Bakanlığın denetim usul ve esasları ile yetki, görev ve sorumluluklara dair hususları kapsar.

2.26. 5957 Sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun

Kanun 11/3/2010 tarihinde kabul edilmiştir.

Bu Kanun'un amacı: sebze ve meyveler ile arz ve talep derinliğine göre belirlenecek diğer malların ticaretinin kaliteli, standartlara ve gıda güvenilirliğine uygun olarak serbest rekabet şartları içinde yapılmasını, malların etkin şekilde tedarikini, dağıtımını ve satışını, üretici ve tüketicilerin hak ve menfaatlerinin korunmasını, meslek mensuplarının faaliyetlerinin düzenlenmesini, toptancı halleri ile pazar yerlerinin çağdaş bir sisteme kavuşturulmasını ve işletilmesini sağlamaktır.

Bu Kanun: sebze ve meyveler ile arz ve talep derinliğine göre belirlenecek diğer malların her ne şekilde olursa olsun alımı, satımı ve devri ile toptancı halleri ve pazar yerlerinin kuruluş, işleyiş, yönetim ve denetimine ilişkin usul ve esasları, uygulanacak yaptırımları ve bakanlıklar, belediyeler ile diğer idarelerin görev, yetki ve sorumluluklarını kapsar.

3. GENEL SORUNLAR

- Cumhuriyet'in kuruluşundan bu yana tarım arazilerinin korunmasına yönelik yapılan tüm yasal düzenlemelerin başarılı olmaması, etkin uygulamanın gerçekleştirilememesinden kaynaklanmaktadır.
- Tarım ve Orman Hukuku ile ilgili mevzuatın uygulanmasında sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunların bir kısmı mevcut hükümlerin hiç uygulanmamasından/uygulanamamasından, bir kısmı mevzuatta yer alan hükümlerin kendi içerisindeki eksikliklerinden ve çelişkilerden kaynaklanmaktadır.

- Kanunlarda uygulanamayan/uygulanmayan/işlevsiz kalan/ihtiyacı karşılamayan/ hükümler bulunmaktadır. Bu maddelerin (hükümlerin) kaldırılması veya değiştirilmesi gerekebilir.
- Bazı konularda çok fazla mevzuat olmasına rağmen, bazı konularda yeterli mevzuat bulunmamaktadır.
- Farklı kanunlarda aynı konular bulunmaktadır. Bu, yetki ve görev çakışmalarına neden olmaktadır.
- Mevzuatımızın, Avrupa Birliği ve dünya ile entegre edilmesinde bazı eksiklikleri bulunmaktadır.
- Gıda güvenliği ve güvenilirliği ile ilgili yasal çözüm gerektiren sorunlar bulunmaktadır.
- Tarımsal desteklemelerde sorunlar bulunmaktadır. Destekleme ödemeleri istenilen sonucu verememekte ve amacına tam olarak hizmet edip etmediği kontrol edilmemektedir.
- Tarım arazilerini koruması gereken birçok kurum koruma kriterlerine riayet etmemektedir (baraj, gölet, yol, sit alanı, liman, otoyol, havalimanı, belediyeler, şahısların yaptığı yapılar vb.). Üstün kamu yararı dikkate alınmadığından tarım arazileri üzerinde çok ciddi bir tehdit ve baskı oluşmaktadır.
- Tarım işletmeleri çok parçalı ve dağınık yapıdadır. Bu yapıya uygun bir üretim planlaması ve yasal mevzuat bulunmamaktadır.
- Arazi planlaması ile sorunlar bulunmaktadır.
- Yeter gelirli işletme büyüklükleri gerçeğe uygun değildir. Örneğin Antalya ili Alanya ilçesinde sulu arazi miktarı 100 dekar iken, Erzurum ve Erzincan ilçelerinde de 100 dekar sulu arazi miktarı belirlenmiştir.
- 6831 sayılı Orman Kanunu'nun ilk maddesinde amacı bulunmamaktadır.
- Meraların korunması ve sürdürülebilirliği açısından sorun oluşturan mevzuat eksikleri bulunmaktadır.

4. TARIM VE ORMAN HUKUKU GRUBU ÇALIŞMA KONULARINA GÖRE SORUN TESPİTİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

4.1. Arazi Kullanım Planlaması ile İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri

4.1.1. Tarımsal Arazi Kullanım Planları

İlgili Mevzuat	Sorunlar ve İlgili Mevzuatlardaki Çelişkiler	Çözüm Önerileri
5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu	Değişen tarımsal ürün fiyatlarına bağlı olarak çiftçi daha fazla gelir getiren ve daha kolay hasat harman yapılan ürünleri tercih etmektedir. Bununla birlikte sahip olduğu tarımsal ekipmanlara göre üretim modeli tercih etmektedir. Tarım arazisinin yapısı da üretim şeklini belirlemektedir. Bundan dolayı her yerde Tarımsal Arazi Kullanım Planlaması yapmak karmaşık bir yapıdadır.	Tarımsal Arazi Kullanım Planlaması yapılırken “havza modeli destekleme” devreye girmeli ve Tarımsal Arazi Kullanım Planlaması tam uygulanması için fark ödemesi gibi unsurlarla beraber yapılmalıdır.
5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu Madde 10	“...Tarım arazileri, bu Kanunda belirtilen istisnalar hariç olmak üzere, arazi kullanım plânlarında belirtilen amaçları dışında kullanılamaz...” ifadesi yer almaktadır. Bu istisnalar çok geniş bir kullanımdadır.	Kanunda belirtilen Arazi Kullanım Planlamasını düzenleyen 10. madde ile güçlü bir arazi yönetimi, sürdürülebilir kalkınmanın temeli ortaya konulmaktadır. Tarımsal Arazi Planlaması iyi bir şekilde yapılmalı, bu planlama çerçevesinde tarım arazileri zaruri haller ve üstün kamu yararı olması hali hariç hiçbir şekilde tarım dışı amaçlara tahsis edilmemelidir.
5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu Madde 5	Kanun’un 5. maddesine bağlı olarak “illerde toprak kurullarını belirleyen toprak koruma konularında ulusal ölçekte faaliyette bulunan kamu kurumu niteliğini haiz meslek kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarının yerel temsilcilerinden üç kişi olmak üzere Kurulda yer alır” ifadesinde düzenlemeye ihtiyaç duyulmaktadır.	Toprağın sahibi çiftçilerin temsilcisi Toprak Koruma Kurullarında Vali inisiyatifinde olmayıp, yasal düzenleme ile ziraat odaları mutlaka bulunmalıdır. Kanun’un 5. maddesi toprak kurulunun kompozisyon ve çalışmasını düzenlemektedir. Kanun’a göre alınan kararlar açık oy açık tasnif şeklindedir. Oysa kurul çoğunluğunun kamu görevlerinin olması sebebiyle sağlıklı kararlar alınamamaktadır. Küçük bir değişiklik ile oylama sisteminin gizli oy açık tasnif yapılması bürokratik baskıyı ortadan kaldıracaktır.
Uygulama Yönetmeliği	Valilerin başkanlığında oluşturulan Toprak Koruma Kurullarında toprağın etkin korunamaması ve tarım dışı izinler dışındaki görevlerin etkin yapılamaması gibi sorunlar bulunmaktadır.	Bağımsız bir yapı olması, görevlerini daha etkin kullanması ve huzur hakkı ödenmesi görevlerin etkinliğinde etkili olacaktır.
	5-7 Mayıs 2017 tarihlerinde yapılan Ormancılık ve Su Şûrası’nda: “Sulamaya açılan tarım arazilerinin tarım dışı maksatlarla kullanımı baskısının hem nitelikli tarım arazilerinin kullanımı açısından hem de sulama projelerinin bütünlüğü açısından engellenebilmesi ve su kayıplarının azaltılabilmesi için, Tarım ve Orman Bakanlığı koordinatörlüğünde güncel tespitlere dayalı arazi kullanım planlarının hazırlanması, bütün sektörler için arazi kullanım kriterlerinin belirlenmesi ve uygulanması sağlanmalıdır.” kararı alınmıştır.	Bu konunun yasa ile düzenlenmesi ve cezai yaptırımlara bağlanması ile çözüme kavuşturulabileceği düşünülmektedir.

5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu	Tarım arazilerinde amaç dışı kullanım talebi, planlı boş alanlar veya üretim potansiyeli düşük yerler varken tarım dışı yeni talepler bulunmaktadır. İmar Kanunu ile Çevre Düzeni Planı'nda çelişkiler görülmektedir.	Bakanlık koordinasyonunda arazi kullanım planları yapılmalıdır.
5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu Bakanlık Talimatı	İlgili Bakanlık Kamu Yararı Kararı verirken, Tarım ve Orman Bakanlığının bilgisinin olmaması sorun teşkil etmektedir.	İlgili Bakanlıklar bu kararı verirken yeterli inceleme yapmalı, tarım alanlarında hassasiyet gözetilmesi yönünde talimat ve uygulamalar gerçekleştirilmelidir.
	Tarımsal yapılarda her yere izin verilmekte, ancak birçok yerde amacı dışında kullanılmaktadır. Bu konuda 5403 sayılı Kanun ile Çevre Düzeni Planı'nda çelişki görülmektedir.	Tarımsal yapılar için mutlaka alternatif alanlara yönlendirme yapılmasına yönelik uygulamalar yürütülmelidir.
	İmar barışı gibi düzenlemeler, tarım alanlarındaki baskıyı daha da artırmaktadır. İmar Kanunu'nda yapılan düzenlemeyle tarım, orman, mera alanlarına yapı kayıt belgesi düzenlenmesi, İmar Kanunu'na eklenen Geçici 16. Madde ile arsa vasfı taşıyan taşınmazların üzerindeki yapı ve eklentileri kapsaması gerektiği Tarım ve Orman Bakanlığında değerlendirilmektedir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığında ise istisnai bir düzenleme olmadığı anlayışıyla izinsiz yapılan her yerdeki tüm taşınmazlara Yapı Kayıt Belgesi vermektedir. Bu da vatandaşlarda bir beklentiye neden olmakta ve tarım alanları, meralar ve ormanların izinsiz kullanımına neden olmaktadır. Söz konusu alanların devletin hüküm ve tasarrufunda olan yerlerden olması nedeniyle arsa niteliğinde değerlendirilmesinin mümkün olmamasından dolayı, imar barışına konu olmaması gerekmektedir.	Yapılan bu tür düzenlemelerin kapsama alanlarının çok net olarak belirlenmesi, tarım alanları, meralar ve ormanların özel kanun hükümlerine tabi olduğu dolayısıyla izinsiz kullanımların suç teşkil ettiği açık olmasına rağmen başka bir kanunla bu konuda düzenleme yapılmaması, düzenleme yapılacaksa ilgili kanunlarında yapılması gerekmektedir.
	Kamu kurumları birçok yerde izinsiz tarım alanlarını tahrip etmektedir. Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımının denetimlerinde yaşanan sorunlar bulunmaktadır. Kanunlara en çok riayet etmesi gereken kamu kurumları olması gerekirken birçok yerde gerekli izinler alınmadan tarım alanlarında çalışmalar yapılmakta, cezai işlem yapılması da çok mümkün olamamaktadır.	Bakanlık, valilik ve kurulların tarım arazilerinde sıkı denetim ve yaptırımlar yapması ve cezaların ağırlaştırılması gerekmektedir.
	Acele kamulaştırma kararı ve endüstri bölgesi ilanları, alternatif alanlar olduğu halde tarım dışı izinlerde sorunlar yaşanması, acele kamulaştırma veya endüstri bölgesi ilan edilirken Toprak Koruma Kurulları ve TOB izinleri alınması gerekmektedir. Ancak birçok yerde kararların Resmî Gazete'de ilanından sonra Bakanlığın haberi olmaktadır.	Acele kamulaştırma kararları, endüstri bölgesi ilanları yapılmadan önce TOB görüşünün mutlaka alınması gerekmektedir.
5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu Madde 3/D	5403 S.K. 3/d maddesinde tarım arazisi tanımı "Tarım arazisi: Toprak, topoğrafya ve iklimsel özellikleri tarımsal üretim için uygun olup, hâlihazırda tarımsal üretim yapılan veya yapılmaya uygun olan veya imar, ihya, ıslah edilerek tarımsal üretim yapılmaya uygun hale dönüştürülebilir araziler" şeklinde çok geniş olarak yazılmıştır. Ülkemizde iklim, topoğrafya ve iklimsel özellikler bakımından tarım yapılabilecek orman arazileri ve meralar bulunmaktadır. Bu nedenle ayrı kanun düzenlemeleri olan orman arazilerini ve mera arazilerini hariç bırakacak şekilde kapsam daraltılmalıdır.	Tarım, 3083 S.K.2/b maddesinde yer aldığı şekilde "Tarım arazisi: Orman sınırları dışında kalan, zirai üretim yapılan, çayır, mera, yaylak ve kışlak olarak kullanılan, kullanılma şekillerinden birine tahsis edilen veya ekonomik olarak imar, ihya ve ıslah edilerek üretime açılacak arazilerdir" şeklinde tanımlanmalı böylelikle iki tanım arasındaki farklılık ortadan kaldırılmalıdır.

4.1.2. Büyük Ovaların Korunması

İlgili Mevzuat	Sorunlar ve İlgili Mevzuatlardaki Çelişkiler	Çözüm Önerileri
5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu Madde 20-21	Kırsal alanda konut veya tarımsal yapıların yapımı halen yoğun şekilde ve düzensiz olarak yapılmaya devam edilmektedir. Daha önceden ruhsatsız olan yapılarda sorunlar yaşanmaktadır.	Tüm ülke çapında, özellikle de kırsal alanda yerleşim planları oluşturulmalıdır. Bu sadece Tarım ve Orman Bakanlığının arazi kullanım planları yaparak üstesinden gelebileceği bir sorun değildir. Valilikler, büyükşehir belediyeleri, şehir ve ilçe belediyeleri, kaymakamlıklar ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığının da dâhil olduğu planlamalar ile yapılabilir.
5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu Madde 14	<p>Tarımsal üretim potansiyeli yüksek büyük ovalarda, tarım dışı taleplerde özellikle kamu kurumları yeterli hassasiyet göstermemektedir. Büyük ovalarda alternatif alan bulunmaması halinde kurul görüşü, kamu yararı kararı ile izin verilmesi ve kamu yararı kararının kolay alınmasıyla kolaylıkla tarım dışı amaçlara tahsis edilebilmektedir.</p> <p>Bu nedenle büyük ovalar korunması gereken tarımsal SİT alanı olarak değerlendirilmeye beraber koruma açısından yeterli kısıtlara sahip değildir. Oysa bu alanlar tıpkı korunan alanlar gibi tarım dışı amaçlara tahsisin zorlaştırıldığı alanlar olmalıdır. Buralarda sağlanan tek kısıt kamu yararı alınmış olmasıdır. Gerçekte yapılan her kamu yatırımında ve alınan kararlarda bir kamu yararı vardır. Tek yanlı olarak alınan bu kararda büyük ovaların sağladığı kamu yararı sıfırlanmakta, yok sayılmaktadır. Bu nedenle kamu yararları uzun dönem ekolojik, ekonomik ve sosyal analizler yapılarak değerlendirilmelidir.</p>	<p>Tarım arazilerinde bitkisel üretim amacı dışında izin verilmemeli, büyük ovaların toprak veri tabanı güncellenerek daha hassas belirlenmelidir.</p> <p>5403 S.K. 14/b maddesi "Zorunluluk olması ve gerekçeli ve uzun dönem ekolojik, ekonomik ve sosyal analizlere dayalı olarak üstün kamu yararı olduğu belirlenmesi hallerinde" şeklinde yeniden düzenlenmelidir.</p>
5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu	Toplam 57 ilde 192 ova, büyük ova koruma alanı olarak ilan edilmiştir. Büyük ova koruma alanı 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu kapsamında belirlenmektedir. 5403 sayılı Kanun 2005 yılında çıkmış olmasına karşın, büyük ova koruma alanlarının uzunca bir aradan sonra ilan edilmiş olması, büyük ovalara ilişkin planlamanın gerektiği gibi yapılmadığını göstermektedir.	Daha önce büyük ova koruma statüsüne alınacağı açıklanan yerlerin de ivedilikle büyük ova statüsüne alınması gerekmektedir. Diğer taraftan büyük ovalar hiçbir koşulda amaç dışı kullanılmamalıdır.

4.1.3. Havza Planlaması

İlgili Mevzuat	Sorunlar ve İlgili Mevzuatlardaki Çelişkiler	Çözüm Önerileri
	Havzaların planlamasında idari yapılarla olan sıkıntılar (farklı ekolojik yapıya sahip bölgelerin tarımsal havza olarak değerlendirilmesi) yönetimi zor hale getirmektedir.	<p>Gelişen teknoloji ile tüm tarım parsellerine tarımsal üretim havza kimliği verilerek çözüm bulunabilir.</p> <p>Bu sayede aynı ilçede birden fazla tarımsal havza modelleri kullanılarak tarımsal desteklemeler yönetilebilir.</p> <p>Tarım ve Orman Bakanlığı bilişim teknolojilerinde tüm tarım arazilerinin sayısal ortamda kaydı vardır. Bununla birlikte Tapu Kadastro Genel Müdürlüğünden tüm ülkenin sayısal ve sözel (harita ve harita bilgileri) verilerine Tarım ve Orman Bakanlığı ulaşabilmektedir.</p> <p>Bundan dolayı parsel bazında tarımsal havza modellerine göre planlamalar ve desteklemeler yapılabilir.</p>
5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu	Tarım arazilerinde Bakanlık dışındaki birimlerin de zaman zaman planlama yapması ile farklı mevzuatlarda farklı kurumlara yetki verilmesi sorun ortaya çıkarmaktadır.	Tüm havzalarda planlamaların Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından ülke genelinde ve koordinasyonunda merkezden yapılması gerekmektedir.

4.1.4 Çevre Düzeni Planı

İlgili Mevzuat	Sorunlar ve İlgili Mevzuatlardaki Çelişkiler	Çözüm Önerileri
3194 İmar Kanunu, 5403 sayılı Kanun, 3083 sayılı Kanun, 6831 sayılı Orman Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Kanunu, DSİ Kanunu, 5178 Mera Kanunu...	Büyükşehir yasası, arazi kullanım planları, özel çevre koruma alanları, imar alanları, sulak alanlar, Kıyı Kanunu, sit alanları, arkeolojik alanlar, orman, mera, sanayi alanları, organik tarım alanları, tescil harici alanlar, askeri alanlar ve benzeri alanların bir arada değerlendirilmesi ve planlanmasında sorunlar yaşanmaktadır.	<p>Çevre düzeni planında tarım arazileri için üstün kamu yararının dikkate alınması gerekmektedir. Ayrıca çevre düzeni planı hazırlanmasında plana konu olan taşınmazlarla ilgili uzmanların bir arada olduğu bir kurul oluşturulmalıdır*.</p> <p>(*Çevre ve Şehircilik Bakanlığı kurul oluşturulmasına şerh düşerek, bunun yerine: "Çevre Düzeni Planları hazırlanırken 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nda belirtilen izin ve yasaklara uygun hareket edilmesi ve tarım alanları için üstün kamu yararının dikkate alınması sağlanmalıdır" ifadesinin yer almasını önermiştir.)</p>
3194 sayılı İmar Kanunu	Çevre Düzeni Planı üst ölçekli bir plan olduğu halde, uygulamada sorunlar çıkmaktadır.	Çevre Düzeni Planı'nda kurumlarla koordinasyon güçlendirilmelidir.

4.1.5 Tarımsal Sulamadaki Problemler

İlgili Mevzuat	Sorunlar ve İlgili Mevzuatlardaki Çelişkiler	Çözüm Önerileri
6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanun 10. Ek Maddesi	<p>Sulama Kooperatiflerinin Kurulması, Denetlenmesi ve Bunların Eylem ve İşlemlerinin Hukuka Uygun Olarak Neticelendirilmesi Görevinin Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünde olması ile yaşanan sorunlar:</p> <p>5983 Sayılı Kanun'un 4'üncü maddesi ve 1 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi 417'nci madde 1 inci fıkrası ile 6200 sayılı Kanun'da yetki karmaşası bulunmaktadır.</p> <p>1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun "İlgili Bakanlık" başlıklı Ek Madde 1'in 3/6/2010 tarihli 5983 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesiyle değiştirilmiş halinde: "İlgili bakanlık deyiminden, bu Kanun kapsamındaki tarımsal amaçlı kooperatifler ve üst kuruluşları için Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, yapı kooperatifleri ve üst kuruluşları için Bayındırlık ve İskân Bakanlığı ve diğer kooperatifler ve üst kuruluşlar için ise Sanayi ve Ticaret Bakanlığı anlaşılır." hükmü yer almaktadır.</p> <p>1 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi 417'nci madde 1'inci fıkrasının (c) bendinde de "Tarımsal kooperatiflerin kurulması için izin vermek, denetlemek, bunların eylem ve işlemlerinin hukuka uygun olarak sonuçlandırılması için tedbirler almak" Tarım Reformu Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri içinde yer almıştır. Sulama kooperatifleri de tarımsal amaçlı kooperatifler kapsamında yer almaktadır. Söz konusu iş ve işlemler, daha önce hem TRGM Merkez teşkilatında hem de il ve ilçe teşkilatlarındaki birimler vasıtasıyla yürütüldüğünden, aynı sürecin devam ettirilmesi daha uygun ve etkili olacaktır. DSİ Genel Müdürlüğünün her il ve ilçede teşkilatının bulunmaması, Kanun maddesinin bu haliyle kalması durumunda problemler teşkil edecektir.</p>	<p>Bu sebeple, 6200 Sayılı Kanun'a 7139 Sayılı Kanun'un 7'nci maddesiyle eklenen ek madde 10'un birinci cümlesi kaldırılarak aşağıdaki gibi değiştirilmesi talep edilmektedir.</p> <p>6200 sayılı Kanun'un 10. Ek Maddesi</p> <p>"DSİ'nin sulama tesislerini işleten kooperatiflerden finansal ve mali yapısının sürdürülemez olduğu tespit edilenlerle yapılmış olan devir sözleşmeleri DSİ'nin teklifi ve Bakanın onayıyla feshedilir.</p> <p>Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar DSİ tarafından belirlenir."</p>
6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanun	<p>DSİ dışındaki diğer kamu kurumları tarafından işletmeye açılan sulama tesislerinin işletilmesi için yapılan masrafların alınmasıyla ilgili işleyişin sağlanamadığı bilinmektedir. İşleyişteki zafiyetler, bakım onarım yapılmaması sebebiyle tesislerin çok kısa bir sürede elden çıktığı, hatta terkedilmiş vaziyette atıl kaldığı görülmektedir.</p>	<p>Kaynaktan tarla başına kadar suyun iletilmesi ve sulamadan dönen fazla suyun uzaklaştırılması için yapılan işletme ve bakım masraflarının geri alınmasını sağlayacak bir ücret tarifesinin, DSİ Genel Müdürlüğüne inşa edilerek işletmeye açılan sulama tesislerinde olduğu gibi diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından geliştirilerek işletmeye açılan sulama tesislerin tamamında da uygulanması su ve sulama yönetiminde bütünlüğün sağlanmasına katkı sağlayacaktır.</p> <p>Tarifelerde, söz konusu tesislerin işletme, bakım ve onarım faaliyetleri ve gerekirse yenileme ihtiyaçlarını karşılayabilecek şekilde gerçekçi bir yaklaşımla hazırlanması, kullanılan su miktarı üzerinden TL/m³ olarak uygulamasının yaygınlaştırılması, tarımda su kullanımının etkinleştirilmesine doğrudan hizmet edeceği beklenebilir.</p>

6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanun	Çiftçi alışkanlıkları sebebiyle modern sulama sistemlerinde yüzeysel sulama sistemleri tercih edilmekte ve dolayısıyla bitki sulama suyu ihtiyacından fazla su kullanılmaktadır.	Tarımsal faaliyete söz konusu olan bitkinin sulama suyu ihtiyacından daha fazla su kullanılması ve/veya kapalı sulama sistemli sulama tesislerinde yüzeysel vahşi sulama yöntemlerinin tercih edilmesi durumunda kademeli olarak artan işletme ve bakım ücreti/su kullanım hizmet bedelinin uygulanabilmesi, cezai bir yaklaşım olduğundan 6200 sayılı Kanun'da düzenleme yapılması gerekmektedir.
7139 sayılı Kanun Madde 53	<p>6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu'nda birlik kurulabilmesine ilişkin bir maddenin bulunmaması sebebiyle yaşanan sorunlar:</p> <p>7139 sayılı Kanun Madde 53 ile 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu'nun birliğin tüzel kişilik kazanması ve birliğe üyelik başlıklı 4'üncü maddesinin mülga haline gelmesi.</p> <p>Sulama birlikleri faaliyetlerini hâlihazırda 6172 sayılı "Sulama Birlikleri Kanunu"na göre sürdürmektedir. 28 Nisan 2018 tarihli ve 30405 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan 7139 sayılı Kanun'la 6172 sayılı Kanun'da bazı düzenlemeler yapılmıştır. Yapılan bu düzenlemeler ile Birlik teşkilatı personelinin tüm özlük hakları korunarak istihdamlarına devam edilecek şekilde birlik organları yeniden yapılandırılarak, Birlik meclisi, yönetim kurulu ve denetim kurulu organları feshedilmiş olup, söz konusu organların sorumlulukları birlik başkanlığının altında toplanarak karar alma süreçleri daha etkin ve hızlı hale getirilmiştir. Birlik başkanlarının kamu görevlileri arasından görevlendirilmesi sağlanarak Kamunun takip, kontrol, denetleme ve rehberlik işlevleri daha da etkinleştirilmiş, böylece İdarenin sulama yönetimine kurumsal destek verme imkânları artırılmıştır. Kamu görevlisi olan Birlik Başkanı sayesinde adil, eşitlikçi, güvenilir, sürdürülebilir ve kaliteli hizmet odaklı yönetim anlayışı hâkim kılınmıştır. Ancak 7139 sayılı Kanun'un 46'ncı maddesiyle "Kurucular kurulu" yürürlükten kaldırıldığı için en son haliyle yeni sulama birliklerinin kurulabilmesi mümkün olamamaktadır. Hâlihazırda DSİ'ce işletilen ve işletmeye yeni açılacak sulama tesislerinin işletme ve bakım hizmetlerinin yerel yönetimlere (Büyükşehir Belediye Başkanlıkları, Belediye Başkanlıkları, İl Özel İdareleri) devredilememesi veya mevcut sulama birliklerinin görev alanlarına dâhil edilememesi ya da sulama kooperatifi kurulamaması gibi durumlara karşılaşılabilmektedir. DSİ tarafından hizmet alımı yoluyla personel istihdam edilerek sulamaların işletmelerinin yapılması da mümkün olmamaktadır. Böyle özel durumlarda, sulama tesisi işletilememekte, kendisinden beklenen faydayı sağlayamamakta, çiftçilerin beklentileri karşılanamamaktadır. Dolayısıyla, etkin ve sürdürülebilir sulama yönetimi kapsamında özellikle kendine özgü şartlar dâhilindeki lokalize sahalarında kamu görevlisi kontrolünde sulama birliği kurulması zaruriyet arz edilmektedir.</p>	<p>Bu sebeple ihtiyaç halinde yeni sulama birliğinin kurulabilmesi ve tüzel kişilik kazanabilmesi için 7139 sayılı Kanun'la 6172 sayılı Kanun'un yeni haline göre Birlik Ana Statüsü'nü hazırlayarak Bakanlık Makamının Olur'una gönderecek kamu görevlisi "Kurucu Başkan"ın görevlendirilmesi gerekmektedir. 6172 sayılı Kanun'un, 7139 sayılı Kanun'un 47'nci maddesiyle değiştirilen "Başkanlığın oluşumu ve başkanın görev ve yetkileri" başlıklı 9'uncu maddesi 2'nci fıkrasında Birlik Başkanı'nın DSİ'nin teklifi üzerine Bakan tarafından kamu personeli arasından dört yıla kadar görevlendirileceği hükme bağlandığı için Kurucu Başkan'ın da aynı şekilde görevlendirilmesi gerekmektedir. Kurucu Başkan tarafından hazırlanacak Birlik Ana Statüsü'nün Bakan Onay'ını almasını müteakip, sulama birliği tüzel kişilik kazanarak kurulmuş olacaktır. Birliğin tüzel kişilik kazanmasını müteakip, Kamu Görevlisi Kurucu Başkan, Birlik Başkanı sıfatını kazanmış olarak 6172 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde belirtildiği şekilde görev ve yetkileri haiz olacaktır.</p> <p>Bu sebeple, 6172 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin 3'üncü fıkrasından sonra gelmek üzere: "(4) DSİ tarafından işletilen veya yeni işletmeye açılacak sulama tesislerinin işletme ve bakım hizmetlerinin yerine getirilebilmesi maksadıyla yeni bir Sulama Birliği kurulabilmesi için, DSİ'nin teklifi üzerine, kamu personeli arasından Bakan tarafından, "Kurucu Başkan" görevlendirilir. Kurucu Başkan tarafından, görevlendirildiği tarihten itibaren 15 gün içerisinde Bakan Onayına sunulacak Birlik Ana Statüsü'nün Bakan tarafından onaylanması ile birliğin kuruluşu tamamlanır. Birliğin kuruluşunun gerçekleştiği tarih itibarıyla "Kurucu Başkan", "Başkan" sıfatını haiz olur." fıkrası eklenmelidir.</p>

<p>6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu</p> <p>-Birliğin Görev Alanı ve Çalışma Konuları</p> <p>Madde 3</p> <p>-Birliğin Gelir ve Giderleri</p> <p>Madde 11</p> <p>-Birlik Bütçesi</p> <p>Madde 10</p>	<p>Sulama birliklerinin enerji ihtiyaçlarını karşılayabilme amacıyla yenilenebilir enerji kaynaklarından yararlanmak üzere projeler geliştirebilmesi, enerji tesisleri kurması ve işletmesine yönelik mevzuatta hükmün yer almaması:</p> <p>Terfilî tesisleri işleten sulama birliklerinin enerji ihtiyacını karşılamak için ayırdıkları yüksek ödeneklerin dahi faturaları karşılayamaması ve birliklerin ödeme aczine düşmeleri bu durumun elektrik dağıtım şirketlerinin zaman zaman elektriği kesmesi ile sonuçlanması sebebiyle sulama birliklerinin terfi merkezlerinde kullanılan elektriği kendi kuracakları yenilenebilir enerji projeleri geliştirmeleri ile karşılamaları amaçlanmaktadır.</p>	<p>Sulama Birlikleri Kanunu'nun 3'üncü maddesinin 4'üncü fıkrasının (ç) bendindeki "Devraldığı tesisi DSI'nin onayını almak suretiyle geliştirmek, bu tesis ile ilgili yeni projeler yapmak veya yaptırmak." hükmüne "terfilî tesislerin enerji ihtiyacını karşılamak maksadıyla yenilenebilir enerji kaynaklarından faydalanmak üzere projeler geliştirmek, enerji tesisleri kurmak ve işletmek" ifadesi eklenmeli,</p> <p>10'uncu maddesinin 2'nci fıkrasına "Ancak devralınan tesisin terfilî olması durumunda işletme ve bakım faaliyetlerinde kullanılmak şartıyla yenilenebilir enerji kaynaklarından enerji elde edebilir ve tüketim fazlası enerjinin satışından elde edilen gelir yine devraldığı tesisin işletme, bakım, onarım ve yönetim işlerinde kullanılır." ifadesi eklenmeli,</p> <p>11'inci maddesinin 1'inci fıkrasına (f) bendinden önce gelmek üzere "Yenilenebilir enerji kaynaklarından elde ettiği tüketim fazlası enerjinin satışından elde edilen gelirler" ifadesi yeni bir bent olarak eklenmelidir.</p>
--	---	--

<p>6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu</p> <p>Madde 2</p> <p>Madde 9</p> <p>(Değişik: 19/4/2018-7139/47 Md.)</p>	<p>Sulama Birliklerince İşletilen Sulama Tesislerinde Uygulanan Su Kullanım Hizmet Bedeli Tarifelerinin düşük olması:</p> <p>Birliklerin bazıları eşik ücretleri su kullanım hizmet bedeli olarak kabul etmektedirler. Eşik ücretlerin Bakan onayıyla belirlenmesi sürecinde birçok kişi ve kuruluşun talepleri neticesinde ücret tarifeleri olması gereken seviyeye çıkarılmamaktadır. Bakan onayıyla belirlenen eşik ücretler düşük seviyede olduğu için birliklerin ihtiyaçlarını karşılamaktan uzaktır.</p>	<p>Sulama Birlikleri Kanunu'nda bütçe DSİ'nin kontrolünde olduğu için, eşik ücret tarifesinin Bakan onayıyla belirlenmesine gerek bulunmamaktadır.</p> <p>Sulama Birlikleri Kanunu'nun 2'nci maddesinin 1'inci fıkrasının (j) bendi "Su kullanım hizmet bedeli tarifesi: Su kullanıcılarına suyun ulaştırılması, birliğin tüzel kişilik kazanmasından önce görev alanı içinde açılmış olan yer altı suyu kuyuları ile yapılanlar da dâhil olmak üzere sulamadan dönen fazla suyun uzaklaştırılması, birliğin sorumluluğundaki sulama tesisinin mütemmim cüzü olan servis yolları için birlikçe yapılan yönetim, bakım ve onarım, yatırım geri ödeme, finansman, personel, mal ve hizmet alım ve enerji kullanım giderleri gibi her türlü gideri karşılayacak şekilde, sulama birliklerince belirlenen ve Birliğin sorumluluk sahasında bulunduğu DSİ Bölge Müdürlüğü tarafından onaylanan tarifeyi," şeklinde,</p> <p>9'uncu maddesinin 3'üncü fıkrasının (c) bendi "Birliğin yıllık su kullanım hizmet bedelini tarifesini belirlemek ve onay için bütçe ile birlikte DSİ Bölge Müdürüne sunmak." şeklinde değiştirilmelidir.</p> <p>Bütçe DSİ tarafından kontrol edilirken bilhassa, sulama tesisinin muayenesinde belirtilen işlerin yapılabilmesi için bakım-onarımla ilgili gider kalemlerinin ihtiyacı karşılayabilecek seviyede olup olmadığı ve bütçenin, gelirlerin giderleri karşıladığı denk bütçe esasına göre yapılıp yapılmadığı kontrol edilmelidir.</p>
<p>6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanun</p>	<p>DSİ'ce işletmeye açılan su yapılarında meydana gelen 3. şahısların can ve mal kayıpları neticesi idare ve çalışanları sorumlu tutulmaktadır. Bu durum personelin moral ve motivasyonunu olumsuz etkilemekte ve hak mahrumiyetlerine uğramaktadırlar.</p>	<p>Bu sebeple DSİ'ce işletmeye açılan su yapılarının doğal su yatağı olarak kabul edilmesi, amacı dışında ve izinsiz kullanımlarda idarenin ve kurum çalışanlarının sorumlu tutulmaması ve hak mahrumiyetine uğramaması için yasal düzenleme yapılması gerekmektedir.</p>

<p>6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu</p>	<p>Sulama birliklerinin, 7139 sayılı Kanun'la 6172 sayılı Kanun'da değişiklik yapılmadan önceki dönemlerden gelen borçları, borçların faizleri ve gecikme cezaları miktar olarak artmış, birliklerin ödeme gücünün çok üzerine çıkmıştır. Yasal düzenleme öncesindeki birlik yönetimlerinin su kullanım hizmet bedellerini gerçekçi belirlememeleri, mesahaların sağlıklı yapılmaması, tahakkuk ve tahsilat kaçakları, birlik alacaklarının takibinin yapılmaması, çiftçilerin su kullanım hizmet bedeli ödeme refleksine sahip olmamaları vb. yanlış uygulamalar her yıl sulama birliklerinin borçlarını sürekli artırmıştır. Sulama birliklerinin tesislerden faydalanan çiftçilerden tahsil ettikleri su kullanım hizmet bedeli dışında herhangi bir ilave gelirleri bulunmamakta, devlet bütçesinden herhangi bir mali kaynak aktarılmamaktadır.</p> <p>Kamu görevlisi birlik başkanlarının, kendi dönemlerinde oluşacak kamu zararı kendilerine rücu edileceğinden önümüzdeki süreçte dönemseller borçların ödenmemesi gibi bir durumun hâsıl olmayacağı düşünülmektedir. Ancak yeni düzende sulama birlikleri, kamu görevlisi başkan yönetiminde değişim ve gelişim sürecine yeni başlamış olduğundan, kurumsal ve ekonomik kapasiteleri itibarıyla, geçmişten gelen borçlarını ödeme imkânına sahip değildir.</p>	<p>Yasal düzenlemelerden başarılı neticelerin elde edilebilmesi için, birliklerin kurumsal kapasitelerinin iyileştirilerek geliştirilmesi büyük önem taşımakta olup, hedeflenen mali disiplin ve hizmet kalitesi ancak bu şekilde sağlanabilecektir. Bu süreçte, birliklerin özellikle kamuya olan geçmiş borçlarını, yapılandırmaya gidilse dahi mevcut durumdaki kurumsal ve ekonomik kapasiteleri itibarıyla ödeme imkânlarının bulunmaması sebebiyle, bir seferliğe mahsus affedilmesinin büyük fayda sağlayacağı düşünülmektedir.</p> <p>Bu sebeple, 6172 sayılı Kanun'a Geçici Madde 3 olarak aşağıdaki madde eklenmelidir:</p> <p>"Geçici Madde- 3 (1) 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu kapsamında faaliyetlerini sürdürmekte olan sulama birliklerinin:</p> <p>a) Bu maddenin yayımlandığı tarihten önce vadesi geldiği halde ödenmemiş olan ya da ödeme süresi henüz geçmemiş bulunan; vergi borçları ve Sosyal Güvenlik Kurumuna, elektrik dağıtım şirketlerine ve DSİ'ye olan borçları ile birlikte faiz, gecikme faizi, gecikme zammı gibi fer'ilerinin tahsilinden vazgeçilir.</p> <p>(b) Bu Kanun hükümlerinden yararlanmak isteyen sulama birliklerinin bu Kanun'un yayımlandığı tarihi izleyen ikinci ayın sonuna kadar ilgili idareye başvuruda bulunmaları gerekir. Süresinde başvuruda bulunulmaması halinde Kanun hükümlerinden yararlanma hakkı kaybedilir.</p> <p>(c) Bu Kanun kapsamında yer alan alacaklardan bu Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihe kadar yapılmış olan tahsilatlar ret ve iade edilmez. Bu Kanun'un yayımlandığı tarihten önce dava konusu edilmiş ve/veya mahkemece hükme bağlanmış ve kesinleşmiş olanlar dâhil olmak üzere icra takibi başlatılmış alacaklar için, borçlunun bu madde hükümlerinden yararlanmak üzere başvuruda bulunması halinde, davalar ve/veya icra takipleri sonlandırılır. Bu takdirde borçluların mahkeme ve icra masrafları ile vekâlet ücretini ödemeleri şarttır.</p> <p>(d) Tasfiye süreci devam eden münfesih sulama birlikleri de tasfiye sürecini yürüten Yönetim Kurulu'nun başvurması halinde bu Kanun hükümlerinden yararlanır."</p>
---	--	--

<p>6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu Madde 14</p>	<p>Sulama birliklerinin personel istihdamının, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü aracılığı ile gerçekleştirilmesi hususunda 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu'nda herhangi bir amir hüküm bulunmamaktadır. Ancak, İŞKUR Genel Müdürlüğü taşra teşkilatları tarafından bazı illerde bazı sulama birliklerine personel istihdamını, Türkiye İş Kurumu İl Teşkilatları aracılığı ile gerçekleştirilmemiş olmaları nedeniyle yüksek miktarlarda cezalar kesilebilmektedir. Bu hususta gelişen hukuki süreçler sonunda her ne kadar mahkeme kararları sulama birliklerini haklı çıkarsa da netice itibarıyla, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü ve Teşkilatının halen sulama birlikleri bazında bu doğrultuda girişimlerine devam etmekte olması, hem zaman hem para kaybının yanı sıra emek ve iş gücü kaybına da sebep olmaktadır.</p> <p>Netice itibarıyla Kanun'da ve Taslak Çerçeve Ana Statüde de işaret edildiği üzere: Birlik Başkanı, Kanun, Birlik Ana Statüsü, Devir Sözleşmesi ile "Sulama Tesisleri İşletme Talimatı" ve "Bakım Onarım Yönergesi"nin belirlediği esaslar dâhilinde birliğe devredilen yükümlülüklerin yerine getirilebilmesi için, DSİ Bölge Müdürlüğü'nün uygun görüşünü alarak, birliğin bütçe imkânları çerçevesinde, Birlik Müdürü, İşletme ve Bakım Birimi ile İdari ve Mali İşler Biriminden teşekkül eden birlik teşkilatını oluşturmak zorundadır. Diğer taraftan, 6172 sayılı Kanun'da da işaret edildiği üzere, Sulama Birlik Başkanlıklarının, sulama işletmeciliği ve serbest ekonominin gerektirdiği günün ekonomik koşulları içerisinde hızlı, yerinde ve etkili olarak karar alma, bu kararları uygulama, özel hukuk hükümlerine göre personel çalıştırabilme imkânına ya da özel sektörün hareket serbestliğine ya da alternatif çözüm yollarına sahip olmalarının sağlanabilmesi büyük önem taşımaktadır.</p> <p>Bu sebeple, sulama birliklerinde personel istihdamının Türkiye İş Kurumu aracılığı ile yapılmamasının gerektiği değerlendirilmektedir.</p>	<p>Sulama birliklerinde personel istihdamının Türkiye İş Kurumu aracılığı ile yapılmasının zorunlu olmadığı ifadesi Sulama Birlikleri Kanunu'nda yer almalıdır. Bu doğrultuda, 6172 sayılı Kanun'un 14. maddesine (6) fıkrası olarak "Sulama Birliklerinde çalıştırılan ve çalıştırılacak olan personelin istihdamının, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü aracılığı ile gerçekleştirilmesi zorunlu değildir." fıkrası eklenmelidir.</p>
<p>167 sayılı Yer altı Suları Hakkında Kanun</p>	<p>5-7 Mayıs 2017 tarihlerinde yapılan Ormanlık ve Su Şûrası'nda:</p> <p>"Stratejik bir kaynak olan yer altı sularının, çevresel ve nükleer etkilerden en az kirlenen su kaynağı olması bakımından deprem, kuraklık, nükleer savaş gibi olağanüstü hâllerde kullanılmak üzere rezervde tutulması, tarımsal sulamalarda yüzey suyu projelerinin hayata geçmesine bağlı olarak yer altı suyu kullanımının azaltılması sağlanmalı, yer altı suyu kirliliği ve aşırı çekimin önlenmesi için tedbirler alınmalıdır." kararı alınmıştır.</p>	<p>Stratejik bir kaynak olan yer altı sularının, çevresel ve nükleer etkilerden en az kirlenen su kaynağı olması bakımından deprem, kuraklık, nükleer savaş gibi olağanüstü hâllerde kullanılmak üzere rezervde tutulması, tarımsal sulamalarda yüzey suyu projelerinin hayata geçmesine bağlı olarak yer altı suyu kullanımının azaltılması, izinsiz kullanımların kayıt altına alınması, izinsiz kuyu açılmasının, yer altı suyu kirliliği ve aşırı çekimin önlenmesi için tedbir alınmalıdır. 167 sayılı Yer altı Suları Hakkında Kanun'da izinsiz kuyu açılmasına idari para cezaları öngörülmekle birlikte daha caydırıcı ceza ve tedbirler getirilmesi, idari para cezalarının alt ve üst limitlerinin arttırılarak yeniden düzenlenmesi, sondörlerin kuyu açımında kullandıkları her türlü makine/ekipmana el konulması (müsadere edilmesi), gerekirse hürriyeti bağlayıcı cezaların getirilmesi hususu mutlaka düşünülmelidir.</p> <p>Ayrıca 167 sayılı Kanun'un 4. maddesinde il özel idarelerine tanınan yetkilerin, DSİ Genel Müdürlüğü'nün mutlaka olumlu görüşüne bağlanması gerekmektedir. Bu nedenle 4. maddede düzenleme yapılmalıdır.</p> <p>Yine Köye Yönelik Hizmetler Hakkında Kanun'un 40'inci maddesindeki "167 sayılı Kanun'dan muaftır" ibaresinin kaldırılması gerekmektedir.</p>

	5-7 Mayıs 2017 tarihlerinde yapılan Ormanlık ve Su Şûrası'nda: "Özel ürün ve şartlar dışında, uygun sulama yönteminin başlıca sulama yöntemleri arasından seçilebilmesi için teşviklerin artırılması ve yaygınlaştırılmasının yanı sıra, özellikle terfili sulamalarda uygulamaya yönelik yaptırım içeren mevzuat düzenlemeleri yapılmalıdır." kararı alınmıştır.	Bu konuda gerekli mevzuat düzenlemeleri yapılmamıştır. Yönetmeliklerle düzenlenebilir.
	5-7 Mayıs 2017 tarihlerinde yapılan Ormanlık ve Su Şûrası'nda: "Modern sulama sistemleri ile geliştirilen sulama projelerinde yüzey sulama yöntemlerinin kullanılmasının önüne geçilmesi için gerekli mevzuat çalışmaları yapılmalıdır." kararı alınmıştır.	Bu konuda gerekli mevzuat düzenlemeleri yapılmamıştır. Bu hususta nasıl bir mevzuat düzenlemesi yapılması gerektiği hususu tartışılmalıdır. Bu kararda sulama yöntemleri açık bir şekilde ifade edilmemiştir, netleştirilmesi gerekmektedir.
	5-7 Mayıs 2017 tarihlerinde yapılan Ormanlık ve Su Şûrası'nda: "Sulamada kullanılan enerji masraflarının azaltılmasına yönelik olarak su kullanıcı teşkilatlarının, enerji ihtiyaçlarını yenilenebilir enerji kaynaklarından (hidroelektrik enerji, güneş enerjisi, rüzgâr enerjisi ve biyoenerji) karşılamalarına imkân tanıyacak yasal düzenlemeler yapılmalıdır." kararı alınmıştır.	Bu konuda gerekli mevzuat düzenlemeleri yapılmamıştır. Bu hususta nasıl bir mevzuat düzenlemesi yapılması gerektiği hususu tartışılmalıdır.
	OGM tarafından Özel Ağaçlandırma Sahaları için verilen teşviklerde sulama suyunun kaynağı (yer altı ve yer üstü suyu) hususunda DSI'den görüş alınmamaktadır.	Talep sahiplerine teşvik verilmeden önce su kaynağına ilişkin DSI'den görüş alınması gerekmektedir.
	5-7 Mayıs 2017 tarihlerinde yapılan Ormanlık ve Su Şûrasında: "Büyük yatırımlarla hayata geçirilen ancak giderleri sebebiyle işletilemez hale gelen terfili sulamaların, yeniden ülke ekonomisine kazandırılabilmesi için değişik isimler altında enerji faturalarına yansıyan fonlar kaldırılmalı, KDV oranları düşürülmeli ve tarımsal enerji tarifesinde indirim yapılmalıdır." kararı alınmıştır.	Bu konuda gerekli mevzuat düzenlemeleri yapılmamıştır. Bu hususta nasıl bir mevzuat düzenlemesi yapılması gerektiği hususu tartışılmalıdır.
6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanun	5-7 Mayıs 2017 tarihlerinde yapılan Ormanlık ve Su Şûrasında: "Sulama birliklerinin yanında sulama kooperatiflerinin, belediyelerin, il özel idarelerinin, köy tüzel kişiliklerinin, köylere hizmet götürme birliği gibi kuruluşların devraldıkları sulama tesislerinin işletme, bakım ve yönetim sorumluluğunu devir sözleşmesi hükümlerine uygun olarak yerine getirip getirmediğinin DSI tarafından kontrolü ve denetimi arttırılmalıdır." kararı alınmıştır.	Bu karar doğrultusunda 7139 sayılı Kanun'la 6200 sayılı Kanun'a eklenen ek 12'nci maddesi ile sulama kooperatiflerinin kurulmasına izin vermek, sulama kooperatiflerini denetlemek, bunların eylem ve işlemlerinin hukuka uygun olarak neticelendirilmesi için gerekli tedbirleri almak, DSI'nin yetkisine verilmiştir. DSI'nin sulama tesislerini işleten kooperatiflerden finansal ve mali yapısının sürdürülemez olduğu tespit edilenlerle yapılmış olan devir sözleşmeleri DSI'nin teklifi ve Bakanın onayıyla feshedileceği yönünde düzenleme yapılmıştır. Ancak tarımsal kooperatiflerin denetimleri Tarım Reformu Genel Müdürlüğü tarafından yapıldığından ve DSI'nin bu mevzuatı uygulamada yeterli bilgi ve deneyime sahip olmaması nedeniyle sulama kooperatiflerinin kurulması ve denetimi iş ve işlemlerinin DSI'nin de Tarım ve Orman Bakanlığına bağlanması nedeniyle yeniden Tarım Reformu Genel Müdürlüğü bünyesinde yapılması yönünde yasal değişiklik yapılması uygulamadaki aksaklığı giderecektir.

	<p>5-7 Mayıs 2017 tarihlerinde yapılan Ormancılık ve Su Şûrasında: "Sulama Birliklerinde ve Sulama Kooperatiflerinde toplam sulama alanına göre "sulama, işletme, bakım ve yönetim" konularında eğitim almış bir veya daha fazla Ziraat Mühendisi (Kültürteknik, Tarımsal Yapılar ve Sulama, Biyosistem Mühendisliği Bölümü mezunu veya sulama işletmeciliği konusunda sertifika almış) çalıştırılması gerek sulama birliği gerek üreticiler gerekse ülkemizin menfaatleri açısından zorunlu görülmektedir. Bu konuda yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Özellikle yüklenicinin 2 veya 3 yıl işletmecilik yapacağı işlerde; işletme faaliyetlerinden sorumlu, sulama, işletme, bakım ve yönetim konularında eğitim almış bir Ziraat Mühendisi (Kültür teknik, Tarımsal Yapılar ve Sulama, Biyosistem Mühendisliği Bölümü mezunu veya sulama işletmeciliği konusunda sertifika almış) çalıştırılması sağlanmalıdır." kararı alınmıştır.</p>	<p>Bu konuda gerekli mevzuat düzenlemeleri yapılmamıştır. Bu hususta nasıl bir mevzuat düzenlemesi yapılması gerekeceği hususu tartışılmalıdır.</p>
--	--	---

4.2.Tarım Arazilerinin Amaç Dışı Kullanımı ile İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri

İlgili Mevzuat	Sorunlar ve İlgili Mevzuatlardaki Çelişkiler	Çözüm Önerileri
<p>5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu Madde 13</p>	<p>Bu maddede mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazilerinin tarımsal üretim amacı dışında kullanılmayacağı ifade edilmiş ancak hemen akabinde çok sayılabilecek istisna hükümleri eklenmiştir. Burada her ne kadar "alternatif alan bulunmaması" ve "Kurulun uygun görmesi şartı" tahsis amacı değişikliği için aranmışsa da:</p> <p>a) Savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçlar, b) Doğal afet sonrası ortaya çıkan geçici yerleşim yeri ihtiyacı, c) Petrol ve doğal gaz arama ve işletme faaliyetleri, ç) İlgili bakanlık tarafından kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetleri, d) Bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plân ve yatırımlar, e) Kamu yararı gözetilerek yol altyapı ve üstyapı faaliyetlerinde bulunacak yatırımlar, f) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun talebi üzerine 20/2/2001 tarihli ve 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu uyarınca yenilenebilir enerji kaynak alanlarının kullanımı ile ilgili yatırımları, g) Jeotermal kaynaklı teknolojik sera yatırımları için tahsis amacının değiştirilebileceği öngörülmüştür.</p>	<p>Bu düzenlemede öncelikle hangi maddelerin bu düzenleme içerisinde yer almasının zaruri olduğuna bakılmalıdır. Bunun yanı sıra tahsis amacının değişikliğine "üstün kamu yararı" kriteri mutlaka eklenmelidir.</p>
<p>26/04/2018 tarihli 68656427-020-E.1167396 sayılı Tarım Arazilerinin Korunması ve Planlanmasına Dair Uygulama Talimatı Madde 7/2</p>	<p>26/04/2018 tarihli 68656427-020-E.1167396 sayılı Tarım Arazilerinin Korunması ve Planlanmasına Dair Uygulama Talimatı Madde 7/2'de "Tarımsal amaçlı entegre tesis taleplerinde, Bakanlık makamından kamu yararı kararı alınabilmesi için, il müdürlüklerince Arazi Toplulaştırma ve Tarımsal Altyapı Şube Müdürlüğü dışında, başvuru konusu ile ilgili şube müdürlüğü uzmanlarından oluşacak en az iki teknik personel tarafından EK-3'te yer alan formata uygun olarak, yapılacak faaliyetin talep edilen alanda yapılmasının gerekçelerinin açıklandığı "Kamu Yararı Kararı Teknik Raporu" hazırlanacak, rapor ilgili şube müdürü tarafından kontrol edilip il müdürü tarafından onaylandıktan sonra dosyası ile birlikte Bakanlığa gönderilecektir." ifadesi yer almaktadır. Ancak EK-3 formatına bakıldığında hiçbir ekonomik analize ilişkin bir içerik bulunmamakta, formatın sonuç kısmında da sanki ekonomik analiz yapılmış gibi "söz konusu talebin ada ve parselde yapılmasında; insan, toplum ve çevre ilişkilerinde dengeyi bozucu nitelikte olmayan, <u>ekonomik</u>, ekolojik ve toplumsal kayıplar bakımından toplum aleyhine sonuçlar doğurmayan, kişiler ve toplum yararı birlikte gözetildiğinde olumlu sonuçlar doğuracağı" şeklinde ifade yer almaktadır. Burada bir eksiklik vardır.</p>	<p>EK-3 kamu yararı kararı teknik raporunun "eldeki veriler ve bu veriler ışığında uzun dönem ekolojik, ekonomik ve sosyal analizleri içerecek şekilde yapılması sağlanmalıdır.</p>

4.2.1. Kamulaştırma İşlemleri

İlgili Mevzuat	Sorunlar ve İlgili Mevzuatlardaki Çelişkiler	Çözüm Önerileri
2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu	Kamu Yararı Kararı ve Acele Kamulaştırma Kararı alınan yerlerin korunması gereken tarım alanları olması gibi bir çelişki bulunmaktadır.	Kamulaştırma yapılırken mutlaka üretim potansiyeli düşük alternatif tarım alanları araştırılmalıdır. Kamu yararı kararı alınmadan tarım alanlarını koruyan bir yaklaşımla proje mutlaka incelenmeli ve Tarım ve Orman Bakanlığı görüşü alınmalıdır.
	Acele Kamulaştırma, 2942 sayılı Kanun'un 27. maddesi çok istisnai durumlarda Cumhurbaşkanı kararı ile acele kamulaştırma kararı alınacağı düzenlenmiş ancak son yıllarda tüm projelerde acele kamulaştırma kararları alınmakta ve tarım dışı izinler alınmadan faaliyetler yürütülmektedir.	Acele kamulaştırma kararları alınmadan 5403 sayılı Kanun'a göre Tarım ve Orman Bakanlığı izni mutlaka alınmalı, aksi durumda cezai işlemler ve yaptırımlar uygulanması gerekmektedir.
2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu Madde 11	Kamulaştırma Kanunu'nun 11. maddesinde bir taşınmazın değer tespitinde dikkat edilmesi gereken kriterler belirtilmektedir. Taşınmazın cinsine göre hangi yöntemin kullanılacağı bu maddede verilmektedir. Maddenin c bendinde "Kıymetini etkileyebilecek bütün nitelik ve unsurlarını ve her unsurun ayrı ayrı değerini," ifadesiyle değere etki eden bütün unsurların dikkate alınması gerektiği vurgulanmaktadır. Buna rağmen aynı maddenin (i) bendinde ise "Bedelin tespitinde etkili olacak diğer objektif ölçüleri" ifadesi yer almakta olup (c) bendi ile çelişmektedir. Zira (c) bendinde zaten değere etki eden unsurlar dikkate alınmaktadır. Ayrıca tarım arazilerinin değerini belirlemede gelir yöntemi kullanılmakta olup, bu yöntem içerisinde bulunan kapitalizasyon oranı tespitinde de etki eden unsurlar hesaplamalara dâhil edilmektedir. Dolayısıyla diğer objektif unsurların karşılığı bulunmamaktadır. Gerek kurumların yaptığı gerekse bilirkişilerin yaptığı değerlendirme çalışmalarında diğer objektif unsurlar objektif bir değer tespitine engel olmaktadır.	Çelişkinin ortadan kalkması için Kamulaştırma Kanunu'nun 11. maddesindeki (i) bendinin kaldırılması hususunda Yargıtay'ın ilgili dairesinin görüşü alınarak yeniden değerlendirilmelidir.

4.2.2. Kentleşme

İlgili Mevzuat	Sorunlar ve İlgili Mevzuatlardaki Çelişkiler	Çözüm Önerileri
6360 sayılı Büyükşehir Kanunu	Kanun kapsamında köy tüzel kişiliklerinin kaldırılarak mera, yaylak, otlak vb. hayvancılık ile ilgili arazilerin büyükşehir belediyelerinin mülkiyetine geçmesi bazı bölgelerde tarımsal alanların imara açılmasına neden olmuştur. Köylerde fiziki mekanlar ekonomik geçim kaynaklarına göre şekillenmektedir. Bu Kanun'dan bitkisel ve hayvansal üretim olumsuz yönde etkilenmiştir. Üretime devam edememe riski ile karşı karşıya kalmışlardır. Özellikle hayvansal üretim yapan işletmelerin çevreden gelen rahatsızlıklar nedeniyle sık sık şikayet edildikleri görülmüştür. Mera alanları dışında tarımsal faaliyet gerçekleştiren arazilerin kentsel arazilere dönüşmesi de önemli bir problem olarak ortaya çıkmıştır. Birçok tarlanın hobi bahçelerine dönüştüğü, atık ve çöplerin tarlalara bırakıldığı, çevre kirliliğine neden olduğu da görülmektedir. Köy tüzel kişiliğinin kalkması nedeniyle köylerde yaşayan halka yeni mali sorumluluklar yüklenmiştir. Bu durum, çoğunlukla küçük aile işletmelerinden oluşan, geçim kaynakları sınırlı ve gelir düzeyi düşük halk için önemli bir mali yük oluşturmuştur.	Öncelikle kırsal alan tanımının yapılması ve kırsal nüfusu yerinde tutacak önlemlerin alınması gerekmektedir. Köy tüzel kişiliği tekrar getirilmelidir. Mera, çayır, tarla gibi alanların belediyelerin yetkisi ile satılması ya da kiralanmasını önleyecek tedbirler alınmalıdır. Ayrıca imar planlarına ilişkin düzenlemelerin, hayvancılık yatırımlarına engel olmayacak şekilde yapılmasının gerekliliğinin yanı sıra, mevcut hayvancılık yatırım haklarının korunması gerekmektedir. Kırsal nüfusa getirilen mali yükümlülükleri karşılayabilmesi için nüfusun refah düzeyini yükseltmeye yönelik planlamalar yapılmalıdır.

<p>6360 sayılı Büyükşehir Kanunu</p>	<p>Büyükşehir Kanunu'na göre köylerin mahalleye dönüşmesiyle bu alanlara hizmet götürme görevi büyükşehir belediyesi bünyesindeki Tarımsal Hizmetler Daire Başkanlıklarına verilmiştir.</p> <p>Tarımla ilgili konularda çiftçimize yerel düzeyde hizmet sağlamayı amaçlayan bu birimlerin varlığı son derece yararlıdır. Ancak bu birimlerin kırsal alana hizmet götürme konusunda yeterli olmadıkları görülmektedir. Uygulamada <u>belediyelerin</u> Tarımsal Hizmetler Birimlerinin hizmet götürürken; ne ziraat odaları, TSÜAB (Tohum Sanayicileri ve Üreticileri Alt Birliği) gibi kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, ne de Tarım ve Orman Bakanlığının il ve ilçe düzeyindeki müdürlükleri ile temas ve iş birliğinin olmadığı görülmektedir. İş birliği eksikliği, kasten olmasa da nihai olarak tarımla ilgili bazı kanunlara aykırı uygulamalara da yol açabilmektedir. Örneğin bu birimlerin, harman zamanları köylere dağıttığı eleme makineleri, niyet iyi olsa da İl Tarım ve Orman Müdürlüklerinin haberi olmadığı için denetim eksikliğine yol açmakta ve sonuç olarak 5553 sayılı Tohumculuk Kanunu'na aykırı sonuçların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.</p>	<p>Gerek 5393 sayılı Belediye Kanunu, gerek 6360 sayılı Büyükşehir Kanunu'na bir madde eklenerek il ve ilçe belediyelerinde oluşturulacak "Tarımsal Hizmetler Birimi"nin uygulamalarında, Tarım ve Orman Bakanlığının görev alanındaki mevzuatı gözeterek, bu Bakanlığın il/ilçe teşkilatı ve hizmet verdiği konu ile bağlantılı kamusal nitelikli meslek kuruluşları ile iş birliği halinde hareket etmesi gereğine değinilmesi yararlı olacaktır.</p> <p>Tarımsal Hizmetler Daire Başkanlıkları bünyesinde ziraat mühendisi istihdamının artırılması ve büyükşehir belediyelerinin hizmet alanlarının geniş olmasından dolayı yeterli olamayacağından ilçe belediyeler bünyesinde de bu birimin yer almasında fayda vardır. Bu birimin Tarım ve Orman Bakanlığı ile koordinasyonlu çalışması önerilmektedir.</p>
<p>6360 sayılı Büyükşehir Kanunu</p>	<p>Büyükşehir Yasası ile getirilen idari bir kararla kırsal nüfus %10'un altına inmiştir. Kırsal nüfus, Kanun ile şehir nüfusu haline dönüştürülmüştür. Türkiye'de kırsal nüfusun en fazla olduğu iller aynı zamanda büyükşehir kapsamına giren illerdir. Bu illerdeki kırsal nüfusun artık kırsallık tanımı kalmamıştır. Mahalle statüsüne dönüştürülen köy ve kasabalar artık geleneklerini, ortak kullanım alanlarını, mezarlıklarını, çeşmelerini vd. maddi, manevi değerlerini yitirme noktasına gelmiştir. Kanun ile 16.000'den fazla köy mahalleye dönüştürülmüş, kasaba belediyeleri kapatılmış olduğundan bu mahallelere götürülecek hizmetlerin niteliği belirsiz hale gelmiştir. Kırsal alanların kolaylıkla imara açılması söz konusudur. Belediyelerin yerleşim bölgesi olmayan tarım arazileri üzerinde orman alanlarında sağlıklı planlama yapması mümkün değildir. Zira belediyeler imar mevzuatı kapsamında planlamalar yapmaktadır. Tarımsal üretim planlamasının öncelikli olduğu alanlarda da imar mevzuatı yetersiz kalacaktır. Özetle belirtmek gerekirse Büyükşehir Kanunu, tarım arazilerinin arsaya dönüşümünü hızlandıracak niteliktedir.</p>	<p>2 Temmuz 2019 tarihli Resmî Gazete'de "Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Kırsal Kalkınmada Uzman Ellerin Desteklenmesine İlişkin 1310 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı" yayımlanmıştır. Karar ile tarım, ormancılık, gıda ve su ürünleri alanlarında eğitim veren meslek yüksekokulu veya üniversite mezunu genç ve uzman insanların kırsal alanda istihdamlarına katkı sağlamak ve girişimciliği desteklemek son derece olumlu bir adımdır. 2019-2020 yıllarını kapsayacak şekilde pilot bölge olarak Amasya, Düzce, İzmir ve Mardin illerinde kırsal alanda yaşayan ya da yaşamayı taahhüt eden meslek yüksekokulu ve üniversite mezunu gençler bu hibe destekten yararlanacaktır. Bu "karar" Büyükşehir Yasası'nın olumsuzluğunu gözler önüne seren bir itiraf niteliğindedir. Sonuç olarak kırsal alanların gerek sosyal erozyona uğramaması ve gerekse tarımsal değerlerin kaybedilmemesi açısından, mahalle statüsüne alınan köylerin kırsal alan statüsüne dönüşümü sağlanmalıdır.</p>

4.3. Tarımsal Desteklemeler ile İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri

İlgili Mevzuat	Sorunlar ve İlgili Mevzuatlardaki Çelişkiler	Çözüm Önerileri
	<p>Türkiye'de tarımsal destekleme oranı azdır. Şu an uygulamada GSYH'nin %0,4 oranında kalmaktadır.</p>	<p>Tarım Kanunu'nda belirtilmiş olan GSYH'nin %1 oranında ayrılacak tarım destek bütçesi ile desteklenmelidir.</p>
<p>Araştırma ve Geliştirme Destek Programına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2014/51)</p>	<p>Sonuncusu 2014 yılında çıkarılan Tebliğ'in dayanağı olan "2014 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar"da araştırma-geliştirme desteği 2014-2018 yılları için geçerli olduğundan 2019 yılı itibarıyla Tebliğ geçerliliğini yitirmiştir.</p> <p>Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar her yıl için yenilenmesine rağmen araştırma-geliştirme proje desteği kapsamındaki projelerin süreleri 36 aya kadar çıkabildiğinden Karar metninde birkaç yılı kapsayan tarih aralığı belirtmek gerekmektedir.</p>	<p>2019 yılında yeni Tebliğ çıkarılması için 2019 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemelere İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararı'nın çıkması beklendiğinden mümkün olan en kısa sürede bu hususta bir gelişme olması gerekmektedir.</p>

4.4. Tarımsal Üretim ve Pazarlama ile İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri

4.4.1. Tohumculuk ve Islah		
İlgili Mevzuat	Sorunlar ve İlgili Mevzuatlardaki Çelişkiler	Çözüm Önerileri
5553 sayılı Tohumculuk Kanunu 4.4. Tarımsal Üretim ve Pazarlama ile İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri	<p>Tohumculuk Kanunu'nun 12. maddesi ve 5236 sayılı Kabahatler Kanunu ile İlgili Sorun</p> <p>Kanunun Ceza Hükümleri başlıklı 12. maddesi aşağıdaki hükmü vazetmiştir:</p> <p>Madde, Kanun'un değişik maddelerinin ihlâl halleri için:</p> <p>-İdarî para cezaları,</p> <p>-Malların sulh ceza hâkimlik kararı ile müsaderesini,</p> <p>-Tekerrür halinde kapatma cezasını öngörmektedir.</p> <p>Verilen cezalara karşı başvuru yerinin idarî yargı yeri (idare mahkemeleri) olduğunu belirtirken idare mahkemesinin verdiği kararın da kesin olduğunu vurgulamıştır.</p> <p>İdarî para cezası gerektiren eylemler, kabahat türü eylemlerdir.</p> <p>1.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı yeni Türk Ceza Kanunu ile kabahat türü eylemler için yeni bir yaklaşım benimsenmiştir. Artık kabahatler Türk Ceza Kanunu'nda değil, yine aynı tarihte yürürlüğe giren ayrı bir kanunda, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nda düzenlenmektedir. Kabahatler Kanunu'na tâbi eylemlerin yargı yeri ise adli yargı olup görevli mahkemeler sulh ceza hâkimlikleridir.</p> <p>Tarım ve Orman Bakanlığının her yıl çıkardığı uygulama talimatlarında bu eylemlerin kabahat olduğu ve idarî para cezalarının uygulanmasında Kabahatler Kanunu'na göre hareket edilmesi gerektiği açıkça vurgulanmaktadır (Bkz. 2009/1 Tohumculuk Hizmetleri Uygulama Talimatı par. 7.2).</p>	<p>5553 sayılı Tohumculuk Kanunu'nun 12. maddesi çerçevesinde verilen idari para cezalarına karşı yapılacak itirazlar bakımından da Kabahatler Kanunu çerçevesinde işlem yapılmasını sağlayıcı değişiklik isabetli olacaktır.</p> <p>İtirazın yargı yolu bakımından idari yargıda,</p> <p>Müsadere ve imhanın adli yargıda,</p> <p>Diğer hususların Kabahatler Kanunu esas olarak yorumlanması eylemi işleyenler bakımından da takip zorluğu oluşturmaktadır.</p> <p>Diğer taraftan maddede idare mahkemesi kararının kesin olduğunun yazılı olması da bir üst yargı merciine başvuru (istinaf ve temyiz) hakkı bakımından çelişki oluşturmaktadır (Maddede geçen "kesindir" vurgusu İdari Yargılama Usulü Kanununun 45. maddesi ile de çelişki oluşturmaktadır.).</p>
	<p>12. maddede yer alan firma kapatma cezasının, ceza düzenlemeleri açısından hukuk devleti ilkesinin bir gereği olarak getirilen orantılılık ilkesi, ekonomik suça ekonomik ceza yaklaşımı ve hukukî belirlilik/belirginlik ile bağdaşmadığı hususunun irdelenmesi.</p> <p>Tarım konusunda yayımlanan 11. Kalkınma Planı'nın Giriş Bölümünde temel alınan, 5 temel eksenden biri de "Hukuk Devleti"dir.</p> <p>Hukuk Devleti olmanın gerekleri arasında bazı temel ilkeler yer almaktadır. Bunlardan ikisi inceleme konusu olan 12. madde ile yakından ilgilidir. Bu ilkeler:</p> <p>-Orantılılık/ölçülülük (eylemle yaptırım arasında ölçülü bir orantı olması ilkesi)</p> <p>-Hukukî Belirlilik/belirginlik (eylemin ve yaptırımının ne olduğunun, bunların hangi zaman diliminde uygulanır olduğunun önceden biliniyor ve öngörülebilir olması)</p> <p>Kanunlarda bu ilkelere aykırılık varsa bu durum, Anayasaya aykırılık nedenidir. Zira bu ilkelerin, hukuk devleti olmanın ayrılmaz bir parçası ve devletin, bir hukuk devleti olduğu Anayasanın 2. maddesinde vurgulanmıştır.</p> <p>12. madde: bir firmanın iki kez idari para cezası almasına faaliyetten men/kapatma cezası getirmekle orantılılık ilkesini bertaraf etmiş, diğer taraftan, tekerrürün ne kadarlık bir zaman diliminde olması halinde bu cezanın verileceğini açık etmediği için hukukî belirginlik ilkesini gözetmemiştir.</p>	<p>Kanunun 12. maddesinin birinci ve üçüncü fıkrasında yer alan "Fiilin tekrarı halinde beş yıl süreyle faaliyetten men edilir." cümlesinin madde metninden çıkarılarak yerine, ekonomik suça ekonomik ceza yaklaşımının ışığı altında daha yüksek bir idari para cezası öngörülmesi isabetli olacaktır.</p>

5553 sayılı Tohumculuk Kanunu	<p>Tohumculuk Kanunu'nun 11. maddesi ile ilgili Tespit Talepleri ve Tazminat miktarı.</p> <p>Kanunun Tazminat başlıklı 11. maddesi aşağıdaki hükmü vazetmiştir:</p> <p>Tazminat</p> <p>Madde 11- Fiillerin ayrıca suç sayılma hâli saklı kalmak üzere, zarara neden olan kusurlu tohumluğu üreten, satan, dağıtan, ithal eden veya başka şekilde piyasaya süren gerçek veya tüzel kişiler, meydana gelen zararı müteselsilen tazmin etmekle yükümlüdür.</p> <p>Bunlar zararı, kusurları oranında birbirlerine rücu edebilirler.</p> <p>Dava, zarara uğrayanın zarara uğradığının tespit edilmesinden itibaren altı ay içinde, her halde zararın meydana gelmesinden itibaren iki yıl içinde açılabilir.</p> <p>Bu madde tohumluk üreticilerinin kusurlu tohumluklardan tazminat sorumluluğunu düzenlemektedir. Tohumluk sektöründe faaliyet gösteren aktörlerin hukuki sorumluluğunu tohumluk tanımına giren unsurlar dikkate alarak tanımlamak gerekir. Bu sorumluluk, sertifikasyon ve pazarlama yönetmeliklerinde vurgulanmış standartları kapsamaktadır. Bunlar temel olarak tohumluklardaki canlılık (seed viability), çimlenme süreci (germination process) ve safiyeti içermektedir.</p> <p>Hal böyle olunca 5553 sayılı Tohumculuk Kanunu'nun 11'inci maddesi gereğince açılacak tazminat davalarında zararın tespiti: tohum canlılığı, çimlenme ve safiyet sürecine ilişkin olması gerekir.</p> <p>Bu zararı, dava açmadan önce tespit ettirmek isteyen tohumluk kullanıcılarının izlemesi gereken usul 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda düzenlenmiştir. Özellikle 400'üncü madde, karşı taraf tabiri ile sektörün ilgili aktörünün (çoğu zaman tohumluk üreticisi firmanın) durumdan haberdar edilmesini ve keşfe katılımını sağlayıcı hükümler içermektedir. Bu nedenle bu hükümlerin Tohumculuk Kanunu'nda tekrarına -düzenleme ekonomisi- adına gerek bulunmamakla birlikte, 403'üncü maddedeki -acil hallerde haber vermeme istisnai durumunun uygulanmasını önlemek amacı ile açık bir cümle ile 11. maddeye ilavesi isabetli olacaktır.</p> <p>Tohumun yaşayan/canlı bir organizma olduğu ve bu özelliğini yitirmemesi için satıştan itibaren en geç bir yıl içinde ekilmesi gerektiği, tohumculuk sektörü ve tohumluk kullanıcıları arasında bilinen bir gerçek olması nedeniyle, üretici aleyhine açılacak tazminat davalarındaki hak düşürücü sürenin Borçlar Kanunu'ndaki 10 yıllık süre olarak yorumlanmaması, hem tohumun yukarıda ifade edilen niteliğine hem de hakkaniyete daha uygun olacaktır.</p> <p>Bu nedenle: Tohumluk üreticilerinin, tohumun canlılığı, çimlenme oranı ve safiyetine münhasır sorumluluğu esas alındığında, bilgili ve tedbirli bir çiftçinin -örneğin çimlenmeyi yakından takip etmiş ise- "kusurlu tohumdan" kaybedeceği vakit ve maliyetin, en fazla iki haftalık bir süreçle sınırlandırılarak hesaplanması gerekmektedir. Böyle bir durumda açılacak tazminat davalarının, tohumluğa ödenen bedelin belirli bir katı ile sınırlandırılması, taraflar arasındaki dengenin hakkaniyet gözetilerek korunmasının zorunlu bir gereğidir. TSÜAB (TÜRKTÖB), bunun on kata kadar olmasının isabetli olacağı düşüncesindedir.</p> <p>Diğer taraftan talep edilecek tazminat, zararın derhal tespitini gerektirmekle birlikte: yaşayan bir organizma olan tohumun içinde bulunduğu ortam ve dış etmenler, tespit yapıldığı andaki gözlem yöntemleri tohumun canlılığı, çimlenme oranı ve safiyeti ile sınırlı olan bu tespit yapılması sırasında karşı tarafın katılımı ile onun da itiraz ve katkıları alınmak suretiyle gerçekleştirilmek durumundadır. Tohumlukla ilgili delil tespitleri, olay yeri ve şartlarının bir daha aynen gerçekleştirilmesi imkânı olmadığından, hukukta rastlanan diğer vakia türü delil tespitlerinden farklılık arz etmektedir. Bu nedenle hukukun genel delil tespiti yöntemlerinin istisnasız uygulanmasını savunmak, bu disiplinin yukarıda vurgulanan gerçeklerinin, bir daha telafisine imkân vermeyecek biçimde göz ardı edilmesi anlamını taşıyacaktır. Karşı tarafın katılımı bu nedenle hassasiyetle üzerinde durulması gereken bir konu haline gelmektedir. Bu gerekçelerle Kanun'un 11. maddesinde Zirai İl Müdürlüklerinden veya ziraat mühendisi odalarından alınacak bilirkişilerle de olsa, karşı taraf olmadan yapılacak tespitlerin önüne geçecek bir düzenleme yoluna gidilmelidir.</p>	<p>Açıklanan nedenlerle aşağıdaki çözüm önerileri getirilmiştir:</p> <p>Kanun'un 11. madde metninde, tazminat miktarının üst sınırı, tohumluk bedeli ile ilişkilendirilerek belirli bir katı kadar düzenlenmelidir.</p> <p>Kanunun 11. maddesi metninde hak düşürücü süre açık olarak 10 yıldan daha az olarak vurgulanmalıdır.</p> <p>Kanunun 11. maddesi metninde tohumluk ile ilgili delil tespit talepleri hakkında, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 403'üncü maddesi uygulanması gereken hallerde dahi, karşı tarafa tebligat yapılarak keşfe katılımı sağlanmasına ilişkin bir değişiklik yapılmalıdır.</p>
-------------------------------	--	---

5553 sayılı Tohumculuk Kanunu	<p>Tohumculuk İhtisas Mahkemesi ihtiyacı.</p> <p>Tohumluğun diğer emtiadan farklı, yaşayan bir organizma olması,</p> <p>5553 sayılı Kanun'un, 5996 sayılı Kanun'un ve tür bazında 12'den fazla ikincil düzenlemenin değerlendirilmesine tâbi olması bu konuda hem uzmanlaşmayı gerektirmekte hem de yaşayan organizmanın canlılığı ile ilgili seri muhakemeyi elzem kılmaktadır.</p> <p>Hâkimlerin, karar verme açısından uzman bilgi gerektiren konularda bilirkişiye gitmesi HM Kanunu çerçevesinde yerine getirilmekte ise de konunun özelliğine uygun serilik, mevzuatı/hukuk kurallarını bilme ve değerlendirme hususu, bu uyumsuzlukların niteliğine uygun ihtisas mahkemelerinin kurulmasını sık sık gündeme getirmektedir.</p> <p>Hem sektör hem de çiftçiler bu konuda uzman mahkeme taleplerini meslek kuruluşlarına yoğun bir şekilde iletmektedirler.</p>	<p>Çözüm olarak, tıpkı Fikrî Sınâî Hak İhtisas Mahkemeleri gibi tohumculuk ihtisas mahkemelerinin oluşturulması, bu alanda uzmanlaşma sağlayacağı için yargı alanında istenen sürat ve isabette kararların çoğalmasını sağlayacaktır.</p>
5553 sayılı Tohumculuk Kanunu	<p>Alt birliklerin üyelerinin cirosu üzerinden aldıkları binde bir oranındaki komisyonun, alt birlikler tarafından etkin bir şekilde toplanmasını sağlamak üzere, 5553 sayılı Kanun'un 24. maddesinde ilâve düzenleme yapılması ihtiyacı.</p> <p>28 Nisan 2018 ve 7139 sayılı "Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile 31/10/2006 tarihli ve 5553 sayılı Tohumculuk Kanunu'nun 24'üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan "binde üç" ibaresi "binde bir" şeklinde değiştirilmiştir.</p> <p>Ancak alt birliklerin elinde, bu komisyonun toplanabilmesini sağlayacak bir hüküm 5553 sayılı Kanun'da yer almamaktadır. Bu nedenle alt birlikler gelirlerinin tahsilini sağlayacak araçlardan mahrumdur. Oysa bunu temin edici hüküm bir başka meslek kuruluşunun kanununda, (örneğin TOBB Kanunu'nda, odalar ve borsalar için) özel olarak düzenlenmiştir.</p>	<p>TOBB Kanunu'nun 25 ve 27'nci maddelerindeki yaklaşımın aynısı tohumculuğa adapte edilerek:</p> <p>Alt birliklere, bilanço talep edebilme ve vergi dairelerinden bilgi isteme imkânı tanınmalı,</p> <p>Ayrıca bu bilgilere ulaşamama halinde yıllık aidat tavanının üç katından az olmamak üzere, bir önceki yılın komisyonunun geçici olarak aynen tahakkuk ettirilme imkânı getirilmelidir.</p> <p>TOBB Kanunu'nun 25. ve 77. maddelerindeki yaklaşımın aynısını tohumculuğa adapte ederek yapılacak ilk kanun çalışmasında yararlanılmak üzere hazırlanmıştır. Ancak şu hususu da önemle vurgulamakta yarar bulunmaktadır. (Şayet Bakanlığımız, "ciro" değil de TOBB Kanunu'nda olduğu gibi komisyonun "kâr" üzerinden alınmasını öngörürse: bu durumda TOBB Kanunu'ndaki oranın binde 5 olduğu gerçeğinden hareketle, Tohumculuk Kanunu' ndaki mevcut binde bir oranının da tekrar binde üçe çıkarılması hususu önemle arz edilir.)</p>
5553 sayılı Tohumculuk Kanunu	<p>Alt birlik ve birlik organlarının daha etkin bir şekilde hizmet sağlayabilmeleri için halen 2 yıl olan görev sürelerinin 4 yıla çıkarılması.</p> <p>TÜRKTOB ve alt birliklerde organlar için üye seçimleri kanunen iki yılda bir yapılmaktadır. Seçimlere hazırlığın belirli bir süre gerektirmesi, seçimlerden sonra işlerin gereğine adaptasyon açısından da yine bir sürenin geçmesi, yaklaşık bir yılın seçim atmosferinde/etkisinde sürdürülmesine neden olmaktadır. Bunun sonucunda geriye hizmet yılı olarak sadece bir yıl kalmaktadır. Sektör bu nedenle Kanun'un ilgili maddelerindeki iki yıllık sürenin dört yıla çıkarılmasının yararlı olacağı düşüncesindedir.</p>	<p>Kanun'un birlik ve alt birlik organlarının görev süresi ile ilgili bulunan 20'nci, 21'inci, 22'nci, 23'üncü, 29'uncu, 30'uncu, 31'inci, 32'nci ve 33'üncü maddelerinde geçen iki yıl ibaresinin dört yıl olarak değiştirilmesi, bu organlarda görev alanların sektöre hizmetini daha etkin hale getirecektir.</p>

	<p>5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nda Yapılması İstenen Değişiklikler</p> <p>Ülkemizin sertifikalı tohumluk üretimi ve ihracatı sürekli bir artış göstermektedir. Tohumluk üretimlerinin büyük bir çoğunluğu sözleşmeli üretim modeli ile yapılmakta ve ekilişinden satışa kadar her aşaması Tarım ve Orman Bakanlığı elemanlarınca kontrol edilmekte ve tohumluk standartlarına uygun olduğunu belirten sertifika verilmektedir. Bu tohumluklar, borsalarda işlem görmekte ve %0,2 oranında ticaret borsası kesintisi yapılmaktadır. Ancak sertifikalı tohumlukların borsalarda gerçek anlamda bir emtia satışı gibi satışı söz konusu olmadığı için bu işlem çoğunlukla kâğıt üzerinde yapılmaktadır.</p> <p>Bu nedenlerle sertifikalı tohumlukların borsa tescilinde, ticaret borsası kesintisi yapılmaması sektör için önemli bir destek olacaktır.</p>	<p>5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun 45. maddesinin ikinci paragrafına kesinti yapılmayacağına ilişkin olarak 5553 sayılı Tohumculuk Kanunu mevzuatına uygun olarak üretilen sertifikalı tohumluklarda borsa tescili yapılır, ancak ticaret borsası kesintisi uygulanmayacağını vurgulayan bir cümle eklenmesi isabetli olacaktır.</p>
	<p>30 Aralık 2007 tarihli ve 26742 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2007/13033 sayılı Bakanlar Kurulu Kararında Değişiklik Yapılarak sektörde uygulanan KDV oranlarında birliktelik sağlanması ve bazı bitki gruplarında düşürülmesi.</p> <p>Bitkisel üretimin en önemli temel girdileri olan tohum, fide, fidan ve süs bitkilerinde KDV oranlarında tekdüzelik sağlanması tüketiciye, çiftçiye daha ekonomik fiyatlarla bu materyallerin temin edilmesidir.</p> <p>Ülkemizde üretilen tohumlukların ticaretinde, 30 Aralık 2007 tarihli ve 26742 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2007/13033 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nda, "Mal ve Hizmetlere Uygulanacak Katma Değer Vergisi Oranlarının Tespitine İlişkin Karar" ekinde yer alan (I) ve (II) sayılı listelerde yer alan KDV oranları uygulanmaktadır.</p> <p>Buna göre:</p> <p>Tarla bitkileri türlerinde sertifikalı tohumlarına (tritikale, yem bezelyesi ve aspir hariç) ve sertifikalı meyve fidanlarına (%1),</p> <p>Sebze tohumları, fideleri ve çilek fidesine (%8),</p> <p>Çiçek tohumları, soğanları ve süs bitkilerine (%18) arasında değişen KDV oranı uygulanmaktadır.</p> <p>Hepsi tohum olan grup içinde %1, %18 farkı yaratılması, tohumculuk sektöründe haksız rekabete yol açmaktadır.</p>	<p>İlgili Bakanlar Kurulu Kararı'nın, Cumhurbaşkanlığına ilk gözden geçirilmesi sırasında, KDV oranlarının, tüm tohumlar ve fidanda %1, fide ve süs bitkilerinde ise %8 olarak uygulanması hem tohum tanımına uygun bir sınıflandırma esası oluşturacak hem de sektördeki haksız rekabeti engelleyecektir.</p>

5042 sayılı Yeni Bitki Çeşitlerine Ait İslahçı Haklarının Korunmasına İlişkin Kanun gereğince, korumalı çeşit sahiplerinin %50 vergi istisnasından yararlanması için Kurumlar Vergisi Kanunu'na eklenmesi gereken ek madde.

5042 sayılı Kanun çerçevesinde yeni bitki çeşidi geliştirip koruma tescili yaptıran firmalar, bu çeşitle ilgili gelirlerinde, %50 oranındaki kurumlar vergisi istisnasından yararlanamamaktadır. Oysa Kurumlar Vergisi Kanunu 5/B maddesinde benzer sınıai hak grubunda yer alan patent ve faydalı model sahiplerine Ticaret Bakanlığının girişimi ile 2014 yılında %50 vergi indirimi hakkı sağlamıştır. Bu yaklaşımın 5042 sayılı Kanun çerçevesinde koruma tescili alan çeşitler üzerinde hak sahibi olan firmalara da tanınması kanun önünde eşitlik ilkesinin bir gereğidir.

Kurumlar Vergisi Kanun'un 5/B maddesine paralel olarak hazırlanan aşağıdaki 5/C maddesinin, (Maliye Bakanlığı ile görüşülerek), Kurumlar Vergisi Kanunu'na eklenmesi isabetli olacaktır.

" İslahçı Haklarında İstisna

Madde 5/C- (1) Türkiye'de gerçekleştirilen araştırma, geliştirme ve yenilik faaliyetleri neticesinde ortaya çıkan ve 5042 sayılı Yeni Bitki Çeşitlerine Ait İslahçı Haklarının Korunmasına İlişkin Kanun çerçevesinde tescilli yapılan yeni bitki çeşitleri üzerindeki hakların:

a) Lisans verilmesi neticesinde elde edilen royalti bedellerinin,

b) Tamamen devri neticesinde elde edilen kazançların, tescilli çeşide atfedilen kısmının,

%50'si kurumlar vergisinden müstesnadır. Bu istisna, çeşide yönelik hakların ihlal edilmesi neticesinde elde edilen gelirler ile çeşit nedeniyle alınan sigorta veya diğer tazminatlar için de uygulanır.

(2) İstisnanın uygulanabilmesi için:

a) İstisna uygulamasına konu çeşidin, 5042 sayılı Yeni Bitki Çeşitlerine Ait İslahçı Haklarının Korunmasına İlişkin Kanun kapsamında İslahçı Hakkı Koruma Belgesi verilerek koruma altına alınan çeşitler arasında yer alması ve çeşide ilişkin İslahçı Hakkı Koruma Belgesi'nin alınması,

b) İstisna uygulamasından yararlanabilecek kişilerin, 5042 sayılı Yeni Bitki Çeşitlerine Ait İslahçı Haklarının Korunmasına İlişkin Kanun'un 4'üncü maddesinde belirtilen nitelikleri taşıması ve bu kişilerin ilgili Kanun gereğince İslahçı Hakkı Belgesi sahibi olması ya da hak sahibi tarafından verilen yetki ile çeşit üzerinde tek el niteliğinde özel bir ruhsata sahip olması,

(3) İstisna uygulamasına İslahçı Hakkı Koruma Belgesi'nin verildiği tarihten itibaren başlanır ve belge konusu çeşit için sağlanan koruma süresi aşılmamak kaydıyla, bu istisnadan yararlanılabiliir. Çeşidin, çoğaltım sürecinde kullanılması sonucu çoğaltılan tohumlukların satışından elde edilen kazançların, İslahçı Hakkı Koruma Belgeli çeşide atfedilen kısmı, ayrıştırılmak suretiyle transfer fiyatlandırması esaslarına göre tespit edilir.

(4) Bu madde gelir vergisi mükellefleri hakkında da uygulanır.

(5) İstisna uygulamasının kesinti suretiyle alınan vergilere şümulü yoktur. Ancak, bu madde kapsamında istisnadan yararlanan serbest meslek kazançları ile gayrimenkul sermaye iratları üzerinden yapılacak vergi kesintisi %50 oranında indirimli uygulanır. Kazanç ve iradı kesinti yoluyla vergilenen ve beyanname vermesi gerekmeyen mükellefler için indirimli vergi kesintisi en fazla 5 yıl süre ile uygulanır.

(6) Bu madde kapsamında istisna uygulamasından yararlanan mükellefler, 26/6/2001 tarihli ve 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu kapsamında yer alan istisna uygulamasından ayrıca yararlanamaz.

(7) Birinci ve beşinci fıkralarda yer alan %50 oranını ayrı ayrı ya da birlikte sifira kadar indirmeye, %100'e kadar artırmaya, bu oranları sektörler ile birinci fıkrada yer alan gelir, kazanç ve iratlar itibarıyla ya da İslahçı hakkı belgesine göre farklılaştırmaya, tekrar kanuni seviyesine indirmeye, beşinci fıkrada yer alan süreyi bir yıla kadar indirmeye, tekrar kanuni seviyesine kadar çıkarmaya Cumhurbaşkanı; üçüncü fıkrada yer alan transfer fiyatlandırması suretiyle ayrıştırma yöntemi yerine satış, hasılat, gider, harcama veya benzeri unsurları dikkate alarak kazancın ayrıştırılmasında basitleştirilmiş yöntemler tespit etmeye ve bu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir."

<p>5553 sayılı Tohumculuk Kanunu</p>	<p>Takip ve denetim yetkisi sadece BÜGEM'de olduğundan, Tohumcular Birliğinin aşırı yetkilendirildiği,</p> <p>Tohumcular Birliğinin alt birlik kurmasında sınırlama olmadığından hâlihazırda gereğinden çok fazla alt birlik oluşturulduğu,</p> <p>Firmalar yaptıkları iş kapsamında birden çok alt birliğe üye olması gerektirdiğinden alt birliklerin aidat ücretlerinin ek masraf getirdiği,</p> <p>İslahçı eğitimlerinin tamamıyla tohumcular birliğinin yetkisine verildiği için bazı eğitimsel ve yönetsel sorunlarla karşılaşıldığı,</p> <p>Çiftçi istisnası kısmındaki bazı ifadelerin yanlış anlaşıldığı görülmektedir.</p>	<p>Dünya ülkeleri incelendiğinde tohumculuk mevzuatında ülke yapısına uyarlanabilecek mevzuata Fransa en iyi örneği teşkil etmektedir.</p> <p>Denetim ve takip konusunda BÜGEM her sene talimatnamelerini değiştirdiği için bazı aksamalar ve takip sorunları yaşanmaktadır.</p> <p>Kamu olarak tohumculuk ve ıslah konularının Bakanlığın ilgili birimlerinden oluşan tek bir çatı altında yürütülmesi daha uygun olacaktır.</p> <p>Tarım Şûrası Çalışma Gruplarından birisi de "Tarımsal Yapı ve Dönüşüm"dür. Bu nedenle meslek kuruluşlarının yapısı ile ilgili bu önerinin değerlendirilmek üzere, Tarımsal Yapı ve Dönüşüm Çalışma Grubuna iletilmesi ve orada değerlendirilmesi daha isabetli olacaktır.</p>
<p>5553 sayılı Tohumculuk Kanunu</p>	<p>2006 yılında çıkan 5553 sayılı Tohumculuk Kanunu ile kayıt altına alınan çeşitlere ait tohumluklar dışındaki tohumlukların üretimi ve ticareti yasaklanmıştır. Tohumculuk Kanunu ile getirilen istisnaya karşın, 19 Ekim 2018 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan "Yerel Çeşitlerin Kayıt Altına Alınması, Üretilmesi ve Pazarlamasına Dair Yönetmelik", yerel çeşitlerin ticaretine, yerel çeşit kayıt listesine kaydolması halinde izin vermiştir. Daha sonra bu Yönetmelik 3 Eylül 2019 tarihinde yayımlanan yeni bir yönetmelikle yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak yeni yönetmelik yerel çeşitleri ticari bir faaliyetin konusu haline getirmektedir. Buna karşın tohum takasına serbestlik getirilmesi sevindiricidir. Yeni yönetmelik her ne kadar yerel çeşitlerin kamu malı sayılmasına hükmetse de yine de pazarlamaya olanak sağlamaktadır. Yönetmeliğin 4'üncü maddesinin birinci fıkrasında «kayıt altına alınmış yerel çeşitler ile ilgili işlemler Bakanlığın izin ve denetimi altında gerçekleştirilir» ifadesinde yer alan "yerel çeşitler ile ilgili işlemler" açık değildir. Tohumlukların pazarlanmasına olanak sağlamaktadır.</p>	<p>Uluslararası tarım şirketlerinin dünyayı gıda üzerinden yönetme amaçları doğrultusundaki ticari birleşmeleri kaygıyla izlenmektedir. Bu tarım şirketlerinin biyoçeşitliliğimizi yok etme çabaları içinde oldukları tarımcılar tarafından bilinmektedir. Oysa; yerel çeşitlerin, biyoçeşitliliğin en önemli parçası olduğu kuşkusuz bir gerçektir. Dolayısıyla sayılan bütün bu hususlar doğrultusunda yönetmeliğin yürürlükten kaldırılması ve biyoçeşitliliği korumaya yönelik yeni mevzuat düzenlemeleri yapılması gerekir.</p>
<p>5042 Yeni Bitki Çeşitlerine Ait İslahçı Haklarının Korunmasına İlişkin Kanun</p>	<p>Uluslararası Yeni Bitki Çeşitlerinin Koruma Birliğine (UPOV) üye olunduktan sonra hazırlanmış yürürlüğe konmuş kanunda güncelleme ve değişiklik yapılması gerekmektedir.</p>	<p>Tanımlar kısmında ek tanımların yer alması, UPOV gereği tamamen bitkisel üretim baz alınmış olsa da bahçe ve sebze bitkileri konusunda da tanımlara ihtiyaç duyulmaktadır.</p> <p>Kanun'un 12. maddesi UPOV kriterlerinin yanında mali mevzuat temel alınarak güncellenmesi uygun olacaktır.</p>
<p>Yeni Bitki Çeşitlerine Ait İslahçı Haklarının Korunmasına Dair Yönetmelik</p>	<p>BÜGEM yetkisi ve uhdesinde olan bu yönetmeliğin revize edilmesi gerekmektedir.</p>	<p>Tescil süreci, takip süreci, çeşit analizlerinin yeniden değerlendirilmesi uygun olacaktır.</p> <p>Üretim izninin kaldırılması kısa vadede zarar gibi görünse de ülkemiz yerli tohum firmalarını uzun vadede koruma altına alınması açısından önemli olacaktır.</p>

<p>Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Çalışan Görevlilerin İslahçı Hakkından Yararlanmasına İlişkin Yönetmelik Rg: 25801</p>	<p>Yönetmelik BÜGEM uhdesinde, yönerge TAGEM'de olması, takibinin ise tamamen TAGEM'in görev alanında olması görev çakışmalarına neden olmaktadır.</p> <p>İslahçı hakkı dağıtımı, aynı iş yerinde çalışan teknik personel arasında haksız rekabete neden olmaktadır. Her memur yaptığı iş kapsamında devletten maaş almaktadır. Teşvik ve ödül amacıyla bir pay verilebilir. Ancak memurlar arasında sorun teşkil edecek kadar büyük oranlarda verilmesi huzursuzluğa ve eşitsizliğe neden olmaktadır.</p>	<p>Yönetmeliğin UPOV göz önünde bulundurularak yeniden düzenlenmesi, Yönetmeliğin TAGEM uhdesine alınması, tanımlar kısmı, yararlanma süresi ve gelirin elde edilmesi, dağıtılması vb. kısımların yeniden güncellenmesi uygun olacaktır.</p> <p>Yeniden düzenleme gerekmektedir.</p>
<p>4634 sayılı Şeker Kanunu 2 ve 5/1. maddeleri</p>	<p>4634 sayılı Şeker Kanunu'nun 5/1. maddesinde şeker pancarı fiyatlarının her yıl, şeker fabrikası işleten gerçek ve tüzel kişiler ile üreticiler ve/veya temsilcileri arasında varılan mutabakata göre belirleneceği, buna ilişkin usul ve esasların Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenleneceği belirtilmiş, Yasa'nın tanımlar başlıklı 2. maddesinde üretici temsilcisi tanımına ise yer verilmemiştir.</p> <p>28.06.2002 tarihli ve 24799 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Ham madde ve Şeker Fiyatları Yönetmeliği'nin tanımlar başlıklı 3. maddesinin "o" bendinde ise Üretici Temsilcisi "Ham madde (pancar, mısır) üreten üreticilerin üyesi bulunduğu mahalli kooperatifleri veya bu kooperatiflerin oluşturduğu üst birlik" şeklinde belirtilmiştir.</p> <p>Söz konusu düzenlemelerde pancar üreticilerinin üyesi bulunduğu mahalli kooperatiflerin veya üst birliklerinin Üretici Temsilcisi sayılacakları belirtilmiş olmasına karşın, pancar üretimi yapan çiftçilerin (üreticilerin) mahallinde birden çok tarımsal amaçlı kooperatif ortağı (üyesi) olmaları söz konusu olabildiğinden, bu açık olmayan hükümler nedeniyle pancar ekicileri kooperatiflerince ham madde fiyatları ile pancar üretimi hususlarında şeker üreten şirketler nezdinde etkin bir girişimde bulunulması söz konusu olamamaktadır. Bu nedenlerle Yasa'nın 5/1. maddesinde üretici temsilcisinin pancar üreticileri tarafından kurulan pancar ekicileri kooperatifleri veya üst birliği Pankobirlik olduğunun açık bir şekilde düzenlenmesi, pancar ekicilerinin hak ve menfaatlerinin korunması bakımından yararlı olacaktır.</p>	<p>4634 sayılı Şeker Kanunu'nun tanımlar başlıklı 2. maddesinde yer alan "p" bendinden sonra:</p> <p>"r) Üretici Temsilcisi: Ham madde (pancar, mısır) üreten üreticilerin üyesi bulunduğu pancar ekicileri kooperatifleri veya bu kooperatiflerin oluşturduğu pancar ekicileri kooperatifleri birliği (Pankobirlik)"</p> <p>Bendinin eklenmesi ya da 28.06.2002 tarihli ve 24799 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Ham madde ve Şeker Fiyatları Yönetmeliği'nin 3. maddesinin "o" bendinde yer alan üretici temsilcisi tanımında yukarıda yer aldığı şekilde değişiklik yapılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.</p>
<p>4634 sayılı Şeker Kanunu Madde 3/3</p>	<p>4634 sayılı Şeker Kanunu'nun 3/3. maddesinde, yeni bir şeker fabrikası kurulabilmesi ve/veya mevcut fabrikaların kapasitelerini artırabilmeleri için kota temin etmelerinin zorunlu olduğu, şirketlere yeni A ve B kotaları tahsisine Cumhurbaşkanı'nın yetkili olduğu hususları düzenlenmiş olmakla birlikte, mevcut bir şeker fabrikasının kurulu bulunduğu alandan bir başka yere nakledilmesine, taşınmasına ilişkin olarak Yasa'da açık bir düzenleme yer almadığından bu hususlara ilişkin düzenleme yapılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.</p>	<p>4634 sayılı Şeker Kanunu'nun 3. maddesinin 3. bendinde yer alan hükme "Yeni fabrika kurulabilmesi ve/veya mevcut fabrikaların kapasitelerini artırabilmeleri için kota temin etmeleri zorunludur. Şirketlere yeni A ve B kotaları tahsis ile yeni kota temin edilmesi şartıyla mevcut fabrikaların kurulu buldukları alandan bir başka yere taşınmaları, nakledilmeleri hususunda Cumhurbaşkanı yetkilidir." şeklindeki hükmün eklenmesi yararlı olacaktır.</p>

<p>4634 sayılı Şeker Kanunu Madde 5/2</p>	<p>4634 sayılı Şeker Kanunu'nun 5. maddesinin 2. bendinde, şirketlerin kendi ekim alanlarında yeterli ham madde bulamadığı takdirde münavebe esasları dahilinde kendi ekim alanları dışından Bakanlığın (Tarım ve Orman Bakanlığı) denetiminde üreticilerle sözleşme yaparak şeker pancarı temin edebilecekleri düzenlenmiştir.</p> <p>Bilindiği üzere ülkemizde şeker pancarı üreticilerinin tarımsal girdileri, ilgili şeker fabrikasının bulunduğu yerde faaliyette bulunan pancar ekicileri kooperatiflerince karşılanmaktadır. Yasal düzenleme uyarınca kendi ekim alanı dışında, bir başka kooperatifin faaliyet alanındaki üreticilerle sözleşme yaparak şeker pancarı temin eden şirketlere bu şekilde pancar teslim eden üreticiler, kendilerinden pancar alan şirketin faaliyette bulunduğu alandaki pancar ekicileri kooperatifinin ortağı bulunmamaları, kendi ekim alanında faaliyette bulunan ve ortağı buldukları kooperatifin ise başka yerde faaliyette bulunan şirket (fabrika) ile ilişkisinin bulunmaması nedeniyle tarımsal girdi temininde sıkıntı yaşadıklarından ve ayrıca yine münavebe esaslarına uyulup uyulmadığının kontrolünün de sağlanması bakımından bu hükümde düzenleme yapılması yararlı olacaktır.</p>	<p>4634 sayılı Şeker Kanunu'nun 5. maddesinin 2. bendinde yer alan hükme "Bakanlığın denetiminde, pancar temin edilecek yerdeki mahalli pancar ekicileri kooperatifi ya da bu kooperatiflerin oluşturduğu üst birliği Pankobirlik aracılığı ile" ifadesinin eklenmesi yararlı olacaktır.</p>
---	---	--

4.4.2. Organik Tarım

İlgili Mevzuat	Sorunlar ve İlgili Mevzuatlardaki Çelişkiler	Çözüm Önerileri
<p>5262 sayılı Organik Tarım Kanunu ve Yönetmeliği</p>	<p>Cezalar uygulanabilir şekilde kategorize edilmemiştir.</p> <p>Bazı maddeleri uygulanamamaktadır.</p> <p>Organik tarım yapılacak alanların bulunmasında sorunlar yaşanmaktadır.</p>	<p>Müeyyideleri uygunsuzluklarla uyumlu olacak şekilde belirlenmiş ve kategorize edilmiş olmalıdır.</p> <p>Organik tarım yapılacak alanlar çevre düzeni planlarında ve arazi kullanım planlarında yer alarak, alan düzenlemesi yapılması gerekir. Aksi takdirde yan komşuların kurallara uymaması sorunlara yol açmaktadır. Bu nedenle çevre düzeni planlarıyla birlikte yapılacak arazi kullanım planlarında yer ayrılması gerekir.</p>

4.4.3. Su Ürünleri

İlgili Mevzuat	Sorunlar ve İlgili Mevzuatlardaki Çelişkiler	Çözüm Önerileri
<p>5326 sayılı Kabahatler Kanunu</p> <p>1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu</p>	<p>Su Ürünleri Kanunu'na ilişkin yaptırımlar, 2004 yılında 4950 sayılı Kanun ile idari yaptırımlara dönüştürülmüştür.</p> <p>2005 yılında çıkan 5326 sayılı Kabahatler Kanunu ile idari yaptırımlara ilişkin genel bir düzenleme yapılmış, bu kapsamdaki aykırılıklar kabahat olarak nitelendirilmiştir.</p> <p>Kabahatler Kanunu'nun 16'ncı maddesinde, kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari yaptırımlar, idari para cezası ve idari tedbirler olarak sayılmış, idari tedbirlerin mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirler olduğu belirtilmiştir.</p> <p>1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu'nda yer alan idari para cezasının uygulanmasına ilişkin herhangi bir hukuki sorun yaşanmazken, idari tedbirlerden olan mülkiyetin kamuya geçirilmesi ile ilgili uygulamada sorunlar yaşanmaktadır.</p> <p>Su Ürünleri Kanunu'nda düzenlenen yaptırımlarda, zapt ve müsadere gibi adli yargının görev sahasına giren ibareler yer almaktadır. 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'na uygun olarak, söz konusu ibareler el koyma ve mülkiyetin kamuya geçirilmesi olarak değiştirilmediği için adli yargı organları istihsal vasıtaları ve ürünlerin mülkiyetinin kamuya geçirilmesi taleplerinde, yetkisizlik nedeni ile işlem yapmamaktadır. Bu durum kabahat işleyen kişinin kabahatlerinin yaptırımsız kalmasına, işlemi yapan kontrol görevlilerinin emeklerinin boşa gitmesine, yargı ve idari birimlerde gereksiz iş yüküne, kanunla amaçlanan durumun ve caydırıcılığın sağlanamamasına neden olmaktadır.</p>	<p>1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu'nda yaptırım olarak uygulanan el konulan av araçları ve ürünlerle ilgili "zapt ve müsadere" ifadelerinin, Kabahatler Kanunu'na uyum sağlaması için "el koyma ve mülkiyetin kamuya geçirilmesi" şeklinde değiştirilmesi uygun olacaktır.</p> <p>Bu amaçla Su Ürünleri Kanunu'nda değişiklik yapılması için çalışmalar yürütülmekte olup bu düzenlemelerin yasallaşması halinde sorun çözülecektir.</p>

1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu Madde 3	Mevcut Kanun'da amatör amaçlı su ürünleri avcılığı yapacak şahıslar ile amatör amaçlı su ürünleri avcılığı ya da yetiştiricilik faaliyetinde kullanılacak gemiler için ruhsat tezkeresi alınması zorunluluğu bulunmamaktadır. Kanun'un çıktığı yıllarda deniz ve iç sularda ağ kafeslerde yetiştiricilik faaliyetleri başlamamış olduğu için yetiştiricilik tesislerinin kullandıkları gemilerin ruhsatlandırılmasına ilişkin düzenlemeye yer verilmemiştir.	Yetiştiricilik tesislerinin kullandıkları gemiler ile amatör balıkçılık faaliyetlerinin düzenleme yapılarak bu faaliyetlerin kayıt altına alınması gerekmektedir. Su Ürünleri Kanunu'nda değişiklik yapılması için çalışmalar yürütülmekte olup, bu düzenlemelerin yasallaşması halinde sorun çözülecektir.
1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu Madde 4 Su Ürünleri Yetiştiriciliği	“DSİ Rezervuarlarında Su Ürünleri Avcılığı ve Yetiştiriciliği Kiralamaları” hususunda mevzuatta DSİ görüşüne yer verilmemesi: DSİ rezervuarları, su ürünleri avcılığı ya da yetiştiriciliği maksadıyla Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü (BSGM) tarafından kiraya verilirken, kira sözleşmelerinde “DSİ Teknik Şartları” bulunmamaktadır. DSİ, rezervuarların kullanım amacı ile teknik ve hidrolojik özelliklerini dikkate alarak yapılabilecek her türlü faaliyetin (balıkçılık, su sporları, su ulaşımı, hava ulaşımı vd.) koordinasyonunu sağlamakla görevlidir. Ancak, rezervuarların su ürünleri avcılığı ya da yetiştiriciliği maksadıyla işletilmesi BSGM'nin sorumluluğundadır. Bu durum uygulamada iki kurum arasında uyumsuzluklara sebep olabilmektedir.	1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu'nun 4'üncü maddesi “DSİ'nin görüşü alınarak Tarım ve Orman Bakanlığına kiraya verilir.” şeklinde değiştirilmelidir. Kira sözleşmelerine DSİ Teknik Şartları eklenmelidir.
1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu Madde 18	Yunus avcılığının serbest olduğu yıllarda, avcılıkta kullanılacak tüfek ve fişekler Bakanlar Kurulu Kararı ile su ürünleri kooperatiflerine ücretsiz verilmiştir. Ülkemizde yunus avcılığı, Bern Sözleşmesi'ne taraf olmamızdan dolayı yasaklandığından, pratikte uygulanmayan ve bundan sonra da uygulanması mümkün olmayan bir düzenlemedir.	Bu maddenin ikinci fıkrası hükmünün yürürlükten kaldırılarak, ülkemizin de taraf olduğu 20 Şubat 1984 tarihli Bern Sözleşmesi hükümlerine uyum sağlanmaktadır. Su Ürünleri Kanunu'nda değişiklik yapılması için çalışmalar yürütülmekte olup bu düzenlemelerin yasallaşması halinde sorun çözülecektir.
1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu Madde 22	Balık geçitleri konusunda kurumların görev ve yetkilerinin belirgin olacağı yeni mevzuata ihtiyaç duyulmaktadır. 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu'nun 22'nci maddesi gereğince BSGM balık geçitleri konusunda çalışmalar yapmaktadır. Ancak, balık geçitleri konusunda birçok farklı kurumun proje onayı, izleme, can suyu bırakılması, çalışıp çalışmadığı, ceza kesme vb. konularda görevi bulunmaktadır.	Su Ürünleri Kanunu'nda değişiklik yapılması için çalışmalar yürütülmekte olup yasallaşması halinde sorunun çözümü yönetmelik düzenlemesine bırakılmıştır.

1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu Madde 34	<p>Su ürünleri avcılığına getirilen düzenlemelere aykırı olarak elde edilen su ürünleri ile avcılıkta kullanılması uygun olmayan istihsal vasıtaları hakkında yapılacak işlemleri düzenleyen bu madde yasak dönemde avlanmış su ürünleri ile asgari avlanılabilir ağırlık ve boydan küçük olan ürünlerin zapt ve müsaderesini öngörmektedir.</p> <p>Zapt edilen bu ürünler ile avcılıkta kullanılması uygun olmayan istihsal vasıtalarının satışı yapılmakta, mülkiyetinin kamuya geçirilmesine mahkeme karar vermektedir. Bu madde düzenlemesi 5326 sayılı Kabahatler Kanunu ile çelişmektedir.</p>	<p>Su Ürünleri Kanunu'nda değişiklik yapılması için çalışmalar yürütülmektedir. Değişikliklerin yasalaşması halinde sorunların çözümü için aşağıdaki düzenlemeler öngörülmektedir:</p> <ul style="list-style-type: none">- Mahkemece yerine getirilecek görevlerin mülki amire bırakılması,- Av yasağı döneminde avlanmış su ürünleri ile el konulan su ürünlerinden, asgari avlanılabilir ağırlık ve boy uzunluğundan küçük olanların perakende satışının yasaklanması,-Avlanması tamamen yasak olan türlerin ise ticarete konu edilmemesi,-El konulan ürünler ve av araç gereçlerinin imha edilmesi durumunda masrafların kabahati işleyenden tahsili,-Fiili imkânsızlıklardan dolayı el konulamayan ürün ve av araçlarının kaim değerinin mülkiyeti kamuya geçirilmesi,-Mülkiyetin kamuya geçirilmesi kararlarının ilin en büyük mülki amiri tarafından verilmesi.
1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu Madde 36	<p>Kanun'da yer alan idari para cezaları caydırıcı değil: cezaların güncellenmesi, su ürünleri yetiştiriciliğinde kabahatin niteliği ve üretim kapasitesine göre kademeli olarak idari para cezalarının uygulanması gerekmektedir.</p> <p>Ayrıca, ruhsat tezkeresine sahip olmadan trol, gırgır ağları ve algarna kullanılarak avcılık yapılması halinde gemilere ve kullanımına izin verilmeyen avlanma araçlarına el konulmasını düzenleyen hüküm bulunmamaktadır.</p> <p>1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu'nun 36'ncı maddesi 5326 sayılı Kabahatler Kanunu ile çelişmektedir.</p>	<p>Su Ürünleri Kanunu'nda değişiklik yapılması için çalışmalar yürütülmekte olup, bu çalışma ile maddede yer alan idari para cezaları günün şartlarına göre caydırıcı olacak şekilde yeniden düzenlenmiştir. Mahkemece yerine getirilecek yaptırım kararları mülki amire verilmektedir.</p>
1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu Yasal Düzenleme Yok	<p>Balıkçı gemileri ve yetiştiricilik tesislerinin uzaktan algılama yöntemi ile izlenmesi, avcılık ve yetiştiricilik faaliyetlerinin kontrolü ve verilerin toplanmasına yönelik olarak gemilerde ve yetiştiricilik tesislerinde bulundurulması istenen sistem ve cihazların Bakanlıkça belirlenen özelliklere uygun ve işler durumda olmasına yönelik yasal düzenlemeye ihtiyaç duyulmaktadır.</p>	<p>Su Ürünleri Kanunu'nda değişiklik yapılması için çalışmalar yürütülmektedir. Yapılan çalışmaya göre 1380 sayılı Kanun'a eklenecek madde ile balıkçı gemileri ve yetiştiricilik tesislerinin uzaktan algılama yöntemi ile izlenebilmesi, avcılık ve yetiştiricilik faaliyetlerinin kontrolü ve verilerin toplanmasında teknolojik ekipman ve sistemlerden yararlanılması konularında yetki alınmaktadır.</p>
1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu Yasal Düzenleme Yok	<p>Balıkçı gemilerinin büyüklük ve yaptıkları faaliyete göre, avladıkları su ürünlerini Bakanlıkça belirlenen karaya çıkış noktalarından boşaltması, su ürünlerinin nakillerinde Bakanlıkça belirlenen belgelerin bulunması, bu belgelerin istenildiği şekilde gönderilmesine ilişkin yasal düzenleme bulunmamaktadır.</p>	<p>Su Ürünleri Kanunu'nda değişiklik yapılması için çalışmalar yürütülmekte olup, yapılan çalışmanın yasalaşması halinde sorun çözülecektir.</p>

1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu Yasal Düzenleme Yok	Balıkçılar, başka ülke balıkçıları ile ikili anlaşma yapmak suretiyle Bakanlıktan izin almaksızın başka ülke sularında av yapmaya gitmektedirler. Kanun'da, başka ülkelerin karasuları veya münhasır ekonomik bölgelerinde ticari su ürünleri avcılığı yapacak gemiler için Bakanlıktan izin alınması ve Bakanlığın belirleyeceği şartlara uymalarını düzenleyen hüküm bulunmamaktadır.	Su Ürünleri Kanunu'nda değişiklik yapılması için çalışmalar yürütülmekte olup, yapılan çalışmanın yasallaşması halinde sorun çözülecektir.
1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu	Su ürünleri üreticileri, kooperatif ve üretici birliği şeklinde örgütlenmektedir. Ülkemizde 30.625 ortağa sahip 558 su ürünleri kooperatifi ile 1.193 üyeye sahip 30 adet de su ürünleri üretici birliği bulunmaktadır. Su ürünleri üreticilerinin örgütlenmesindeki bu ikili yapı, üreticileri zayıf düşürmekte zaman, emek ve güç kaybına yol açmaktadır.	Balıkçıların gücünü dağıtan, parçalı bir yapıya yol açan kooperatif ve üretici birliği şeklindeki balıkçı örgütlenmesi yerine tek bir çatı altında örgütlenme oluşturulmalıdır.
Yatırımlarında İhtiyaç Duyulan Su ve Su Alanları ile Deniz ve İç Sulardaki Su Ürünleri İstihsal Hakkının Kiraya Verilmesi Hakkında Yönetmelik Madde 5 Madde 8	Madde 5 ve Madde 8'de değişiklik gerekmektedir.	BSGM tarafından çıkarılan "Su Ürünleri Yetiştiriciliği Yatırımlarında İhtiyaç Duyulan Su ve Su Alanları ile Deniz ve İç Sulardaki Su Ürünleri İstihsal Hakkının Kiraya Verilmesi Hakkında Yönetmelik" in 5'inci ve 8'inci maddeleri "DSİ'nin görüşleri ve teknik şartları dikkate alınarak Tarım ve Orman İl Müdürlüğüne kiraya verilir." şeklinde değiştirilmelidir.

4.4.4. Bitkisel Üretim ve Bitki Sağlığı

İlgili Mevzuat	Sorunlar ve İlgili Mevzuatlardaki Çelişkiler	Çözüm Önerileri
5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ve İlgili Yönetmelikleri	-Kalıntısız, sağlıklı ürünlerin üretimi ve piyasaya arzı -İzlenebilirlikle ilgili kurulan sistemler sonuca hizmet etmeyen, karmakarışık bir yapıdadır. Bitkisel üretimde izlenebilirlikle ilgili kurulan sistemler tavsiye dışı ilaç kullanımının önüne geçemiyor, kâğıt üzerinde kalmaktadır. -Piyasadan numune alındığında izlenebilirlik de olmadığından, olumsuzluk çıktığında üreticiye ulaşamamakta ve ürün tüketilmiş olmaktadır. -Mevcut sistemle tavsiyelere uygun BKÜ kullanılmadığında kendine ulaşamayacağı bilinmektedir.	-İzlenebilir kayıt sisteminin oluşturulması, -Satışa sunulan ürünlerin haller üzerinden kayda girmesi ve bu esnada numune alınması, -Gıda laboratuvarlarının hallere öncelik verecek şekilde kurulması gerekmektedir. -Karekod, barkod, üretici kayıt defteri, reçete vb. izlenebilirlikle ilgili kurulan sistemler, amaca hiç katkısı olmayan ve paydaşlara ilave yükler getiren uygulamalar kaldırılmalıdır.

<p>5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ve İlgili Yönetmelikleri</p>	<p>-Ülkemizde Bitki Koruma Ürünleri ile bunların aktif ve yardımcı maddelerinin üretimi teşvik edilmelidir.</p> <p>-BKÜ ruhsatlandırılan dozlarda çalışmamaktadır.</p> <p>- BKÜ yasaklamaları ülkemiz ihtiyaçları dikkate alınarak yapılmalıdır.</p> <p>-BKÜ ve zirai mücadele alet-makinelerinin bitki sağlığı dışında da kullanımı.</p> <p>-BKÜ'lerde direnç oluşmuştur ve tavsiye edilen dozun 3-5 katı üzerinde kullanılmaktadır. Asıl BKÜ tavsiye edildiği dozda etkili değil ama bunu emsal gösteren ürünlerin denemelerinde bile başarı %95 ve üzeridir.</p>	<p>Büyük ambalajlarda ithal edilen ürünlerin ülkemizde ambalajlanması, etiketlenmesi kolaylaştırılmalıdır.</p> <p>İhracat amacıyla getirilecek ürünlerde ruhsatlandırma-ruhsat uzatma vb. izinler sağlanmalıdır.</p> <p>Emsalden ruhsatlandırmada denemeler anlamını yitirmiş durumda, ilk defa ruhsatlandırılan ürünlerde ruhsata esas analizlerinin yapılması gerekmektedir.</p> <p>BKÜ'lerde yıllar içerisinde oluşan direnç tespit edilmeli, dozlar buna uygun olarak yeniden belirlenmelidir.</p> <p>AB'de ticari kaygılarla yasaklanan BKÜ'ler ülkemiz tarımı dikkate alınarak değerlendirilmelidir.</p> <p>BKÜ'lerin orman, golf sahaları, su kanalları vb. alet-makinelerin halk sağlığında kullanımlarında söz konusu olan alanlarla ilgili düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.</p>
	<p>BKÜ'lerin satışında bayilik hizmetleri: Üreticiler zirai mücadeleyle ilgili hizmetleri bayilerden alırken, reçete imkânı verilmemektedir.</p>	<p>Üreticiler zirai mücadeleyle ilgili hizmetleri bayiler üzerinden almaktadırlar. Dolayısıyla bayiler teşhis yapmalı, bilgilendirme kurslarına alınmalı, sınav gibi gereksiz uygulamalardan kurtarılmalıdır.</p>

4.4.5. Hayvansal Üretim ve Hayvan Sağlığı

İlgili Mevzuat	Sorunlar ve İlgili Mevzuatlardaki Çelişkiler	Çözüm Önerileri
	<p>Hayvansal üretimde hızla artan kentleşme ile sorunlar gittikçe büyümektedir. Hayvancılıktan vazgeçen aile işletmelerini geri döndürmek neredeyse imkânsızdır.</p> <p>Aile iş gücünün ve kendi işletmesinin ortaya çıkardığı kaba yem ile desteklenmeyen hayvancılık, girdiler karşısında sürdürülemez görünmektedir.</p>	<p>Kırsal alanda hayvancılık yapan aile işletmelerine tarımsal destekler kapsamında sosyal güvenlik priminin (Tarım BAĞ-KUR) belirlenen koşullar çerçevesinde ödemesi uygun olacaktır. Bu sayede sosyal güvencesi olan belirli kriterlerdeki çiftçi aileleri hayvansal üretimi devam ettirebileceklerdir ve hayvansal üretimin sürdürülebilirliğine katkı sağlayacaktır.</p>
	<p>Hayvan ithalatı hayvan sağlığımızı tehdit etmektedir.</p>	<p>Hayvan sağlığının garantiye alınması için karantina şartlarına mutlak anlamda uyulması gereklidir.</p>

<p>5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu Madde 20</p>	<p>Hayvanların korunması ve refahı amacıyla yaygın ve örgün eğitime yönelik programların yapılması, radyo ve televizyon programlarında bu konuya yer verilmesi esastır. Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu ile özel televizyon kanallarına ait televizyon programlarında ayda en az iki saat, özel radyo kanallarının programlarında ise ayda en az yarım saat eğitici yayınların yapılması zorunludur. Bu yayınların %20'sinin izlenme ve dinlenme oranı en yüksek saatlerde yapılması esastır. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu görev alanına giren hususlarda bu maddenin takibi ile yükümlüdür.</p>	<p>İlgili maddenin: <u>“Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu ile özel televizyon kanallarına ait televizyon programlarında ayda en az iki saat, özel radyo kanallarının programlarında ise ayda en az yarım saat eğitici yayınların yapılması zorunludur.”</u> düzenlemesinde, ayda en az iki saat olan program süresinin <u>yetersiz</u> olduğu ve bu sürenin en az dört saat olması gerektiği ibaresi ile değiştirilmesi önerilmelidir.</p> <p>Ayrıca aynı maddenin: <u>“Bu yayınların %20'sinin izlenme ve dinlenme oranı en yüksek saatlerde yapılması esastır.”</u> ifadesinde yer alan %20'lik oranın yetersiz olduğu görülmektedir. Bu programların en az yarı süresinin çocukların televizyon izleme ve dinlenme saatlerinde olmalıdır.</p> <p>Çocukların duygusal ve sosyal gelişiminde önemli bir rol oynayan hayvan sevgisinin küçük yaşlardan verilmesi gerekmektedir. Çocuğun çıkar gözetmeksizin hayvanla ilgilenmesi ve onun sorumluluğunu alması, hayatının gelecek dönemlerinde toplumsal konularda duyarlı olmasında ve sorumluluk duygusunun gelişmesinde önemli katkıda bulunur. Hayvan besleyen bir çocukta bu kazanımlar, diğer çocuklara kıyasla fiziksel, zihinsel ve ruhsal gelişimine katkıda bulunur. Ayrıca hayvan sorumluluğunu alarak, kendine güveni artıp çevresi ile iletişim kabiliyeti gelişir.</p>
<p>5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu</p>	<p>Türkiye’de hayvanları gerçek anlamda koruyan bir hukuki yaptırım bulunmamaktadır. Hayvanların “can” değil, “mal” olarak algılandığı Türk Ceza Kanunu, sadece “sahipli” hayvanlara verilen zararı cezaya tabi tutmaktadır. Bu ceza da malı zarar gören kişiye tazminat niteliğindedir. Hayvana yönelik şiddetin “suç” değil, “kabahat” olarak değerlendirilmesi, sahipli-sahipsiz hayvan ayrımı yapılması ve öngörülen cezaların caydırıcılıktan uzak olması büyük bir sorundur. Bu olumsuzluklara karşın 2012 yılında gündeme gelen yasa düzenlemesi bir türlü sonuçlandırılmamıştır. Yasa taslağında dört aydan başlayan bir hapis cezası fiili olarak tutuklama ve hapis anlamına gelmediği gibi adli para cezasına çevrilebilir niteliktedir. Eğer fiili tutuklama yapılacaksa cezanın alt sınırının bu doğrultuda belirlenmesi gerekmektedir. Diğer taraftan Yasa’da öngörülen para cezalarının da mahkemece taksitlendirilmesi olayın failini ödüllendirme anlamına gelecektir. 2004 yılında kabul edilen mevcut yasanın zehirlenme, öldürme uygulamalarına son vererek belediyelere bakımevleri kurma, kısırlaştırma merkezleri kurarak hayvan sayısını kontrol altında tutma yükümlülüğü getirdiği halde belediyeler, zehirlenme ve vurarak öldürme kültüründen kurtulamamıştır. Pek çok belediyede kurulan bakım evlerinde, hayvanların açlık ve ölüme terk edildiği bilinmektedir.</p>	<p>Hayvanları Koruma Yasası’nın bir an önce çıkması ve yasa da hayvanları koruyucu ve caydırıcı yönde ciddi yaptırımlar bulunması gerekmektedir.</p>

4.4.6. Tarımsal Girdilerin ve Ürünlerin Pazarlanması

İlgili Mevzuat	Sorunlar ve İlgili Mevzuatlardaki Çelişkiler	Çözüm Önerileri
	<p>Tarımsal ürünlerin pazarlanmasında bu işle iştigal etmeyen birçok aracı bulunmakta ve sadece söz ve vaatlerle alışveriş yapılmaktadır.</p> <p>Çiftçilerin önceden borçlanması yapılan alışverişin resmî evraklara bağlanmasını engellemektedir.</p>	<p>Tarımsal ürün ticareti konusunda yeterlilik şartları getirilmeli ve çiftçilerin de resmî sözleşme veya fatura alma alışkanlığının geliştirilmesine çalışılmalıdır. Tarım ve Orman Bakanlığı il/ilçe teşkilatları ve ziraat odaları, tarımsal ticaret yapan firmaların ekonomik ve mali durumlarını takip ederek çiftçilerin korunmasına katkı sağlayabilirler.</p>
5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu Madde 46	<p>Borsa işlemlerinin tescili ile ilgili 46. maddede “Borsaya tâbi maddelerin en az miktarları üzerinde yapılan alım satım muamelelerinin borsalara tescili zorunludur. Elektronik ticaret yoluyla yapılan satışlar da bu madde kapsamındadır. Borsalarca gösterilen yerlerde yapılan işlemler aynı gün, borsa dışında alınıp satılmasına müsaade edilen maddelere ait işlemler en geç otuz gün içinde tescil ettirilir.” denilmektedir.</p> <p>Pamuk piyasalarında üretici ve sanayici açısından en önemli sorun fiyatın oluşumudur. Pamuk üretiminin yoğun olduğu odalarımızdan gelen bilgilere göre borsa kapanış saatinden sonra yapılan borsa dışı satışların daha sonra borsaya yansıdığı anlaşılmaktadır. Bu çerçevede borsa kapanış saatinden sonra alıcı ve satıcı borsa dışında işlem yapabilmekte ve yapılan işlem Kanun’da da belirtildiği üzere cezasız 30 gün içerisinde tescil ettirilebilmektedir. Bu süre sonrasında yapılan bildirimde ise tescil ücreti cezası ödenmektedir. Ancak, borsa dışında yapılan tescillerde fiyat alım satım yapılan tarihte borsa bültenine yansımamaktadır. Bu durum hem takibe hem de piyasanın sağlıklı fiyat oluşumuna engel olmaktadır.</p>	<p>Fiyatların sağlıklı oluşması bakımından, borsa dışında yapılan satış işlemlerinin borsaya bildirim zamanının olabilecek en kısa süreye çekilmesi hususu yasal düzenleme ile bir an önce gerçekleştirilmelidir.</p>
5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Madde 2	<p>Kanun’un 2. maddesinde tanımlar açıklanmaktadır. Tanımlar içerisinde Pazar Yerleri ve Semt Pazarları bulunmaktadır. İki kavram da aynı ifadeleri belirtmektedir.</p>	<p>Pazar yeri ve semt pazarı ifadesi tek bir kavram olarak “semt pazarı” şeklinde kullanılmalıdır. Ayrıca bu kavramın açıklanmasında semt pazarlarının teknik özellikleri belirtilmelidir. Mevcut tanımda fiziksel özellikler açıklanmış olup ürünün kalitesine, alıcı ve satıcıların refahına vs. etki eden teknik özellikler tanımlanmamıştır.</p>
5957 Sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Madde 3	<p>Madde 3’te kamu ve özel toptancı hallerinin kurulması yetkilendirilmektedir. Bu yetki özel sektöre de verilmiş olup kapasitesi ve özellikleri hakkında detaylı açıklamaya yer verilmemiştir.</p>	<p>Toptancı hallerinde yer alan iş yerlerinin sayısı toptancı hallerinin kapasitesini belirlemekte olup, bunun şehrin nüfusu ve tüketim ya da üretim potansiyeline göre belirlenmesi gerekmektedir. Toptancı halleri kapasitesi belirlenirken bölgesel üretim ve tüketim potansiyelini belirlenmesi doğru olacaktır. Yapılması planlanan toptancı hallerinde kamu özel sektör ayırt etmeksizin ambalajlama, soğuk hava tesisi ve kontrol laboratuvarlarının zorunlu olması gerekmektedir.</p>

5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun	<p>Bu Kanun maddesinde hangi malların toptancı hallerine girmesi gerektiği açıklanmaktadır. Ancak Toptancı halleri dışında mal satılması kayıt dışılığı artırmakta olup, üretici örgütleri dışında tüm yaş meyve ve sebzeler kanun kapsamına alınmış ürünlerin toptancı halleri üzerinden dağıtımının yapılması gerekmektedir. Nitekim kayıt dışı ticaret kontrolsüz olup ürünlerin kalite kontrolüne de imkân vermemektedir. Ayrıca arz miktarı bilinmediğinden fiyat oluşumundaki dalgalanmanın ülke ekonomisi üzerindeki olumsuz etkilerine müdahale edilememektedir.</p> <p>Hal dışında daha yüksek olmak üzere hal içinde de kayıt dışılık bulunmaktadır. Hal rüsumu ödeme miktarını düşürmek için düşük bedelden ürün bildirim yapılmaktadır.</p> <p>2012 yılında çıkarılan Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmelikte (Madde 40) toptancı haline giren ürünler için bildirim sistemi hakkında bilgi verilmektedir. Uygulamada üreticiden alınan ürünün tamamı için fatura kesilmediği ve kayıt dışılığın gerçekleştiği görülmektedir.</p>	<p>Sebze-meyve piyasasında kayıt dışılığı önlemeye yönelik sistemin kurulması ve tüm ürünlerin toptancı halleri denetiminde dağıtımının sağlanması gerekmektedir.</p> <p>Kayıt dışılığın önlenmesi için hal rüsumu ve diğer vergilendirme oranlarının yeniden düzenlenmesi ve hatta hal rüsumunun kaldırılması önerilebilir.</p> <p>Bildirim sisteminin üreticiden itibaren başlatılması kayıt dışılığın önlenmesinde katkı sağlayacaktır.</p>
---	---	--

4.5. Tarımsal Arazilerin Sürdürülebilir Yönetimi ile İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri

4.5.1. Arazi Edinimi

İlgili Mevzuat	Sorunlar ve İlgili Mevzuatlardaki Çelişkiler	Çözüm Önerileri
5403 sayılı Kanun ve 3083 sayılı Kanun	<p>5403 sayılı Kanun'da arazi edinimi ile ilgili kısım sadece tavsiye niteliğindedir ve mülkiyet kavramı ile örtüşmemektedir. Serbest piyasadan tarım arazisi satın almaktan farkı olmamakla birlikte, uygulanması mümkün görünmemektedir.</p> <p>3083 sayılı Kanun'da madde olmasına rağmen Şanlıurfa kamulaştırması dışında bu madde hiç uygulanmamış/uygulanmamıştır.</p> <p>3083 sayılı Kanun'da halen arazilerin tarımsal amaçlı kamulaştırılması ve yine aynı yerde ikamet edenlere işletmelerini büyütmek amacıyla (uzun vadeli faizsiz olarak) verilmesinin önünde hukuki bir engel bulunmamaktadır.</p> <p>3083 sayılı Kanun'un 9. maddesinde "Borçlar, borçlandırmadan sonra gelen dördüncü yılın Ocak ayını takip eden ve uygulayıcı kuruluş tarafından hasat dönemleri dikkate alınarak tespit edilecek aylardan başlamak üzere, on yılda ve on eşit taksitte faizsiz olarak ödenir." hükmü bulunmaktadır.</p> <p>Bu hüküm doğrultusunda ekonomik olarak işletilmeyecek kadar küçülmüş, parçalanmış tarım arazilerinin kamulaştırılması ve yine aynı bölgede işletmesini büyütmek isteyenlere verilmesinin önünde hukuksal bir engel bulunmamaktadır.</p> <p>5403 sayılı Kanun'da yukarıda belirtilen faizsiz olarak işletmesini büyütmek isteyenlere arazi verilmesi kavramı tam olarak işletilememektedir.</p> <p>5403 sayılı Kanun'un 8/D maddesinde "İlgili bütçeden tarım işletmesini büyütmek isteyenlere faiz desteği verilebilir" hükmü vardır ve 15/05/2014 yılından bu yana henüz uygulama şansı bulamamıştır.</p>	<p>Tarım arazilerinde aynı parselde hissedar olan kişilere hisselerini devralmaları için Tarım ve Orman Bakanlığı faiz desteği vermelidir.</p> <p>Tarım arazilerinde mirasçılar arasında devir işlemlerini hızlandırmak için miras kredisi verilmelidir. Bunun haricinde arazi edinimi kavramının uygulanması mümkün görünmemektedir.</p> <p>Arazi edinimi sadece toplulaştırma yapılan alanlarda arazi almak isteyen kişilere arazilerini diğer parsellerinin yanından planlamak haricinde bir uygulama şansı bulunmamaktadır.</p> <p>Arazi toplulaştırma uygulaması DSİ Genel Müdürlüğüne verilmiştir. Arazi edindirme çalışmaları toplulaştırmayla birlikte kamulaştırma yapmak suretiyle uygulanabilir.</p> <p>Kamulaştırma yapmadan arazi edindirme uygulamasının yapılması oldukça zor görünmektedir.</p> <p>Serbest piyasada tarım arazisi satın almak isteyenlerin önünde bir engel yoktur. Arazi malikleri çok fazla olan parseller ile davalı parsellerin kamulaştırılarak devirleri kolaylaştırılabilir.</p> <p>Tarım arazilerinin kamulaştırılmasında Kamulaştırma Kanunu devreye girmekte ve arazilerin tarımsal değerinden ziyade rayiç bedeli üzerinden değerlendirilmesi yapılmaktadır. Bir yerleşim biriminde tüm arazilerin yeniden düzenlenmesi ile arazi edinimi gerçekleştirilebilir. Hollanda modeli ile bir nebze çözümlenebilir.</p> <p>Fransa (safer) modeli ülkemiz için uygun bir sistem değildir.</p>

4.5.2. Arazi Parçalılığı

İlgili Mevzuat	Sorunlar ve İlgili Mevzuatlardaki Çelişkiler	Çözüm Önerileri
5403 sayılı Kanun ve 3083 sayılı Kanun	<p>Ülkemizin arazi parçalılığı düşünüldüğünden çok daha kötü boyutlara ulaşmıştır. Bu parçalılık, arazi üzerinde yapılacak tarımsal faaliyetlerin ve kurulacak işletmelerin önünde çok büyük engeldir.</p> <p>Arazi parçalılığı çözüme kavuşturulmadığından birçok yatırımcı veya çiftçi arazilere yatırım yapamamaktadır.</p> <p>Bazı mülkiyet sahipleri de arazilerini devretmek istese bile masraflar çok yüksektir veya alıcı bulamamaktadır.</p> <p>Arazi toplulaştırma mevcut parçalılığı tek başına çözemez, sadece bir nebze düzeltebilir. Arazi toplulaştırma mülkiyet hakkını değiştirmez, var olan mülkiyeti yeniden düzenler. Malik sayısını düşürmez. Ülkemizin tarım parselleri 40 milyon kişiye kayıtlıdır. Malik sayısını düşürmeden toplulaştırma sorunu yeterince çözülemez. Sadece parsel sayısı azaltılabilir. Ama malik sayısı aynı kalmak zorundadır.</p>	<p>5403 sayılı Kanun'un 8. maddesi mutlaka uygulamaya geçirilmelidir. Mirasçılardan belli sürede intikallerini bu maddeye göre yapmadıkları takdirde yetkili sulh hukuk mahkemelerinde dava açılması geciktirilmemelidir (miras kredisi verilebilir).</p> <p>2014 yılından önce hisseli olan parsellerin mirasçıları arasında devredilmesi veya hissedarları arasında devredilmesi konusunda (miras kredisi gibi) benzer bir kolaylık yapılmalıdır. Mortgage gibi bir sistem devreye alınmalıdır.</p> <p>Maliye Bakanlığı bu konuda faiz desteği vermelidir. Bu yapılamaz ise en azından Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından tarımsal desteklerin belirli bir kısmı bu amaç için kullanılmalıdır.</p>
4721 sayılı Türk Medeni Kanunu Madde 644	<p>5403 sayılı Kanun'da yapılan değişiklikler yanında arazi parçalılığını önlemeye yönelik Türk Medeni Kanunu'nun (22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun) 659'uncu, 660'ıncı, 661'inci, 662'nci, 663'üncü, 664'üncü, 665'inci, 666'ncı, 667'nci ve 668'inci maddeleri ile 22/11/1984 tarihli ve 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu'nun 13'üncü maddesinin beşinci fıkrasının son cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.</p> <p>Ancak Türk Medeni Kanunu'nun "el birliği mülkiyetinin paylı mülkiyete dönüştürülmesi" başlığı altındaki 644. maddesinde "Bir mirasçı, terekeye dâhil malların tamamı veya bir kısmı üzerindeki el birliği mülkiyetinin paylı mülkiyete dönüştürülmesi isteminde bulunduğu takdirde sulh hâkimi, diğer mirasçılara çağrıda bulunarak belirleyeceği süre içinde varsa itirazlarını bildirmeye davet eder.</p> <p>El birliği mülkiyetinin devamını haklı kılacak bir itiraz ileri sürülmediği veya mirasçılardan biri belirlenen süre içinde paylaşma davası açmadığı takdirde, istem konusu mal üzerindeki el birliği mülkiyetinin paylı mülkiyete dönüştürülmesine karar verilir.</p> <p>Terekeye dâhil diğer hakların ve alacakların paylar oranında bölünmesi hususunda da yukarıdaki hükümler uygulanır." hükmü bulunmaktadır.</p> <p>Bu maddede bir düzenleme yapılmamıştır. Bu nedenle Sulh Hukuk Mahkemeleri bu maddeye göre Yeter Gelirli İşletme Büyüklüklerini veya ekonomik bütünlük kavramını dikkate almadan arazileri paylaşırabilmektedir. Oysa 5403 sayılı Kanun'da değişiklik yapan 6537 sayılı Kanun ile bu durumu ortadan kaldırmak için yukarıda bahsedilen TMK maddelerinde düzenlemeler yapılmıştır. Bu madde unutulmuş veya bu şekilde sonuçlanabileceği öngörülmemiş olabilir.</p>	<p>Türk Medeni Kanunu'nun 644. maddesinde değişiklik yapılarak El birliği Mülkiyetin Paylı Mülkiyete Çevrilmesi kısmına "tarım arazileri hariç olmak üzere" ibaresi eklenmesi gereklidir.</p> <p>Ya da bu maddeye "Sulh hukuk hâkimi el birliği mülkiyet durumundaki tarım arazilerinde öncelikle 5403 sayılı Kanun'da belirtilen ekonomik bütünlük ve yeter gelir işletme büyüklüklerine dikkat eder. Bu büyüklükleri dikkate alarak çözülemeyen hususlarda karar verir" şeklinde düzenleme yapılmalıdır.</p>

4.5.3. Arazi Toplulaştırma

İlgili Mevzuat	Sorunlar ve İlgili Mevzuatlardaki Çelişkiler	Çözüm Önerileri
6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanun	<p>Arazi toplulaştırma (AT) çalışmalarında bir kısım görev 28 Nisan 2018 tarihinde yürürlüğe giren 7139 sayılı Kanun ile DSİ'ye geçmiştir, ancak bazı görevler (arazi edinimi, ıslah, toprak veri tabanının oluşturulması vb.) halen TRGM'dedir.</p> <p>DSİ önceden farklı bir Bakanlığa (Orman ve Su İşleri Bakanlığı) bağlıyken yasal düzenleme yapılmış, şundan TRGM AT yapmak istemesi halinde DSİ'den izin alması gerekmektedir.</p>	<p>1961 yılından bu yana AT çalışmaları Tarım ve Orman Bakanlığı (Topraksu-Köy Hizmetleri-TRGM) tarafından yürütülmüş ve güçlü bir kurumsal kapasite oluşmuştur. Bitki deseni ve bitki su ihtiyaçları tespiti görevi de TOB olduğu için AT çalışmalarının, TRGM çatısı altında yapılması DSİ zorunlu durumlarda sadece kendi proje alanlarında AT yapması uygun olacaktır.</p>
	<p>Türkiye'de arazi toplulaştırma 3083 sayılı Kanun ile geniş çapta başlatılmıştır. Daha önce lokal yerlerde Köy Hizmetleri yapmıştır ancak asıl başlangıç 1984 yılında yürürlüğe giren 3083 sayılı Kanun'la başlamıştır. Bu Kanun'daki normun 10 katını aşan arazilerin kamulaştırılması hükmünün Şanlıurfa ilinde siyasi ve sosyal nedenlerden dolayı başarısızlığa uğramış devrim niteliğindeki bu Kanun'un diğer maddelerinin tam uygulanması sağlanamamıştır.</p> <p>5403 sayılı Kanun içine de arazi toplulaştırma hükümleri konularak ülkemizde iki kanunla toplulaştırma yapılmaya başlanmıştır.</p> <p>Tarımsal amaçlı küçük sulamaların DSİ ile TRGM arasında tartışılmasından sonra durum toplulaştırmanın DSİ Genel Müdürlüğüne devredilmesi ile sonuçlanmıştır. Ancak gerek 3083 ve gerekse 5403 sayılı Kanunlardaki arazi toplulaştırma maddeleri DSİ'ye devredilince konu bütünlüğü bozulmuştur. Çünkü sadece toplulaştırma ile ülkemizin tarımsal altyapı problemleri çözülemez. Bu sistematik bozulmuştur. Tarımsal altyapı ile ilgili hususlar (drenaj, tarla içi yol, bütüncül planlama, arazi edinimi, kamulaştırma, örnek işletmelerin korunması, tarım işletmelerinin korunması, köy yerleşim alanlarının kurulması, toprak etütleri, tarım dışı kullanım talepleri ve benzeri birçok konu) farklı kurumlara geçmiştir.</p> <p>Örneğin tarım arazisi üzerinde 3083 sayılı Kanun'un 13. madde şerhi olan vatandaş arazisi üzerinde bir işlem yapacağı zaman DSİ'den proje bütünlüğü açısından, Tarım Reformu Genel Müdürlüğü'nün farklı iki daire başkanlığından ekonomik bütünlük ve kamulaştırma yapılıp yapılmayacağı konusunda 3 farklı yerden izin veya onay alması gerekmektedir. Bu ülkemizde yaklaşık (3083 sayılı Kanun kapsamındaki sahadaki) 12 milyon kişiyi etkilemekte ve vatandaşın tapu müdürlükleri önünde günlerce beklemesine neden olmaktadır. Ayrıca kurumlara olan güveni sarsmaktadır. Bu büyük bir sosyal ve hukuki sorundur.</p> <p>Bunun yanı sıra kurumlardaki teknik personel ve bilgi birikimi büyük sıkıntıya girmiştir.</p>	<p>1984 yılında Milli Güvenlik Kararları sonrasında oluşturulan ve ülkemizin bu günkü sorunlarını çözebilecek nitelikte hazırlanmış olan 3083 sayılı Kanun kapsamında hizmet yapabilecek yeni bir Kırsal Alan Düzenlemesi Kurumu/Genel Müdürlüğü kurulmalı ve dağınık yerlerdeki tüm görevler bu birimde toplanmalıdır.</p> <p>Çünkü 3083 sayılı Kanun'un 9. maddesinde "Borçlar, borçlandırmadan sonra gelen dördüncü yılın Ocak ayını takip eden ve uygulayıcı kuruluş tarafından hasat dönemleri dikkate alınarak tespit edilecek aylardan başlamak üzere, on yılda ve on eşit taksitte faizsiz olarak ödenir." hükmü bulunmaktadır.</p> <p>Bu madde şu anda tartışılan ekonomik olarak dağınık, parçalı, miras nedeniyle çözülemeyen tarım arazilerinin ve davalı parselleri çözmek ve bunları kamulaştırarak işletmesini büyütme isteyenlere verme noktasında kilit rol oynayacaktır. Bu alanlarda aynı zamanda arazi toplulaştırma projeleri de uygulanarak bir bütün halinde o bölgenin planlanmasını sağlayacaktır.</p> <p>Arazi toplulaştırma sadece var olan parselleri yeniden düzenleyebilir. Oysa ülkemizdeki mirastan dolayı tarım arazilerinin hisselilik durumu düşünüldüğünden çok daha büyük boyutlardadır. Bu nedenle proje sahalarında bu hisseleri ortadan kaldırmanın yolu proje sahasının tamamının kamulaştırıldıktan sonra tekrar aynı kişilere (hissesi çok küçük olanların ve tarımdan vazgeçenlerin arazilerinin işletmesini büyütme isteyenlere vererek) tekrar düzenleme yapmaktan geçmektedir.</p> <p>Bu sistemde fazladan bir kamu kaynağına fazla ihtiyaç duyulmaz. Sadece arazilerin el değiştirmesinde kolaylık amacıyla yapılmış olur.</p>

4.5.4. Mülkiyet Problemleri

İlgili Mevzuat	Sorunlar	Çözüm Önerileri
3194 sayılı İmar Kanunu, 5403 sayılı Kanun, 3083 sayılı Kanun, 6831 sayılı Orman Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Kanunu, DSİ Kanunu, 5178 Mera Kanunu, 2872 Çevre Kanunu, 7121 Kıyı Kanunu, ...	Tarım arazilerinin üzerinde çok fazla problemler bulunmaktadır. Şahıslar arasındaki sınır davalarından, mirasçılar arasında veya hissedarlar arasında, köyler arasındaki sınır davaları, göl ve akarsu kenarlarında şahıslar ve DSİ ile sorunlar ve davalar mevcuttur. Kara yolları, Devlet demir yolları, sit alanları, özel çevre koruma alanları, elektrik dağıtım hatları, kıyı kenar çizgileri, sulak alanlar, orman, meralar ve benzeri ilgili ülkemiz tarım arazilerinin çözölemeyen davaları halen devam etmektedir. Mahkemelerde bu sorunlara ait büyük bir iş yükü bulunmaktadır. Bu yapı ülkemizin potansiyelini kullanmasında büyük maddi kayıplara da sebep olmaktadır.	Bu mülkiyet sorunlarını ülkemizin tüm kırsal alanlarında (imar geçmeyen tüm alanlar için) düzenleme yapabilecek Kırsal Alan Düzenlemesi Kurumu kurulmalıdır. Bu kurumun içine arazi toplulaştırma ve tarımsal altyapı hizmetleri de dâhil edilmeli ve tek bir yönetim otoritesi tarafından sorunlar ele alınmalı ve çözömlenmelidir.
2644 sayılı Tapu Kanunu, 5403 sayılı Kanun, 3083 sayılı Kanun	Ülkemizin birçok tarımsal arazisi halen 3. ve hatta 4. kuşak kişiler üzerinde durmaktadır. Hatta bazı tarım parsellerinde sadece isim bulunmaktadır. Bu arazilerin kimlere ait olduğu bilinse de isim düzeltmesi yapılamamış veya mirasçılardan bu konu ile ilgilenmeyenler nedeniyle tapu da bu şekilde bulunmaktadır. Bunların intikalleri yapılamamıştır. Bazı parsellerde kök muris üzerindeki arazilerin yüzlerce hissedarı oluşmuş vaziyettedir. 15/05/2014 tarihinde 5403 sayılı Kanun'a eklenen bazı maddeler ile daha önceden intikalini yaptırmayanlara harç muafiyeti getirilmiş olmasına rağmen bu sorunların giderilerek intikalleri tamamlanamamıştır. 5403 sayılı Kanun'a eklenen maddeler ile bu tarihten sonra yapılan satış ve miras intikal işlemlerine devrim niteliğinde maddeler eklenmiş ve uygulamaya konulmuştur. Bu yeni kanun maddeleri ile aynı kişiye ait farklı tarım arazileri arasında ekonomik bütönlük adıyla ifade edilen bağ kurulmuş ve bölünemez eşya niteliğine bürünmüştür (aynı ilçe sınırları içinde 10 km mesafede aynı kişiye ait farklı parseller tek parça olarak kabul edilmektedir.). Bu durum 15/05/2019 tarihinden sonra vefat eden murisler için de geçerlidir. Sosyal olarak kendilerini buna hazırlayamayan vatandaşlar çözüm olarak intikallerini el birliği olarak yapmaktadırlar. Kanuna tabi olarak ve kurallar kapsamında paylaşımları yapmamaktadırlar.	Çözölmemiş intikalden kaynaklı veya davalı yerlerin kamulaştırılması ve talepli olanlarına arazi toplulaştırma projeleri içinde tekrar kullanan eski sahiplerine veya talep eden bölge insanlarına yeniden satılması veya ekonomik durumlarına göre 3083 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında dağıtılması çözüm olarak görölmektedir. Çok fazla hissedarı olan ve neredeyse birbirini tanımayan kişilerin oluştuğu tarım parsellerinin kamulaştırmadan başka çaresi görönmemektedir. Farklı illerde ve hatta başka ölkelerde yaşayan mirasçılardan oluşan parsellerin maliklerini bir araya getirmek veya satış işlemi yaptırabilmek kamulaştırmadan çok daha zor ve karmaşık olacaktır. Hukuken de doğal varislerin haklarının bankalara aktarılması ve mirasçılardan buradan haklarını almaları en kolay yöntemdir. Kara yolu veya demir yolu hatları için yapılan kamulaştırmadan farklı olarak bu tarımsal amaçlı kamulaştırmalarda araziler yine diğer mirasçılara veya orada yaşayan akrabalarına proje kapsamında satılacağından belirlenen kamulaştırma bedellerine fazla bir itirazın olmayacağı ve bedelin çok astronomik rakamlara ulaşmayacağı düşünölmektedir.

4081 sayılı Çiftçi Mallarının Korunması Kanunu	Kanun'a göre Çiftçi Malları Koruma Başkanlığı arazilerin denetimini yapmakta ve arazileri işleyenlerden koruma bedeli talep etmektedir. Kanun'un 34/1 maddesinde tarlalarında bulunan ürünleri korumak isteyen ve gerekli tedbirleri kendi alacak olan çiftçilerin sistemden çıkmalarına izin verilmezken, 19/04/2018 tarihinde yapılan düzenlemeyle koruma hizmetlerinin isteğe bağlı olması düzenlemesi getirilmiştir. Ancak sistemden çıkmak için müracaat eden çiftçilere ret yanıtı verilmektedir. Halbuki sistemden ayrılmak isteyenlerin talebini engelleyici herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.	Eski tarihli olan Kanun'un tamamında günümüze uygun değişikliklerin yapılması gerekliliğinin yanı sıra yapılan düzenlemelerin de uygulamaya geçirilmesi gerekmektedir. Sistemden çıkmak isteyen çiftçiler için kolaylık tanınmalıdır.
--	--	---

4.5.5. Tarım Arazilerinin İntikali

İlgili Mevzuat	Sorunlar ve İlgili Mevzuatlardaki Çelişkiler	Çözüm Önerileri
5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu	<p>Tarım arazilerinin intikalinde yasal süreler vardır. Bu süreler aşılmakta ve idari olarak karar verilmesi gerekmektedir. Sulh Hukuk Mahkemesinde dava açılması gerekmekte olmasına rağmen 5 yıldır hiçbir dava açılmamıştır.</p> <p>Dava açılmasının önündeki en büyük engel Sulh Hukuk Mahkemelerine yapılacak başvurulardaki ilk mahkeme harçlarının oldukça yüksek rakamlara ulaşmasıdır. Bu amaç için kaynak aktarılmamaktadır. Aslında bu ayrılacak kaynaklar mahkeme sonucunda varislerden alınarak Bakanlığa tekrar yatırılacaktır. Bu nedenle ilk mahkeme harçlarının geri dönüşü olacaktır.</p> <p>Tarım ve Orman Bakanlığının 5403 sayılı Kanun kapsamında süresi içinde intikalini tamamlamayanları 8/Ç maddesine göre yetkili Sulh Hukuk Mahkemeleri nezdinde dava açması öngörülmüştür. Sulh Hukuk Mahkemelerinde açılacak davalarda öncelikle ehil mirasçı belirlenmesi ve bunlara tarımsal arazi değeri üzerinden devrinin yapılması öngörülmektedir.</p> <p>Kendi imkânları ile ehil mirasçıların ödemesi gereken miktarı karşılayamaması durumunda 5403 sayılı Kanun'un 8/D maddesinde kredi desteği verilmesi öngörülmüştür.</p>	<p>Sulh Hukuk Mahkemelerinde açılması gereken davalar açıldığında toplumda bir bilinç ve algı oluşacaktır. Zaman kaybetmeden davaların açılması gereklidir.</p> <p>Tarım arazilerinin işletme büyüklüklerinin daha fazla parçalanmaya ve sorunlara yol açmaması için davaların bir an önce açılması ve ehil mirasçılara kredi desteğinin (kredilerdeki faiz desteğinin) verilmesi gerekmektedir.</p> <p>Bu kredi desteğindeki (faiz desteği) mevcut tarımsal desteklerin bir kısmının buraya aktarılması ile ek bir ödenek talep edilmeden yapılabilir.</p> <p>Bu sistemin devreye girmesi ile vatandaşlar kendi aralarında intikalleri yapmaya alışabilirler.</p> <p>Bu sayede bu yasanın tüm toplum tarafından algılanmasını ve önceden buna göre tedbir almalarını sağlayabilir. Birçok sorun kendi kendine çözülebilir.</p>

<p>5403 sayılı Kanun Madde 8/A</p>	<p>5403 sayılı Kanun'un 8/A maddesinde "...Tarımsal arazilerin bu niteliği şerh konulmak üzere Bakanlık tarafından ilgili tapu müdürlüğüne bildirilir. Yeter gelirlili tarımsal arazi büyüklüklerinin hesaplanmasında, aynı kişiye ait ve Bakanlıkça aralarında ekonomik bütünlük bulunduğu tespit edilen tarım arazileri birlikte değerlendirilir. Yeter gelirlili tarımsal arazilerin ekonomik bütünlüğe sahip olmayan kısımları Bakanlığın izni ile satılabilir." hükmü bulunmaktadır.</p> <p>Tarımsal Arazilerin Mülkiyetinin Devrine Dair Yönetmelik'in yeter gelirlili tarımsal arazi büyüklüğü başlığı altındaki 6. maddesinde, aynı kişiye ait ve Bakanlıkça aralarında ekonomik bütünlük olduğu tespit edilen tarım arazilerinin toplamı ile bulunur denilmektedir.</p> <p>Bu kavram tarım arazilerinin satışında mülk sahiplerine kolaylıklar getirirken, miras intikallerinde yeter gelir hesabına ekonomik bütünlük oluşturmeyen parseller alınmadığından paylaşımında zorluklar meydana getirmektedir.</p> <p>Örneğin, miras kalan tarım arazileri toplamı 3 mirasçıya yetecek kadar olmasına rağmen, ekonomik bütünlük oluşturmeyen parsellerin hesaba katılmamasından dolayı 2 mirasçıya yetmektedir.</p>	<p>5403 sayılı Kanun'un 8/A maddesinde "...Tarımsal arazilerin bu niteliği şerh konulmak üzere Bakanlık tarafından ilgili tapu müdürlüğüne bildirilir. Yeter gelirlili tarımsal arazi büyüklüklerinin hesaplanmasında, aynı kişiye ait ve Bakanlıkça aralarında ekonomik bütünlük bulunduğu tespit edilen tarım arazileri birlikte değerlendirilir. Ekonomik bütünlük oluşturmeyen tarım arazilerinin yeter gelirlili tarımsal arazi büyüklüğünün hesaplamasına katılıp katılmayacağı il/ilçe müdürlüğünün yetkisine bırakılmıştır. Yeter gelirlili tarımsal arazilerin ekonomik bütünlüğe sahip olmayan kısımları Bakanlığın izni ile satılabilir." şeklinde düzenlenebilir.</p>
<p>5403 sayılı Kanun Madde 8/C</p>	<p>5403 8/C/ç/b) "Birden fazla ehil mirasçı olması ve bu mirasçıların miras dışı tarımsal arazilere sahip olması durumunda, bu mirasçıların mevcut arazilerini yeter gelirlili büyüklüğe ulaştırmak veya bu arazilerin ekonomik olarak işletilmesine katkı sağlamak amacıyla hâkim, tarım arazilerinin yeter gelir büyüklüğünü aramaksızın bu mirasçılara devrine karar verebilir" maddesi bulunmaktadır. Bu madde mirasçıların paylaşımında Tarım ve Orman Bakanlığı idaresine bu yetkiyi vermemiş gibi algılanmaktadır.</p> <p>Sulh hukuk mahkemesi kararı olmadan yeter gelirlili işletme büyüklüğü, ekonomik bütünlük gibi kavramlar düşünülerek mirasçıların arasında işletme bütünlüğü oluşturacak şekilde paylaşım yapma imkânı idareye tanınmamaktadır.</p>	<p>8/C ç) Mülkiyetin üçüncü kişilere devrini, kararlaştırabilirler. Mirasçılar arasında anlaşma sağlanmadığı takdirde, mirasçılardan her biri yetkili sulh hukuk mahkemesi nezdinde dava açabilir veya Bakanlığa talepte bulunabilir. Bu durumda Sulh Hukuk Hâkimi/Tarım Orman Bakanı/Genel Müdür tarımsal arazi veya yeter gelirlili tarımsal arazi mülkiyetinin:</p> <p>a) Sulh Hukuk Hâkimi kişisel yetenek ve durumları göz önünde tutulmak suretiyle tespit edilen ehil mirasçıya tarımsal gelir değeri üzerinden devrine, birden çok ehil mirasçının bulunması hâlinde, öncelikle asgari geçimini bu yeter gelirlili tarımsal arazilerden sağlayan mirasçıya, bunun bulunmaması hâlinde bu mirasçılar arasında en yüksek bedeli teklif eden mirasçıya devrine, ehil mirasçı olmaması hâlinde, mirasçılar arasında en yüksek bedeli teklif eden mirasçıya devrine karar verir.</p> <p>b) Sulh Hukuk Hâkimi/Tarım Orman Bakanı/ Genel Müdür birden fazla ehil mirasçı olması ve bu mirasçıların miras dışı tarımsal arazilere sahip olması durumunda, bu mirasçıların mevcut arazilerini yeter gelirlili büyüklüğe ulaştırmak veya bu arazilerin ekonomik olarak işletilmesine katkı sağlamak amacıyla hâkim/Tarım Orman Bakanı/Genel Müdür, tarım arazilerinin yeter gelir büyüklüğünü aramaksızın bu mirasçılara devrine karar verebilir.</p> <p>c) Mirasa konu yeter gelirlili tarımsal arazinin kendisine devrini talep eden mirasçı bulunmadığı takdirde, hâkim satışına karar verir. Bu suretle yapılacak satış sonucu elde edilen gelir, mirasçılara payları oranında paylaşılır. Yeter gelirlili tarımsal araziler birden çok yeter geliri sağlayan tarımsal arazi büyüklüğüne bölünebiliyorsa, Sulh Hukuk Hâkimi/ Tarım Orman Bakanı/Genel Müdür bunlardan her birinin mülkiyetinin, yukarıda belirtilen hükümler çerçevesinde mirasçılara ayrı ayrı devrine karar verebilir. Ehil mirasçıya ait nitelikler, Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.</p>

5403 sayılı Kanun Madde 8/D	<p>5403 sayılı Kanun'un 8/D ve 8/I maddelerinden "yeter gelirlili" ibaresinin çıkarılması gereklidir.</p> <p>Yeter gelirlili işletmeye sahip olmayan kişilerin intikallerinde, muafiyetlerden yararlanma ve kredi konusunda yanlış anlamalara yol açmaktadır. Bu maddelerdeki değişiklikler ile yeter gelirin altındaki işletmelerin devir işlemlerindeki muafiyetlerden yararlanmalarının ve kredi almaları konusundaki yanlış değerlendirmelerin önüne geçilecektir.</p> <p>Bu ifadeler Kanun'unun yeter gelire ilgili diğer hükümlerinin anlamının bozulmasına neden olmayacaktır.</p>	<p>Kendisine tarımsal arazi mülkiyeti devredilen mirasçılardan, diğer mirasçıların paylarının karşılığını öz kaynakları ile ödeyemeyecek durumda olanların bu ödemeleri gerçekleştirmek için bankalardan kullanacakları kredilere faiz desteği verilebilir.</p>
--------------------------------	---	---

4.5.6. Arazi Bankacılığı

İlgili Mevzuat	Sorunlar ve İlgili Mevzuatlardaki Çelişkiler	Çözüm Önerileri
	<p>Dünyanın gelişmiş toplumlarında arazi bankacılığı kırsal alan düzenlemesi projelerinin içinde bir argüman olarak kullanılmaktadır. Bu projelerde tarımsal faaliyetten vazgeçen kişilerin arazileri kırsal alan düzenlemesi esnasında işletmelerini büyütme isteyenlere satılarak yeniden yeni duruma göre düzenleme yapılmaktadır. Avrupa ülkelerinde tarım arazileri büyük oranda netleşmiştir. Ülkemizde halen tarım arazileri rant amaçlı el değiştirmektedir. Bu durumda bu sistemin uygulanması zor görünmektedir. Ülkemizin kırsal alan planlaması tam olarak bitirilmeden arazi kullanım planları topluma kabul ettirilmeden yapılacak kamulaştırmalar bazı çıkar gruplarının zenginleştirilmesine sebep olur ve kamu kaynakları israf edilmiş olur.</p> <p>Belli bir proje kapsamında yapılmayan işlemler sıkıntılara yol açar. Mutlaka arazi toplulaştırma işlemleri esnasında sorunlu alanlar kamulaştırılarak proje içinde kullanılması gereklidir. Aksi takdirde amacı dışına çıkar ve sıkıntılar oluşur.</p>	<p>Miras kredisinin (araziyi satın alacak mirasçıya kredi faiz desteği vererek cazip hale getirmek) ve tutulu satış (mortgage sistemi benzeri) yani ipotekli kredi sisteminin tarımsal amaçlı olanlarına Tarım ve Orman Bakanlığının faiz desteği vererek toplumun kendi kendine arazi parçalılığını ve hisseliliği çözmesini beklemek gerekir.</p>

4.5.7. Mera Yönetimi

İlgili Mevzuat	Sorunlar ve İlgili Mevzuatlardaki Çelişkiler	Çözüm Önerileri
4342 sayılı Mera Kanunu için TCK 154/2 maddesinde yapılması gereken değişiklik	<p>6360 sayılı Büyükşehir Kanunu sonrası mahalleye dönüşen köylerdeki meraların işgal edilmesi halinde uygulanacak ceza belirsiz hale gelmiştir. Büyükşehir olan illerde mera, yaylak ve kışlaklara yapılan tecavüzlerde, söz konusu Kanun maddesinde köy ibaresinin geçmesi nedeniyle uygulamada konu ile ilgili davalarda takipsizlik kararı verilmektedir. Bu nedenle işgal ve tecavüzlerin önlenmesi için Kanun maddesi değişikliğine ihtiyaç duyulmuştur.</p>	<p>26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 154'üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki gibi değiştirilmesi uygun olacaktır.</p> <p>"(2) Mera, yaylak ve kışlaklar ile umuma ait çayır ve otlaklar veya köy tüzel kişiliğine ait olduğunu ya da öteden beri köylünün ortak yararlanmasına terk edilmiş olduğunu bilerek harman yeri, yol ve sulak gibi taşınmazları kısmen veya tamamen zapt eden, bunlar üzerinde tasarrufta bulunan veya sürüp eken kimse hakkında birinci fıkrada yazılı cezalar uygulanır."</p>
4342 sayılı Mera Kanunu Madde 4	<p>Tespit, tahdit ve tahsisi yapılan mera, yaylak ve kışlaklarla ilgili açılan/açılacak davalarda Bakanlığımızın taraf değil, hazine avukatlarının taraf olması.</p>	<p>Gerekli yasal düzenlemenin yapılması ve bu şekilde davaların kurum avukatlarımız tarafından takibi ile mera, yaylak ve kışlaklara olan tecavüzlerin tespiti durumunda, Cumhuriyet Başsavcılığına doğrudan şikâyet talebinde bulunabilme hakkının mevzuat dahilinde Bakanlığımıza verilmesi sağlanmalıdır.</p>

<p>4342 sayılı Mera Kanunu Madde 4</p>	<p>Mera, Yaylak, Kışlak Mülkiyet Durumu</p> <p>4342 sayılı Mera Kanunu: mera, yaylak, kışlak, otlak ve çayır alanlarının devlete ait olduğunu, sadece hayvancılık yapan köylüye hayvan otlatma amacı ile belirli dönem için tahsis edilebileceğini öngörmektedir. Ancak uygulamada ciddi problemler yaşanmaktadır. Mera komisyonunun belirlenen ihtiyaç durumlarına göre münferiden veya müştereken yapmış olduğu tahsis kararlarına sürekli itiraz ve yargı yoluna gidilmekte, bu durum mera ve yaylaların atıl kalmasına, köyler arasında gereksiz husumetlere sebep olmaktadır. Ayrıca meraya ihtiyacı olmayan, hayvan varlığı bulunmayan veya yaylacılık yapmayan köyler kadimden beri kullandıkları iddiasıyla bu alanlara müdahale etmektedir.</p>	<p>Bu sorunu önleyecek gerekli yasal düzenlemenin yapılması gerekmektedir.</p>
<p>4342 sayılı Mera Kanunu Madde 6 (Değişiklik Yapılan 7139 sayılı Kanun)</p>	<p>Köy/mahalle muhtarının hem teknik ekipte hem de mera komisyonunda görev alması sorun teşkil etmektedir.</p>	<p>Köy/mahalle muhtarının sadece teknik ekipte görev alması gerekmektedir.</p>
<p>Mera Yönetmeliği Madde 11</p>	<p>Müşterek kullanımda yer alan çok sayıda köy ve belediyelerin, Mera Yönetim Birliklerinde temsil edilememesi sorunu bulunmaktadır.</p>	<p>Sadece yaylağın idari sınırında kalan köyün değil, diğer kullanıcıların da yönetimde temsil hakkı olması gerekir.</p>
<p>4342 sayılı Mera Kanunu Madde 14</p>	<p>Tahsis Amacı Değişikliği Müracaatları</p> <p>Resmî kurumlar (özel idare, orman teşkilatı, DSİ vb.) çoğunlukla yatırıma başladıktan veya bitirdikten sonra tahsis amacı değişikliği için başvurmakta, alternatif alanlar araştırmadan doğrudan mera alanları talep etmektedir.</p>	<p>Resmî kurumlar tarafından izin alınmadan çalışmalara başlanmaması için gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.</p> <p>Tarım ve hayvancılığın olmazsa olmazı olan bu alanların tahsis amacının bu kadar çok sebeple değiştirilmesi idari işlemlerin sürekliliği prensibine de aykırıdır. Bunlar içerisinde gerçekten zaruri olanlar ve mera olarak kalmasındaki yarardan daha üstün bir kamu yararı ortaya koyabilecek faaliyetler dışında kesinlikle tahsis amacı değiştirilememelidir.</p>
<p>4342 sayılı Mera Kanunu Madde 14</p>	<p>Malzeme Ocak ve Sahaları</p> <p>Hayvancılık, biyolojik çeşitlilik ve toprak koruma, su üretimi vb. çok sayıda ekolojik hizmet sağlayan meralar, her geçen gün gölet, yol vb. için malzeme almak amacıyla yapılan tahsis amacı değişikliği nedeniyle küçülmektedir. Bu alanlar sağlanan yasada yer alan izinler nedeniyle adeta yatırımlar için ucuz arazi temin yerine düşmüştür. Buna karşılık alınan kararlarda meraların sağladığı ekolojik dikkate alınmamaktadır. Bu nedenle meraların korunmasını sağlamak için başka arazi kullanımına ilişkin taleplerin ülke için kısa ve uzun vadede yararları dikkate alınarak düzenlenmesi ihtiyacı bulunmaktadır.</p>	<p>Mera alanlarının tahsis amacı değişikliği, çok fazla sayıda istisna ile düzenlenmiştir. Bu istisnaların daraltılması, verilecek izinlerde mutlaka zaruret halinin olması ve üstün kamu yararı şartına bağlanması gerekmektedir.</p>
<p>4342 Sayılı Mera Kanunu Madde 26</p>	<p>4342 sayılı Mera Kanunu'nda cezai işlemlerin çözüme kavuşmaması sorun teşkil etmektedir.</p>	<p>Kanun ve mevzuatlarda cezai işlemlerin uygulanabilir şekilde net olarak tarif edilmesi gerekir. Trafik, Orman Kanunu, gıda vb. olduğu gibi cezaların caydırıcı nitelikte olması ve ayrıca kamuoyunda farkındalık oluşturulması için kamu spotu oluşturulması yararlı olacaktır.</p>

4342 Sayılı Mera Kanunu Madde 20	Kanun'daki geçici barınağın netleştirilmesi gerekmektedir.	Yönetmelik ile geçici barınak yapı modeli oluşturulmalıdır.
4342 sayılı Mera Kanunu (1998) 5178 sayılı Mera Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun (2004)	<p>Mera Kanunu'nun uygulanmasını sınırlandıran temel faktörlerin başında kullanım amacına yönelik arazi kullanım çatışmaları gelmektedir. 5178 sayılı Kanun ile 4342 sayılı Kanun'da sınırlı olan tahsis amaçları genişletilerek, tahsis amacının değiştirilmesi valiliklere bırakılmıştır. Mera alanları sadece hayvanların beslendiği bir kuru alan değil, aynı zamanda kırsal ve ekolojik müşterek alanlardır. Bu husus yeterince dikkate alınmamaktadır.</p> <p>Meraların ıslah çalışmaları biyoçeşitliliğin korunması açısından önemli bir risk oluşturmaktadır. Meraların ıslahı koruma ve kullanma dengesi, mera ekonomisi ve ekolojisi dikkate alınmadan yürütüldüğünden, çoğunlukla hayvan beslemede öne çıkan tür tercih edilmektedir. Bu durum meralarda çeşitliliğin azalmasına ve var olan türlerin de yok olmasına sebebiyet vermektedir. Yapılan ıslah çalışmaları birçok alanda yeterince başarılı olamamıştır.</p> <p>Mera kanunlarının uygulanmasındaki en önemli problem bölgedeki üreticilerin sosyoekonomik durumlarıdır. Ekonomik açıdan yetersiz olan işletmeler meraları ücretsiz yem kaynağı olarak kullanmaktadır. Kullanım açısından verilecek kararlarda bu durum dikkate alınmamaktadır.</p>	<p>Yetkinin valiliklerde veya belediyelerde değil, Tarım ve Orman Bakanlığında olması gerekmektedir.</p> <p>Elzem durumlar dışında turizm yatırımları için tahsis amacı değiştirilmemelidir.</p> <p>Meralar ekolojik ve hayvan besleme olarak iki açıdan değerlendirilmelidir. Her iki değerlendirme de Tarım ve Orman Bakanlığının yetkisindedir.</p> <p>Tahsis ve tehditler tamamlanmalıdır.</p> <p>Mera ıslah projelerinin biyoçeşitlilik açısından tekrar gözden geçirilmesi ve gerektiği takdirde yapılmaması gerekmektedir.</p>
10/7/2018 tarih ve 30474 sayılı	Toprak koruma projelerinin hazırlanması, uygulanması, tarım alanları ve meralarda erozyon ve arazi bozulumuyla ilgili AR-GE projelerinin hazırlanması, yürütülmesinde benzer sahalarda farklı kurumların, AR-GE araştırması yapan kuruluşlarla iş birliği yerine direkt araştırma projeleri yapması ve yürütmesi sorunlara neden olmaktadır.	<p>Benzer AR-GE çalışmalarının farklı bir kurum tarafından da yapılması, dublikasyonlara sebep olması ve ülke kaynaklarının verimsiz kullanılmasına neden olmaktadır.</p> <p>Kararnameye eklenebilecek mevzuat maddeleriyle kurumların görev ve alanları net bir şekilde tarif edilmelidir.</p>
4342 sayılı Mera Kanunu 14 A, B, C ve D Maddeleri	Söz konusu tahsis amacı değişiklikleri mera alanlarının daralmasına yol açmaktadır. Bu madde söz konusu yatırımlar için herhangi bir analiz yapılmasını da öngörmemektedir. Meraların ürettiği ekosistem hizmetleri de kamu yararı olmasına rağmen yasa maddesinde sağlanan istisnai hükümlerde bu yarar ortadan kalkmaktadır. Sonuçta mera alanları daralmaktadır. Meraların ekolojik, ekonomik ve sosyal yararları yok sayılmadan meranın tahsis edileceği yatırımların yaratacağı çevresel maliyetleri de dikkate alarak en az tahsis edilen yatırımın işletme süresini de içerecek şekilde analizlere dayalı olarak üstün kamu yararına dayalı olması sağlanmalı, zorunluluk hali ve üstün kamu yararı olmaksızın mera alanlarının başka arazi kullanımlarına tahsisi yapılmalıdır.	Meraların tahsis amacı değişikliklerinde "zorunluluk ve üstün kamu yararı" aranmasını sağlayacak yasal düzenleme yapılmalıdır.

<p>4342 sayılı Mera Kanunu</p>	<p>4342 sayılı Mera Kanunu'nun amacı: daha önce çeşitli kanunlarla tahsis edilmiş veya kadimden beri kullanılmakta olan mera, yaylak, kışlak ve kamuya ait otlak ve çayırların tespiti, tahdidi ile köy veya belediye tüzel kişilikleri adına tahsislerinin yapılmasını, belirlenecek kurallara uygun bir şekilde kullandırılmasını, bakım ve islahının yapılarak verimliliklerinin artırılmasını ve sürdürülmesini, kullanımlarının sürekli olarak denetlenmesini, korunmasını ve gerektiğinde kullanım amacının değiştirilmesini sağlamaktır. Ancak, yasanın çıktığı günden bu yana, çayır-mera alanlarının tespit-tahdit ve tahsisi konusunda İl Müdürlükleri teknik elemanlarınca gösterilen tüm iyi niyetli çabalara karşın, mera alanları gitgide azalmaktadır.</p>	<p>Meraların tahsislerinin kaldırılması gerekçeleri, genellikle planlamadan kaynaklanmaktadır. 6360 sayılı Kanun'la birlikte köy tüzel kişiliğinin ortadan kaldırılması meraların kullanımına önemli zararlar vermiştir. Meralar Anayasal korunma altında olmasına rağmen yok olma tehdidi altında bulunduğundan tüm kanunlarda meraların istisna maddesi olması gerekmektedir.</p>
--------------------------------	---	---

4.5.8. Yeter Gelirli İşletme Büyüklükleri

İlgili Mevzuat	Sorunlar ve İlgili Mevzuatlardaki Çelişkiler	Çözüm Önerileri
<p>5043 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu</p> <p>6537 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun</p>	<p>Kanun'da belirtilen yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüğü ve asgari tarımsal arazi büyüklüğü 6537 sayılı Kanun'un bir eki olarak konulmuştur. Bir ürünün girdi fiyatları ve ürün fiyatları doğal olarak maliyeti ve getirisi sürekli değişim göstermektedir. Ancak Kanun ekinde bulunan veriler oldukça eski olup değiştirilemez bir statü kazandırılmıştır. Hesaplamaların kim tarafından nasıl yapıldığı net olarak bilinmemektedir ve iller, ilçeler arasında çok büyük çelişkiler görülmektedir.</p> <p>Tarımda çeşitliliğin fazla olması nedeniyle gruplandırmanın yeniden yapılması, her faaliyeti temsil edebilecek grupların oluşturulmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Mevcut gruplar tüm faaliyet alanlarını temsil etmemektedir.</p>	<p>En az 5 yılda bir yenilenmesi ve ürüne göre piyasa şartları dikkate alınarak, hesaplanması gerekmektedir.</p> <p>Öncelikle güncellenebilir veri tabanı oluşturulması, yıllık verilerin bu veri tabanında tutulması ve 5 yılda bir hesaplamaların ilçe bazında güncellenmesi gerekmektedir.</p> <p>Kanun ekindeki YGİB Bakan oluru ile değiştirmeye izin verilmelidir.</p> <p>Tarımsal faaliyetlerin yeniden gruplandırılarak hesaplama yapılması yararlı olacaktır.</p>
<p>5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu</p> <p>3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu</p>	<p>1984 yılından itibaren ülkemizin yaklaşık %30'luk kısmında 3083 sayılı Kanun kapsamında arazi normu Bakanlar Kurulu kararlarıyla ilan edilmiş ve hazine arazilerinin topraksız ve az topraklı çiftçi ailelerine dağıtımı ile kamulaştırma ve toplulaştırma çalışmalarında resmî bir büyüklük olarak kullanılmaktadır.</p> <p>5403 sayılı Kanun'da yapılan değişiklik ile Kanun ekine tüm ilçelerin yeter gelirli arazi büyüklükleri belirlenmiştir.</p> <p>Bu iki arazi miktarı arasında çelişkiler ve hatalar mevcuttur. Bununla birlikte iki adet işletme büyüklüğü şu anda mevcuttur.</p> <p>Yeter gelirli işletme büyüklüklerinde çok ciddi çelişkiler ve hatalar vardır. Antalya Alanya sulu arazi miktarı 80 dekar iken, Erzurum'da sulu arazi normu (YGİB) yine 80 dekar olarak belirlenmiştir. Bunların acilen ülke ekolojisine göre yeniden düzenlenmesi gereklidir.</p>	<p>3083 sayılı Kanun ile belirlenen normlar kaldırılarak (arazi dağıtım normu hariç) tüm işlemlerin 5403 sayılı Kanun ekindeki yeter gelir işletme büyüklüklerine göre yapılması gerekmektedir.</p>

4.5.8.1. Asgari Büyüklük

İlgili Mevzuat	Sorunlar ve İlgili Mevzuatlardaki Çelişkiler	Çözüm Önerileri
5403 sayılı Kanun Madde 8	<p>Asgari tarımsal arazi büyüklükleri Kanun'da net olarak belirlenmiştir.</p> <p>Bu nedenle bu miktarın altında hisse bile oluşturulamamaktadır.</p> <p>Ancak arazi toplulaştırma projelerinde bu maddeden dolayı yeni parsel oluşturulmasında kafa karışıklığına sebep olduğu gözlemlenmektedir.</p>	<p>Bu kuralın arazi toplulaştırma projelerinde uygulanması doğru değildir. Proje kapsamında maliklerin sahip olduğu kadar arazi verilmesi gerekmektedir.</p> <p>Bu nedenle bu asgari büyüklüklere uyulmaya çalışıldığında birçok parselin tekrar hisseli olarak verilme zorunluluğu ortaya çıkar.</p>

4.5.8.2. Ekonomik Bütünlük

İlgili Mevzuat	Sorunlar ve İlgili Mevzuatlardaki Çelişkiler	Çözüm Önerileri
5403 sayılı Kanun Madde 8/A	<p>Tarım arazilerinin mülkiyet devri yönetmeliğinde var olan 10 km içindeki arazilerin ekonomik bütünlük oluşturur maddesi devirlerde büyük sorunlara yol açmaktadır. Bazı bölgelerde ve sahalarda 10 km mesafede iklim değişmektedir. Sahilden yaylaya çıkılmaktadır. Tarımsal üretim mantığına göre bu mesafe kaldırılmalı ya da revize edilmelidir. Aynı üretimin yapılamayacağı tarımsal parseller arasında bir bağ kurulması intikalleri zorlaştırmaktadır. Pamuk yetiştirilen bazı alanlarda 10 km sonra yetiştirilemez yüksekliklere çıkılmaktadır. Bu iki parsel arasında bir işletme bütünlüğü temel tarımsal üretim mantığına aykırıdır.</p> <p>Ayrıca 10 km mesafeye bir traktör veya tarımsal ekipmanla gitmek oldukça zordur. Çok büyük bir mesafedir. Düz ovalarda bile bu mesafe çok fazladır. Kırsal alanda özellikle engebeli yerlerde bu mesafe çok daha fazladır.</p> <p>Bu kuralın getirilmesinde arazi toplulaştırma projelerinin kolaylaştırılması ve işletmelerin bu yolla büyümeye zorlanması amaçlanmış olsa da zeminde bu hayat bulmamaktadır.</p> <p>Özellikle dikili tarım arazilerinin olduğu yerlerde bu araziler birleştirilemeyeceğinden dolayı sadece bir sıkıntı olarak ortada durmaktadır.</p>	<p>Ekonomik bütünlük parsel bazında ele alınmalıdır.</p> <p>10 km kaldırılmalı ya da çok daha küçük bir mesafeye düşürülmelidir (1 km olabilir).</p>

4.5.8.3. Tarım Arazilerinin Kullanımındaki Takyidatlar (Şerhler)

İlgili Mevzuat	Sorunlar ve İlgili Mevzuatlardaki Çelişkiler	Çözüm Önerileri
3083 sayılı Kanun, Sit Alanı, Doğal Koruma Alanları, 4753 Toprak Tevzi Komisyonu Şerhleri, SGK Şerhleri vb.	<p>Eski tapularda mülga olan kanunların şerhleri bulunmaktadır. Bu kurumlar kapatıldığından bu şerhlerin sahibi bulunamamakta ve vatandaş arazilerin devir işlemlerinde sorun yaşamaktadır. Bu şerhlerin tespit edilerek tapulardan kaldırılması gereklidir.</p> <p>Benzer şekilde imar ve köy yerleşim sahalarında konulmaması gereken şerhler vardır.</p> <p>3083 sayılı Kanun kapsamındaki toplulaştırma alanlarının toplulaştırma yetkisi DSİ Genel Müdürlüğüne verilmiş, ancak şerhler ve diğer konular TRGM'de kalmıştır. Kanun'daki bütünsel mantık bozulmuş ve 13. madde kapsamında konulan şerhler iki Genel Müdürlük arasında vatandaşın zor durumda kalmasına ve işlerinin günlerce uzamasına neden olmaktadır.</p>	<p>Tarım ve Orman Bakanlığı, tapu kadastronun bağlı olduğu bakanlık başta olmak üzere şerh ve takyidat koymuş kurum yetkililerinden oluşan bir komisyon kurulup hükmü kalmamış şerh ve takyidatların kaldırılması gerekmektedir.</p>

4.6. Gıda Güvenliği ve Güvenilirliği ile İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri

İlgili Mevzuat	Sorunlar ve İlgili Mevzuatlardaki Çelişkiler	Çözüm Önerileri
5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu	<p>Kanun'un sekizinci kısım cezai hükümler gıda ve yem ile ilgili yaptırımlar bölümünde değişiklik yapılması uygun olacaktır. Küçük işletmelerle büyük işletmeler aynı yaptırımla karşı karşıyadır.</p> <p>Türk Gıda Kodeksine uygun üretim yapmayan işletmelere hep aynı idari para cezası uygulanmaktadır. İnsan sağlığını olumsuz etkileyen bir durum yoksa (Etiket bilgileri hariç) idari para cezalarının hepsinin TGK'ya aykırılık hükmünde değerlendirilmemesi ve cezaların kademeli olarak uygulanması daha adil olacaktır.</p> <p>Yemek üreten ve toplu tüketim yerlerinde üretilen yemeklerden alınan her bir numunenin 72 saat saklanması gerekmektedir. Her gün düzenli olarak numune ayıranlardan numune alınıp laboratuvarında analizi yapıldıktan sonra bozuk çıkması durumunda TGK'dan cezai işlem uygulanmaktadır. Hiç ayırmayan işletmelere izlenebilirlikten daha az ceza uygulanmaktadır. Bu durumun düzeltilmesi gerekmektedir.</p>	<p>Gıda ve yem işletmelerinin kapasitesine göre idari para cezası uygulanmalıdır.</p>

5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu	Cezai işlemlerde idari para cezalarının küçük ve yerel işletmelerde kademeli artırılması ile ilgili düzenleme yapılması. Ulusal çalışanlar ile yerel çalışanların hitap ettiği tüketici kitlesi farklı olmasına rağmen aynı yaptırıma uğruyor olması yerel üreticiler nezdinde devletin adalet duygusunun zedelenmesi görülmektedir.	Kanun'da ceza maddelerinde idari yaptırımlara Hıfzıssıhha Kanunu'nda olduğu gibi alt ve üst limit belirtilebilir. Örneğin, kodekse aykırı üretim 5- 10 bin TL arasında idari yaptırım, etikette olumsuzluk 2-5 bin TL arasında idari yaptırım uygulanır, hükmü Kanun'da yer bulabilir. İşletmenin büyüklüğü ulusal olarak çalışıp çalışmaması, etki ettiği tüketici profili ve miktarına göre cezaya karar verilebilir.
5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu	İşletme Kayıt Belgesi almakla yükümlü işletmelere mevzuat kapsamında sadece faaliyet durdurma yapılmaktadır (41-1-e). Fakat İşletme Kayıt Belgesi iptal edilememektedir.	Taklit taşıyış yapan firmaların aynı suçu peş peşe 2 kez yapanlara öncelikle idari yaptırımın 2 veya 3 kat yapılması, 3 kez yapması durumunda kayıt belgesinin veya onay belgesinin iptal edilmesi ile ilgili Kanun'da düzenleme yapılması gerekmektedir.
Gıda İşletmelerinin Kayıt ve Onay İşlemlerine Dair Yönetmelik	Kayıt ve onay kapsamında işletmelere Kurum tarafından belge düzenledikten sonra ilgili belediyelerce ruhsat verme işlemleri olumsuz sonuçlanmakta veya süreç uzamaktadır. Kurumlar arası koordinasyon eksikliğinden dolayı işletmeler mağdur olmaktadır.	İş yeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik ile Gıda İşletmelerinin Kayıt ve Onay İşletmelerine Dair Yönetmelik'in entegrasyonu sağlanmalıdır.
Gıda İşletmelerinin Kayıt ve Onay İşlemlerine Dair Yönetmelik	Sorumlu yönetici ve döner sermaye ücretlerinin belirlenirken makine beygir güçlerinden ziyade işlenen ham madde veya üretilen mamul maddenin miktarına bakılması sorun teşkil etmektedir. Örneğin yoğurt üreten bir firma teknoloji gereği bir homojenizatör kullanması durumunda, bu ve buna benzer cihazların Bg gücü yüksek olduğundan daha fazla belge ücreti ödemekte ve sorumlu yönetici tutma gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bunun yanında tonlarca peynir üreten bir firmanın ekipmanları Bg kapasiteleri düşük olduğundan daha avantajlı olmaktadır.	Gıda İşletmelerinin Kayıt ve Onay İşlemlerine Dair Yönetmelik'te değişiklik yapılabilir. Kapasite raporlarının veya üretim beyanlarının işlenen ham madde miktarına göre incelenmesi ve işlem tahsis edilmesi getirilebilir. Ayrıca, makine ekipmanların Bg kapasitelerinin denetlenmesi veya kontrol edilmesinden, ham madde miktarlarının incelenmesi daha objektif olabilir.
5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ve İlgili Yönetmelikleri	Gıda ambalajları standart olmadığından tüketici haksızlığa maruz kalmaktadır.	Gıda ambalajları standart olmalıdır. 950 gr, 890 cc gibi ambalajlar tüketiciye mukayese imkânı tanımamakta, 1 kg/lt ürün alındığı yanılgısına düşürmektedir. En azından aynı grup ürünler aynı büyüklükte satışa sunulmalıdır.
5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ve İlgili Yönetmelikleri	Özellikle ithal ürünlerin etiketlerinin Türkçe olmaması sorun oluşturabilmektedir.	Gıda ambalaj etiketlerinin standart olması gerekmektedir. İthal ürünler başta olmak üzere satışa sunulan ürünlerin etiketleri haksız rekabete izin vermeyecek şekilde Türkçe olmalıdır.

5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ve İlgili Yönetmelikleri	Cezalar uygulanabilir ve caydırıcı olmalıdır.	Taklit ve tağşişi alışkanlık haline getiren işletmeler meslekten menedilmelidir. Cezalar işletme büyüklüğü, ciro, eleman sayısı vb. kriterler esas alınarak kategorize edilmelidir.
5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ve İlgili Yönetmelikleri	Yapılan analiz sonuçları üretim modellerine uygun olacak şekilde tasnif edilmediğinden iyi tarım ve organik tarım ürünlerinin sonuçları da değerlendirilememektedir.	İl Müdürlüklerince piyasa denetimleri amacıyla alınan numunelerin, ildeki üretim modeliyle ilgili ürün deseni dikkate alınarak iyi tarım ve organik tarım ürünleri de dâhil edilerek alınması ve sonuçlarının BÜGEM'e gönderilmesi yararlı olacaktır.
5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu Madde 3	Eczaneler ve ecza depoları kayıt altına alınamadığı için gıda güvenliği denetimleri açısından mevzuatta boşluk oluşmaktadır.	Kanun'un "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinin birinci fıkrasının yirmi dördüncü alt bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki alt bent eklenmelidir. "Gıda işletmesi: Kâr amaçlı olsun veya olmasın gıda ve gıda ile temas eden madde ve malzemeleri satan eczane ve ecza depoları da dahil olmak üzere kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek veya tüzel kişiler tarafından işletilen, gıdaların üretildiği, işlendiği, muhafaza edildiği, depolandığı, dağıtıldığı, nakledildiği, satıldığı, servis edildiği herhangi bir aşaması ile ilgili herhangi bir faaliyeti yürüten işletmeyi."
5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu Madde 21	İhracatta alıcı ülke talebine göre ülke mevzuatına uygun olmayan ürünlerin üretilmesi talebi olmakta ve izlenebilirliği sağlanamamaktadır.	Kanun'un, "Gıda ve yem güvenliği şartları" başlıklı 21. maddenin beşinci fıkrasının sonuna aşağıdaki cümle eklenmelidir. "Ancak, alıcı ülke mevzuatına göre ihracat amaçlı üretim yapılmak istenmesi durumunda önceden Bakanlığa bildirilmiş olması halinde gıda kodeksine uygunluk aranmaz. İhracat amaçlı üretilen bu ürünler iç piyasaya arz edilemez."
5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu Madde 22	Kanun gereğince, gıda işletmelerinde çalıştırılması zorunlu personelin gıda işletmesinde yapacağı işler ve üstleneceği görevlerle ilgili olarak herhangi bir açıklayıcı hüküm bulunmamaktadır.	Kanun'un, "Sorumluluklar" başlıklı 22. maddesinin yedinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmelidir. "Gıda işletmelerinde çalıştırılması zorunlu personelin gıda işletmesindeki sorumlulukları ile ilgili çalışma usul ve esasları tebliğ ile belirlenir."
5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu Madde 23	Gıdaların taklit ve tağşişinin tespitinde Türk Gıda Kodeksinde yer almayan parametrelerde kontrol ve analizler yapılamadığından gıda maddelerinde taklit ve tağşiş yaygınlaşmaktadır.	Kanunun, "Gıda kodeksi" başlıklı 23. maddesinin birinci fıkrasının son cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki hüküm eklenmelidir. "Gıda kodeksinde hüküm bulunmayan hususlar Bakanlıkça düzenlenir."
5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu Madde 23	Kanun'un "Gıda kodeksi" başlıklı 23. maddesinin ikinci fıkrasında geçen (Ek:15/11/2018-7151/31 md.) 1) Gıda ve takviye edici gıdaların etiketinde, tanıtımında veya reklamında sağlık beyanı kullanılabilmesine Türkiye ilaç ve Tıbbi Cihaz Kurumunca izin verilir hükmünden dolayı, Sağlık Bakanlığı yetkisinde olan gıda ve takviye edici gıdaların etiketinde yer alacak sağlık beyanlarının kontrol ve denetimlerinde sorunlar yaşanmaktadır. Sağlık beyanları ile ilgili yetkinin Tarım ve Orman Bakanlığında olması gerekmektedir.	Kanun'un "Gıda kodeksi" başlıklı 23. maddesinin ikinci fıkrası iptal edilmelidir.

<p>5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu</p> <p>Madde 24</p>	<p>Kesimhane işletmecileri, gıda zinciri bilgisi olmayan hayvanların, insan tüketimi amaçlı olarak kesimini yapmaktadır. Hayvanları yetiştiren birincil üretimden sorumlu gıda işletmecisi hayvanlarını kesim için kesimhaneye götürürken bu hayvanlara ait gıda zinciri bilgisini sağlayamamaktadır.</p> <p>Bu konuda idari yaptırım tanımlanmamıştır.</p>	<p>Kanun'un, "Gıda ve yemde izlenebilirlik ve etiketleme, sunum ve reklâm ile tüketici haklarının korunması" başlıklı 24. maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmelidir.</p> <p>"(1) Gıda veya yem işletmecileri izlenebilirliği sağlamak amacıyla, üretim, işleme ve dağıtımın tüm aşamalarında, sorumluluğundaki gıda veya yemin, gıda veya yeme ilave edilecek her türlü maddenin ve gıdanın elde edildiği hayvanın takibinin yapılabilmesi için, bir sistem oluşturmak ve talep hâlinde bu bilgileri Bakanlığa sunmak zorundadır.</p> <p>Kesimhane işletmecileri, gıda zinciri bilgisi olmayan hayvanların, insan tüketimi amaçlı olarak kesimini yapamaz. Hayvanları yetiştiren birincil üretimden sorumlu gıda işletmecisi hayvanlarını kesim için kesimhaneye götürürken bu hayvanlara ait gıda zinciri bilgisini sağlamakla yükümlüdür."</p>
<p>5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu</p> <p>Madde 25</p>	<p>İnsan, hayvan ve bitki sağlığını korumak, gıda ve yem güvenilirliğini sağlamak üzere, doğrudan veya dolaylı bir riskin bildirimine ilişkin sistemler henüz oluşturulamamıştır.</p>	<p>Kanun'un "Hızlı uyarı sistemi, acil durumlar ve kriz yönetimi" başlıklı 25. maddesinin birinci fıkrası gereğince, "Tarım ve Orman Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı ve söz konusu Bakanlıkların taşra teşkilatlarının" da görev alacağı "Yurt içi Hızlı Uyarı Sistemi" acilen kurulmalı ve bu konudaki çalışma usul ve esaslarını belirleyecek Yönetmelik acilen yayımlanmalıdır.</p>
<p>5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu</p> <p>Madde 28 ve 40</p>	<p>Kanun'un 28. maddesinde, takviye edici gıda onayına ve onaylanmış takviye edici gıdalarda insan sağlığını riske sokacak ilaç etken maddelerinin bulunması, ilaç ve hastalık tedavi etme vb. konuları kapsayacak şekilde yanlış beyan ve tanımların yapılması durumlarında takviye edici gıda ile ilgili idari yaptırıma yer verilmediğinden yasal boşluk oluşmaktadır. Bu durum insan sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir.</p>	<p>Kanun'un, "Takviye edici gıdalar ve özel tıbbî amaçlı diyet gıdalar" başlıklı 28. maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmelidir.</p> <p>"(1) Takviye edici gıdaların üretim, ithalat, ihracat, onay, onay iptali ve kontrolüne ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir. Ancak, özel tıbbî amaçlı diyet gıdaların üretim, ithalat, ihracat ve kontrolüne ilişkin usul ve esaslar Sağlık Bakanlığınca belirlenir."</p> <p>Kanun'un, "Gıda ve yem ile ilgili yaptırımlar" başlıklı 40. maddesinin birinci fıkrasının (p) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmelidir.</p> <p>"(p) 28'inci maddenin birinci fıkrasında belirtilen ürünlerle ilgili hükümlere aykırı hareket eden perakende iş yerlerine iki bin Türk lirası, diğer iş yerlerine yirmi iki bin yedi yüz elli Türk lirası idari para cezası verilir. Ürünlerin onaysız olması veya onaylı ürünlerin insan sağlığı için risk oluşturması durumunda, sorumlusu tarafından toplatılır ve Bakanlığın gözetiminde imha edilir. Bakanlıkça belirlenen durumlarda takviye edici gıdanın onayı iptal edilir."</p>
<p>5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu</p> <p>Madde 30</p>	<p>Gıda sektöründe kayıt dışılık ve merdiven altı üretim önlenemediğinden ve bu nedenle gıda güvenilirliği sağlanamadığından, kayıt dışılığa neden olan/olabilecek mevzuattan kaynaklanan sorunlar giderilemediğinden, bu durum haksız rekabete neden olmakta ve insan sağlığı için risk teşkil etmektedir.</p>	<p>Kanun'un "İşletmelerin kayıt ve onay başlıklı" 30. maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki gibi yeniden düzenlenmelidir.</p> <p>"(1) Bu Kanun kapsamındaki gıda ve yem işletmelerinden onaya veya kayıt işlemine tâbi olanlar ile onay ve kayıt işlemlerine ilişkin hususlar Bakanlıkça belirlenir.</p> <p>"Bakanlıkça, gıda işletmelerine kayıt ve onay belgesi düzenlenmeden önce ilgili Belediye ve/veya kurumlardan uygunluk görüşü istenir. İlgili Belediye ve/veya kurumlardan uygun görüşü alındıktan sonra gıda işletmelerinin kayıt ve onay işlemleri başlatılır."</p> <p>Onaya tâbi işletmeler için, faaliyete geçmeden önce Bakanlıktan onay alınması zorunludur. Kayıt işlemine tâbi işletmeler, faaliyetleri ile ilgili işletme kayıtlarını Bakanlığa yaptırmak zorundadır.</p>

5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu Madde 30	Kanun'da, kayıt işlemine tâbi bir işletmenin ilgili mevzuatta belirlenen şartlara uygun faaliyette bulunmadığının belirlenmesi durumunda uygulanacak idari yaptırım yer almamaktadır.	Kanun'un, "İşletmelerin kayıt ve onayı" başlıklı 30. maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmelidir. “(3) Gıda ve yem işletmecisinin, faaliyetlerinin tamamını veya bir kısmını durdurması durumunda, bu durumun üç ay içerisinde Bakanlığa bildirilmesi zorunludur. Bu süre içerisinde Bakanlığa bildirimde bulunulmadığının tespit edilmesi hâlinde, faaliyetle ilgili onay veya kayıt Bakanlıkça iptal edilir. Bakanlık, kayıt işlemine tâbi bir işletmenin ilgili mevzuatta belirlenen şartlara uygun faaliyette bulunmadığını belirlenmesi durumunda, belirlenen eksikliklerin tamamının giderilmesine kadar bu işletmenin faaliyetini durdurur. Bu eksikliklerin işletmenin faaliyetinin durdurulduğu tarihten itibaren altı ay içerisinde giderilmemesi durumunda kayıt belgesi iptal edilir.”
5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu Madde 31 ve Ek-2	Kesimhaneler, kesim öncesi ve sonrası muayeneler ile et parçalama yapan işletmelerde, muayeneleri ve diğer resmî kontrolleri yapmak üzere görevlendirilecek personel ile ilgili olarak sorun yaşanmaktadır. Kanun'da, kesimhane dışında kesilen, kesim öncesi ve sonrası muayeneye tabi tutulmayan hayvanlardan elde edilen etler ile ilgili düzenlemenin yapılması gerekmektedir.	Kanun'un, kesimhaneler, kesim öncesi ve sonrası muayeneler ile et parçalama yapan işletmelerde, muayeneleri ve diğer resmî kontrolleri yapmak üzere görevlendirilecek personel ile ilgili sorunun Ek-2'de yeniden düzenlenmesi ve aynı Kanun'un "Resmî kontroller, itiraz hakkı ve resmî sertifikalar" başlıklı 31. maddesinin sekizinci fıkrasına uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir. Kanun'un 31. maddesinin sekizinci fıkrasına "Kesimhane dışında kesilen, kesim öncesi ve sonrası muayeneye tabi tutulmayan hayvanlardan elde edilen etler insan sağlığına zarar verecek derecede bozulmuş kabul edilir" hükmü eklenmelidir.
5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu Madde 31	Resmî denetimlerde devredilemeyecek görevlerle ilgili düzenleme yapılmamıştır. Yapılacak düzenlemede, AB ve diğer gelişmiş ülkelerde özele devredilmiş görevler ile ülke gerçekleri ve mevzuat hükümleri dikkate alınmalıdır.	Kanun'un "Resmî kontroller, itiraz hakkı ve resmî sertifikalar" başlıklı 31. maddesinin onuncu fıkrası dikkate alınarak özele devredilebilecek görevler yayımlanacak yönetmelikle belirlenmelidir.
5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu Madde 34	Kanun kapsamına giren ürün ve canlı hayvanlar ile ilgili ithalat ve ülkeye giriş koşulları ile bu ürünlerin ihracatında kontrol esasları belirlenmediğinden ürünlerin ithalat ve ihracatında sorun yaşanmaktadır.	Kanun'un, "İthalat ve ihracatta resmî kontroller, gümrükler ve sınır kontrol noktaları" başlıklı 34. maddesinin birinci ve altıncı fıkraları aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmelidir. “(1) Bakanlık bu Kanun kapsamına giren ürün ve canlı hayvanlar ile ilgili ithalat ve ülkeye giriş koşulları ile kontrol esaslarını belirler. Ülkeye girişi yapılacak ürün ve canlı hayvanlar bu Kanun hükümlerine uygun olmalıdır. Bakanlık, canlı hayvan ve ürünlerin ülkeye girişinde bu Kanun hükümlerine uygun olup olmadığı ile ilgili risk esaslı resmî kontroller yürütür. Bu Kanun'a uygun olmayanların ülkeye girişine izin verilmez.” “(6) Canlı hayvan ve ürünlerin ihracatında yapılan resmî kontrollerde, alıcı ülkenin farklı bir talebinin olmaması hâlinde, bu Kanun hükümleri dikkate alınır. Sağlık için tehlike oluşturanlar hariç, bu Kanun hükümlerine uygun olmayan ürünler, alıcı ülkenin mevzuatına uygun olması durumunda ihraç edilebilir. İhracatçı, Bakanlığın alacağı her türlü tedbire uymakla yükümlüdür.”
5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu Madde 34	Kanun'da, ithalatçı ve ihracatçının sorumluluğu belirlenmediğinden ihracatta yaşanan geri bildirimlerde sorun yaşanmaktadır.	Kanun'un "İthalat ve ihracatta resmî kontroller, gümrükler ve sınır kontrol noktaları" başlıklı 34. maddesine on üçüncü ve on dördüncü fıkralar eklenmelidir. “(13) İhracatta kullanılan ahşap ambalaj malzemeleri ile zararlı organizmaların taşınması ve yayılmasını engellemek için ahşap ambalaj malzemesi ticareti yapanlar ile ihracatçılar Bakanlığın alacağı her türlü tedbire uymakla yükümlüdür.” “(14) İthalatçı veya ihracatçı Bakanlığa sunduğu bilgi ve belgelerin doğruluğundan sorumludur.”

<p>5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunua Madde 36</p>	<p>Tanımlattırılmamış sığır cinsi hayvanlar ile koyun ve keçilerin nakil sırasında yakalanması hâlinde hayvanlar herhangi bir sağlık kontrolüne tabi tutulmadan tüm masrafları sahibi tarafından karşılanarak en yakın kesimhanede kestirilmekte ve sahibine teslim edilmektedir. Bu durum insan sağlığını tehlikeye düşürmektedir.</p>	<p>Kanun'un, "Hayvan sağlığı, hayvan refahı ve zootečni ile ilgili yaptırımlar" başlıklı 36. maddenin birinci fıkrasının (f) bendi aşağıdaki gibi yeniden düzenlenmelidir.</p> <p>"f) 8'inci madde gereği canlı hayvan ve hayvansal ürünlerin sevklerinde Bakanlıkça belirlenen belgeleri bulandırmayan canlı hayvan ve hayvansal ürün sahiplerine sığır cinsi hayvanlar için hayvan başına üç yüz Türk lirası, koyun ve keçi türü hayvanlar için hayvan başına elli Türk lirası, diğer hayvan türleri ve hayvansal ürünler için araç başına bin Türk lirası, ayrıca nakil vasıtası sahiplerine bin Türk lirası, Bakanlıkça izin verilen yerler dışında hayvan satışı yapanlara bin Türk lirası idarî para cezası verilir."</p> <p>Kanun'un, "Hayvan sağlığı, hayvan refahı ve zootečni ile ilgili yaptırımlar" başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinin son cümlesi çıkarılarak aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmelidir.</p> <p>"g) 9'uncu maddenin birinci fıkrasında yer alan hükümlere aykırı hareket edenlere hayvan başına yüz Türk lirası, dördüncü fıkrası gereği Bakanlıkça belirlenen barınma yerlerine ilişkin esaslara aykırı hareket edenlere hayvan başına yüz Türk lirası, nakillerle ilgili esaslara aykırı hareket edenlere bin Türk lirası, kesim öncesi ve kesim sırasındaki esaslara aykırı hareket edenlere iki bin Türk lirası idarî para cezası, Bakanlıktan onaylı kesim yerleri dışında kesim öncesi ve kesim sırasındaki hayvan refahı esaslarına aykırı hareket edenlere beş bin Türk lirası idarî para cezası verilir."</p>
<p>5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu Madde 36</p>	<p>Kanun'da, hayvan sağlığı, hayvan refahı ve zootečni ile ilgili yaptırımlar yeniden düzenlenmelidir.</p>	<p>Kanun'un, "Hayvan sağlığı, hayvan refahı ve zootečni ile ilgili yaptırımlar" başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinin birinci cümlesinde yer alan "beş yüz Türk lirası" ibaresi "işletme başına beş yüz Türk lirası" olarak değiştirilmiş ve birinci cümleden sonra gelmek üzere "Hayvan sahiplerine Kanun'un 36'ncı maddesi birinci fıkrası (f) bendi gereği ayrıca idari para cezası uygulanmaz." cümlesi eklenmeli, ayrıca birinci fıkraya (j) ve (k) bentleri" eklenmelidir.</p> <p>"(j) 10'uncu maddenin on beşinci fıkrası kapsamında Bakanlıkça getirilecek düzenlemelere aykırı davranan arı sahiplerine, arılı kovan başına yirmi Türk lirası olacak şekilde en az bin en fazla beş bin Türk lirası idarî para cezası verilir. Usulsüz konaklamaların giderilmesi için yapılan diğer masraf ve zararlar arı sahiplerinden tahsil edilir."</p> <p>"(k) 10'uncu maddenin on beşinci fıkrası kapsamında Bakanlıkça belirlenecek usul ve esaslara aykırı veya izinsiz üretim yapan işletmelere, işletme başına üç bin Türk lirası idari para cezası verilir."</p>

<p>5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu</p> <p>Madde 38</p> <p>Madde 39</p>	<p>Kanun'da, bitki sağlığı ile ilgili yaptırımlar yeniden düzenlenmelidir.</p>	<p>Kanun'un, "Bitki sağlığı ile ilgili yaptırımlar" başlıklı 38. maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bentler eklenmelidir:</p> <p>"i) 15'inci maddenin dördüncü fıkrasında belirtilen, Bakanlık tarafından kurulan bildirim sistemine uymayanlara on bin Türk lirası idari para cezası verilir.</p> <p>j) 34'üncü maddenin on üçüncü fıkrasında belirtilen Bakanlıkça alınan tedbirlere uymayanlara birinci defa on sekiz bin dört yüz Türk lirası, bir yıl içerisinde aynı fiilin tekrarı halinde iki katı idari para cezası verilir."</p> <p>Kanun'un "Bitki sağlığı ile ilgili yaptırımlar" başlıklı 38 maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi aşağıdaki gibi yeniden düzenlenmelidir.</p> <p>"i) 34'üncü maddenin on üçüncü fıkrasında belirtilen Bakanlıkça alınan tedbirlere uymayanlara birinci defa on bin Türk lirası, bir yıl içerisinde aynı fiilin tekrarı halinde yirmi bin Türk lirası idari para cezası verilir"</p> <p>Kanun'un, "Bitki koruma ürünleri ile ilgili yaptırımlar" başlıklı "39. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin son cümlesi, (b) bendinin üçüncü cümlesi ile (c) ve (ç) bentleri" aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmelidir.</p> <p>"a) Ürünler, Bakanlığın gözetiminde sorumlusu tarafından toplatılır ve imha ettirilir."</p> <p>"b) Ürünler, Bakanlığın gözetiminde sorumlusu tarafından toplatılır ve imha ettirilir."</p> <p>"c) Zararlı organizma mücadelesinde uygulanması yasaklanan veya bu yönde uyarılar taşıyan maddeleri ihtiva eden bitki koruma ürünlerini; ithal eden, üreten ve piyasaya arz edenlere yüz bin Türk Lirası idari para cezası, satan ve bulunduranlara yirmi bin Türk Lirası idari para cezası; piyasaya arz edilmek üzere üretilen bitki ve bitkisel ürünlere uygulayanlara on bin Türk Lirası idari para cezası verilir. Uygulayıcı, zirai mücadele hizmetini onaylı olarak yapıyor ise ceza iki katı uygulanır. Ürünler, Bakanlığın gözetiminde sorumlusu tarafından toplatılır ve imha ettirilir.</p> <p>ç) Bakanlıktan onaylı bitki koruma ürünlerinin analizleri sonucunda, içeriğinde onaya esas aktif maddelerden farklı aktif maddelerin tespit edilmesi halinde, onay sahibine yüz bin Türk lirası idari para cezası verilerek onay iptal edilir. Piyasada bulunan ürünler, Bakanlığın gözetiminde sorumlusu tarafından toplatılır ve imha ettirilir. Bitki koruma ürünlerinin onaya esas dosyasındaki formülü ve spesifikasyonunda belirtilen değerlerden sapma gösterdiğinin tespit edilmesi hâlinde, onay sahibine otuz beş bin Türk lirası idari para cezası verilir. Hatalı ürünler, Bakanlığın gözetiminde sorumlusu tarafından toplatılır ve imha ettirilir. Bakanlıktan onaylı zirai mücadele alet ve makinelerinin test ve denemeleri sonucunda onaya esas spesifikasyonlarına uymadığının tespit edilmesi hâlinde üç bin beş yüz Türk lirası idari para cezası verilir. Hatalı ürünler onay sahibi tarafından piyasadaki toplatılır ve Bakanlığın gözetiminde sorumlusu tarafından imha ettirilir."</p>
--	--	---

<p>5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu -15.07.2018 tarihli ve 30479 sayılı RG'de yayımlanan "Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi" -18.01.2014 tarihli ve 28886 sayılı RG'de yayımlanan "Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" -28.11.2013 tarihli ve 28835 sayılı RG'de Yayınlanan "Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun" -03.03.2011 tarihli ve 27863 sayılı RG'de Yayınlanan "Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun" -03.04.2014 tarihli ve 28961 sayılı RG'de yayımlanan "Yayın Hizmeti Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" -7.06.2013 tarihli ve 28670 sayılı RG'de yayımlanan "Sağlık Beyanı ile Satışa Sunulan Ürünlerin Sağlık Beyanları Hakkında Yönetmelik"</p>	<p>İnternet, televizyon, radyo gibi basın-yayın araçları ve doğrudan satıcı üzerinden satışı yapılan gıda maddelerinin reklam ve tanıtımı ile ilgili mevzuatın farklı resmi kurumların yetkisinde olması nedeniyle ilgili ürünlerin gıda güvenilirliği denetimi yapılamamakta ve yasal yaptırımlar uygulanamamaktadır.</p> <p>İnternet, televizyon, radyo gibi basın-yayın araçları ve doğrudan satıcı üzerinden satışı yapılan ürünlerle ilgili olarak mevzuata uygun üretim yapan gıda sektörünü haksız yere karalayan bilgi kirliliği önlenememektedir.</p>	<p>Konu ile ilgili mevzuat düzenlemeleri yapıldıktan sonra 5996 sayılı Kanun'un:</p> <p>"Veteriner sağlık ürünleri ile ilgili yaptırımlar" başlıklı 37. maddesinin birinci fıkrasının (h) bendi,</p> <p>"Bitki koruma ürünleri ile ilgili yaptırımlar" başlıklı 39. maddesinin birinci fıkrasının (ğ) bendi,</p> <p>"Gıda ve yem ile ilgili yaptırımlar" başlıklı 40. maddesinin birinci fıkrasının (k) bendi yeniden düzenlenmelidir.</p>
--	--	--

<p>5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu</p> <p>Madde 37, 38, 39, 40 ve 41</p>	<p>Mevzuata aykırı hareket eden gıda işletmeleri ve işletmecilerine uygulanan yaptırım cezalarının uygunsuzluk, haksız kazanç ve işletmenin kapasitesi ile orantılı olmaması ve bazı durumlarda cezaların yetersiz kalması, mevzuata uygun olmayan ürünlerin etkin olarak piyasadan toplanmaması, kamu sağlığına karşı suçlar kapsamında adli mercilere intikal eden suç duyurularında genelde takipsizlik kararı verilmesi ve cezaların caydırıcılıktan uzak olması. İdari yaptırımlar uygulanabilir ve caydırıcı olmalıdır.</p> <p>İdari yaptırımlarda alt ve üst limit belirtilmelidir (Örneğin, gıda kodekse aykırı üretim 5-10 bin TL arasında idari yaptırım, etikette olumsuzluk 2-5 bin TL arasında idari yaptırım). İşletmenin büyüklüğü, ulusal olarak çalışıp çalışmaması, etki ettiği tüketici profili ve miktarına göre idari yaptırımı karar verilebilir.</p> <p>Küçük işletmelerle büyük işletmeler aynı suçtan dolayı aynı yaptırımla karşı karşıya kalmaktadır. Bu durum haksız rekabete neden olmaktadır.</p> <p>Gıda ve yem işletmelerinin kapasitesine göre idari para cezası uygulanmamaktadır.</p> <p>Sektörün hitap ettiği tüketici kitlesi farklı olmasına rağmen aynı yaptırımı uyguru olması yerel üreticiler nezdinde devletin adalet duygusunu zedelemektedir.</p> <p>Taklit ve tağşiş yapan işletmelerin ifşasına yönelik mevzuat yayımlanmadığından tüm uygunsuzlukların benzer kategoride değerlendirilmesi çeşitli sorunlara sebep olmaktadır.</p> <p>Mevzuat düzenlenmesinde gıdada yapılan taklit ve tağşişin, gıda güvenilirliği ve insan sağlığına olan etkilerini de içerecek şekilde hangi durumlarda idari para cezası, hangi durumlarda ifşa, hangi durumlarda toplama kararının alınacağı açık ve net bir şekilde belirtilmelidir.</p> <p>Hijyen ve resmî kontroller ile ilgili yaptırımların yetersiz kalması yapılan denetim ve kontrolden istenilen sonuç alınamamaktadır.</p> <p>Alıcı ülke mevzuatına göre ihracat amaçlı üretim yapılmak istenmesi ancak ürünlerin ihraç edilememesi durumunda kontrolün nasıl yapılacağı tanımlanmamıştır.</p>	<p>Kanun'un "Gıda ve yem ile ilgili yaptırımlar" başlıklı 40. maddesinin birinci fıkrasının tüm bentleri suçun niteliğine göre kademeli olarak yaptırımların caydırıcı olması açısından yeniden düzenlenmelidir.</p> <p>Kanun'un "Gıda ve yem ile ilgili yaptırımlar" başlıklı 40. maddesinin birinci fıkrasının (I) bendi yeniden düzenlenmeli ve bu konu ile ilgili çalışma usul ve esasları belirleyen yönetmelik acilen yayımlanmalıdır.</p> <p>Kanun'un "Gıda ve yem ile ilgili yaptırımlar" başlıklı 40. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendine aşağıdaki hüküm eklenmelidir.</p> <p>"Ancak 21. maddenin beşinci fıkrasına göre alıcı ülke mevzuatına göre ihracat amaçlı üretim yapılması fakat ürünlerin ihraç edilememesi durumunda bu ürünler sorumlusu tarafından Bakanlık gözetiminde imha edilir veya ettirilir. Sorumlusu tarafından imha edilmeyen ürünler Bakanlık tarafından imha edilir veya ettirilir. Bu durumda imhaya ilişkin masraflar sorumlusundan tahsil edilir. Bu ürünlerin iç piyasaya arz edilmiş olması durumunda ise sorumlusuna on sekiz bin dört yüz Türk lirası idari para cezası verilir ve ürünler masrafları sorumlusuna ait olmak üzere piyasadan toplatılır ve sorumlusu tarafından Bakanlık gözetiminde imha edilir veya ettirilir. Sorumlusu tarafından imha edilmeyen gıdalar Bakanlık tarafından imha edilir veya ettirilir. Bu durumda imhaya ilişkin masraflar sorumlusundan tahsil edilir."</p> <p>Kanun'un, "Gıda ve yem ile ilgili yaptırımlar" başlıklı 40. maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmelidir:</p> <p>"i) 24'üncü maddenin birinci fıkrasında Bakanlık tarafından istenen bilgileri vermeyenlere iki bin Türk lirası idari para cezası verilir.</p> <p>Gıda zinciri bilgisi olmayan hayvanların insan tüketimi amaçlı olarak kesimini yapan kesimhane işletmecilerine on bin Türk lirası idari para cezası verilir. Bu fiilin tekrarı halinde kesimhaneye verilen onay iptal edilerek faaliyetten men edilir. Birincil üretimden sorumlu gıda işletmecisi kesimhaneye kesim için götürdüğü hayvanlarına ilişkin olarak gıda zinciri bilgisini sağlamaz, hayvan kesimhanede ve canlı ise mülkiyeti kamuya geçirilerek el konulur, ayrı bir yerde itlaf edilir, itlaf edilen bu hayvana ilgili mevzuat kapsamında işlem yapılır. Hayvan kesilmiş ise bu hayvana ait tüm parçaların insan tüketimine uygun olmadığı kararı verilir, mülkiyeti kamuya geçirilerek bunlara el konulur ve masrafları birincil üretimden sorumlu gıda işletmecisine ait olmak üzere Bakanlık tarafından ilgili mevzuata göre işlemler yapılır."</p> <p>Kanun'un "Hijyen ve resmî kontroller ile ilgili yaptırımlar" başlıklı 41. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinin son cümlesi ile (g) ve (h) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.</p> <p>"d) Piyasaya arz amacı dışında değerlendirilmesi mümkün olmayan ürünler işletmecisi tarafından Bakanlık gözetiminde imha edilir veya ettirilir."</p> <p>"g) 33'üncü madde gereği Bakanlıktan onay almadan faaliyette bulunan laboratuvarlar faaliyetten men edilir ve sahiplerine otuz dört bin yüz elli Türk Lirası idari para cezası verilir. Onay kapsamındaki faaliyet listesinde yer almayan analizleri yapan laboratuvarlara on bin Türk lirası idari para cezası verilir.</p> <p>Analiz yapmadan analiz raporu düzenleyen laboratuvar sahiplerine yirmi iki bin yedi yüz elli Türk lirası idari para cezası verilir. Fiillerin bir yıl içinde tekrarı hâlinde laboratuvar üç ay faaliyetten men edilir."</p> <p>"h) Bakanlıktan onay alan laboratuvarların resmî kontrolleri sırasında analiz sonucunu etkileyen uygunsuzluk tespit edilmesi durumunda laboratuvar uygunsuzlukla ilgili faaliyetten men edilir. Mevzuata uygunsuzluk tespit edilmesi durumunda, bu uygunsuzluğun giderilmesi için üç ayı aşmamak üzere süre verilir. Verilen süre sonunda uygunsuzluğun giderilmemesi hâlinde on bir bin dört yüz Türk lirası idari para cezası verilir ve uygunsuzluk giderilinceye kadar uygunsuzlukla ilgili faaliyetten men edilir."</p> <p>Kanun'un "Hijyen ve resmî kontroller ile ilgili yaptırımlar" başlıklı 41. maddesinin birinci fıkrasına (a), (g), (h) bentleri aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmelidir.</p> <p>"a) Kanun'un 29'uncu maddesinin birinci fıkrası esaslarına göre sağlık işareti veya sağlık işaretinin uygulanmasının öngörülmediği durumlarda tanımlama işareti taşımayan hayvansal gıdalara ilişkin olarak; kesimhane dışında kesilen hayvanlardan elde edilen etler ile resmî veteriner hekim tarafından kesim öncesi ve kesim sonrası muayenesi yapılmamış ve sağlık işareti uygulanmamış etler, sağlık işaretinin öngörülmediği durumlarda tanımlama işareti uygulanmamış hayvansal gıdalar insan sağlığı üzerinde ani, kısa veya uzun vadede risk oluşturup bozulmuş, güvenilir olmayan gıda olarak değerlendirilir, masrafları sorumlusuna ait olmak üzere toplatılır ve mülkiyeti kamuya geçirilerek imhasına karar verilir.</p> <p>Bu etleri üreten veya piyasaya arz edenler hakkında kamunun sağlığına suçlar kapsamında Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulur."</p> <p>"h) Bakanlıktan onay alan laboratuvarların resmî kontrolleri sırasında analiz sonucunu etkileyen uygunsuzluk tespit edilmesi durumunda laboratuvar uygunsuzlukla ilgili faaliyetten men edilir. Mevzuata uygunsuzluk tespit edilmesi durumunda, bu uygunsuzluğun giderilmesi için üç ayı aşmamak üzere süre verilir. Verilen süre sonunda uygunsuzluğun giderilmemesi hâlinde on bir bin dört yüz Türk lirası idari para cezası verilir uygunsuzluk giderilinceye kadar uygunsuzlukla ilgili faaliyetten men edilir."</p> <p>"g) 33'üncü madde gereği Bakanlıktan onay almadan faaliyette bulunan laboratuvarlar faaliyetten men edilir ve sahiplerine otuz dört bin yüz elli Türk Lirası idari para cezası verilir. Onay kapsamındaki faaliyet listesinde yer almayan analizleri yapan laboratuvarlara on bin Türk lirası idari para cezası verilir. Analiz yapmadan analiz raporu düzenleyen laboratuvar sahiplerine yirmi iki bin yedi yüz elli Türk lirası idari para cezası verilir. Fiillerin bir yıl içinde tekrarı hâlinde laboratuvar üç ay faaliyetten men edilir."</p>
--	--	--

5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu Madde 42	Hayvan ve hayvansal ürünlere uygulanan idari yaptırımlarda yaşanan sorunlar giderilememektedir.	Kanun'un, "Cezaların uygulanması, tahsili ve itirazlar" başlıklı 42. maddesi üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. “(3) İtlaf ve imha işlemleri, tüm masrafları sahibi tarafından karşılanmak üzere Bakanlık gözetiminde gerçekleştirilir. Sahibi veya sorumlusu tarafından itlaf ve imhası yapılmayan canlı hayvan ve ürünlerin itlaf ve imha işlemleri Bakanlık tarafından yapılır veya yaptırılır. İtlaf ve imha masrafı tutarının iki katı sahibi veya sorumlusundan tahsil edilir. Malların sahipsiz yakalanması durumunda masraflar Bakanlık bütçesinden karşılanır.”
5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu Madde 43	Gıda sektörüyle ilgili olarak üretim, tüketim ve sağlık verilerini gerçek ve doğru yansıtan ülke genelinde istatistikî veriler kayıt altına alınmadığından önleyici tedbirlerin alınmasında sorun yaşanmaktadır.	Kanun'un, "Komisyonlar ve ilgili kuruluşlarla iş birliği" başlıklı 43. maddesi gereğince "Tarım ve Orman Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, TÜİK, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, üretici örgütleri, gıda sektörü, konuyla ilgili resmî kurum ve kuruluşların" yer alacağı "Gıda Güvenilirliği, Sağlık ve Beslenme Komisyonu" oluşturulmalı ve ortaya koyulacak ulusal eylem planları sektör iş birliği ile geliştirilmelidir. Konu ile ilgili olarak çalışma usul ve esaslar yönetmelikle belirlenmelidir.
5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu Madde 26 ve 43	Bilimsel komisyon toplantılarına katılım sağlayan komisyon üyelerinin 6245 sayılı Harcırah Kanunu gereğince yalnızca günlük yevmiye ve yolculuk masrafları gibi zorunlu harcamaları karşılanmakta, ilave bir ödeme yapılamamaktadır. Bu nedenle, nitelikli bilim insanlarını Komisyonlara dâhil etme, etkin ve verimli bir şekilde çalışmalarını sağlama konusunda sıkıntılar yaşanmaktadır.	Kanun'un, "Risk analizi, kamuoyunun bilgilendirilmesi ve ihtiyati tedbirler" başlıklı 26. ve "Komisyonlar ve ilgili kuruluşlarla iş birliği" başlıklı 43. maddelerine yeni bir fıkra eklenmelidir. "Bakanlıkça kurulan bilimsel komisyon üyelerine ve gerekli hallerde komisyona bağlı olarak teşkil edilen çalışma gruplarında görev alan üyelere (5.000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı geçmemek üzere huzur hakkı ödenir.”
5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu Ek-2	Çiftlikten çatala kadar gıda denetiminde kamu otoritesinin şeffaf ve etkin mekanizmalarla çalışan, altyapısı iyileştirilmiş donanımına sahip, konu uzmanı bir denetim ekibiyle desteklenememektedir.	Kanun'un, "Üretim, İşleme ve Dağıtım Aşamalarında Resmî Kontrollerden Sorumlu Meslek Mensupları" başlıklı Ek-2, uzman personel dikkate alınarak yeniden düzenlenmelidir. Resmî kontrollerde, ilgili meslek alanlarında eğitim alan tekniker, teknisyen ve yardımcı sağlık personelinin denetim yetkisi verilen personele yardımcı olmak üzere görev almaları sağlanmalıdır.
5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu Ek-2	Resmî kontrollerden sorumlu meslek mensubu satırında yer alan "veteriner hekim" ibaresinin aynen kalması ve buraya başka bir meslek mensubu unvanının ilave edilmemesi (Başka bir meslek mensubunun buraya ilave edilmesi, Kanununun 31. maddesinin 8. fıkrası ile çelişik bir durum ortaya çıkaracaktır.).	Kanun'un Ek-2'sinin, B-Üretim ve İşleme başlığının, "Hayvansal kökenli gıda ve yemler" başlıklı sütununun birinci satırındaki "Kesimhane, kombina ve parçalama işlemi yapılan yerler" ifadesi aşağıdaki şekilde değiştirilmelidir. "Kesimhaneler ve parçalama işlemi yapılan yerler"
5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu	Gıda yönetiminde çok başlılık, konsantrasyon eksikliğine neden olmaktadır.	Bakanlığın teşkilat yapısı yeniden düzenlenerek "Gıda Genel Müdürlüğü" kurulmalıdır.

5996 sayılı Gıda ve Yem Kanunu	<p>5996 sayılı Yasa'nın 22. maddesinin EK-1 tablosu gıda ve yem işletmelerinde istihdamı zorunlu personeli mesleklerine göre sınıflamaktadır. Bu sınıflamada bazı bölüm mezunlarının yetkileri göz ardı edilmiş durumdadır. Buna örnek olarak Ziraat Fakültelerinin Zootečni Bölümü mezunları verilebilir. Tarım ve Orman Bakanlığı'nın bu tabloda revizyon çalışmalarına başlamış olması sevindiricidir. 30 beygir gücü ve 10 çalışanın altında büyüklükteki iş yerlerinin mikro işletme olarak sayılması gıda güvenliği açısından risk yaratmaktadır. 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri Bitki Sağlığı Gıda ve Yem Kanunu'nun amacına aykırı olarak gıda işletmelerinde istihdamı zorunlu personelin bağlı oldukları meslek odalarından belge almasını kaldıran mevzuat düzenlemeleri de kontrol mekanizmasının zayıflamasına yol açmaktadır.</p>	<p>Yasa'nın 22'nci maddesinin EK-1 tablosunun hiçbir meslek grubunu mağdur etmeyecek şekilde belirlenmesi gerekmektedir. Daha fazla gıda işletmesinin mesleki denetim altında üretim yapmasının sağlanması için 30 beygir gücü sınırı yeniden değerlendirilmelidir. Gıda ve yem işletmelerinde görev alacak istihdamı zorunlu personelin meslek odalarından belge alması uygulamasına devam edilmelidir.</p>
--------------------------------	---	--

4.7. Sürdürülebilir Ormanlık ile İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri

İlgili Mevzuat	Sorunlar ve İlgili Mevzuatlardaki Çelişkiler	Çözüm Önerileri
6831 sayılı Orman Kanunu	<p>6831 sayılı Orman Kanunu 1956 yılında yürürlüğe girdiği tarihten bu yana çok sayıda değişikliğe uğramış ve halen yürürlüğünü sürdürmektedir. Mevzuat hazırlama usul ve esaslarının aksine Kanun'un ilk maddesinde amacı yer almamaktadır. Oysa yüzölçümü, etkilediği ve etkileştiği alan, kişi ve kurumların fazlalığı nedeni ile bu önemli bir eksikliklerdir.</p>	<p>Orman Kanunu'na amaç eklenmelidir.</p>
6831 sayılı Orman Kanunu Madde 2/B	<p>6831 sayılı Kanun'un 2/B maddesi orman sınırları dışına çıkarma konusu sorun teşkil etmektedir.</p>	<p>Bu konu orman alanlarının, tarım alanlarına dönüştüğünden hareketle aslında arazi değişimi noktasında en önemli bağlantıdır. Orman sınırları dışına çıkarılan arazilerin tarım alanı olarak kullanılması söz konusu olsa da hâlihazırda şagillerine satışı da Kanun ile düzenlenen 2/B maddesi uygulamasına kesinlikle tekrar dönülmemelidir.</p>

<p>6831 sayılı Orman Kanunu Madde 16</p>	<p>Orman Kanunu'nun 16. maddesinde yer alan madencilik izinleri konusu</p> <p>Bu madde ile tüm ormanlarda madencilik çalışması yapılması herhangi bir analiz yapılmaksızın olanaklı hale getirilmiştir. Bu düzenleme nedeniyle ormanların ürettiği maddi ve yaşamsal önemi olan ekosistem hizmetlerine ilişkin bir muhasebe yapılmadığı gibi madencilik yaratacağı çevresel zararlar da dikkate alınmamaktadır. Hatta bu yasa maddesi ile korunması gereken tohum meşcereleri, gen koruma alanları, muhafaza ormanları, orman içi dinlenme yerleri, önemli bitki alanları, endemik ve korunması gereken nadir ekosistemler bile madencilik çalışmalarına konu edilmektedir. Ayrıca maden aranması ve işletilmesi ile madencilik faaliyeti için zorunlu; tesis, yol, enerji, su, haberleşme ve altyapı tesisleri için izin verilmesi sağlanarak, bu alanların ÇED dışında tutulmasına olanak sağlamaktadır.</p> <p>Maden Kanunu'nun I. ve II. grup altında toplanan taş ocakları vb. altyapı için malzemeleri üretimi için bile başka kaynaklardan temin edilebilir olduğu değerlendirilmeden izin verilmektedir. Tüm bunlar ormanların ürettiği ekosistem hizmetleri sıfır sayılmasına neden olmakta, ormanlar adeta bu grup madenlerin üretimi için çekim noktası haline gelmektedir. Sonuçta orman ekosistemleri ekosistem bazlı değerlendirmeler yapılmadan parçalanmakta, biyolojik çeşitliliği tehdit etmektedir.</p>	<p>İlgili yönetmelikleri de dâhil olmak üzere yeniden gözden geçirilmelidir. Arazi planlaması yapılırken bir yerin orman olarak kalmasındaki kamu yararı ile maden çıkarılarak elde edilecek gelirden doğan kamu yararı arasında bir üstünlük tespiti yapılmalı ve "üstün kamu yararı" kavramına yer mutlaka verilmelidir.</p> <p>Alanı büyük küçük tüm maden izinleri ekolojik, ekonomik ve sosyal tüm etkilerin, madencilik yaratacağı çevresel zararların da dikkate alındığı üstün kamu yararı kararı alınarak verilmelidir. Korunması gereken içindeki tohum meşcereleri, gen koruma alanları, muhafaza ormanları, orman içi dinlenme yerleri, önemli bitki alanları, endemik ve korunması gereken nadir ekosistemlerin bulunduğu alanlar maden iznine konu edilmemelidir. Planlı olması gereken madencilik neye ne kadar ihtiyacı olduğu en başından belli olduğundan, kullanacakları tüm arazilerin ÇED raporlarında yer alması sağlanmalıdır. İzin verilen alanlar ilan edilmeli, ÇED raporlarına itiraz süreçleri tamamlanmadan ormanda kesim işleri başlatılmaması ve yer teslimi yapılmaması sağlanmalıdır.</p> <p>Taş, micir, mermer gibi her yerden çıkarılabilecek materyallerin orman alanlarından üretilmesi kısıtlanmalıdır.</p> <p>Bunun için, maden izinleri konusunda orman arazilerinden alınan bedeller ekosistem hizmetlerinin değerleri de dikkate alınarak dikkatle belirlenmelidir.</p>
<p>6831 sayılı Orman Kanunu Madde 17 Üçüncü paragraf</p>	<p>6831 sayılı Orman Kanunu'nun 17. maddesinin 3. paragrafında yer alan düzenleme orman alanlarının ormancılık dışı amaçlar için kullanımını öngören istisnai düzenlemedir. Orman alanlarının kamu yararı ve zaruret olması halinde Yasa'da sayılan kullanım alanlarına tahsisi mümkün olmaktadır. Kamu yararı kararı ise Orman Bölge Müdürlüklerince oluşturulan heyet tarafından alınmakta ve alınan kamu yararı hiçbir analiz yapılmadan sadece var, yok şeklinde işaretlenerek alınmaktadır. Zorunluluk hali ise yeterince gerekçelendirilmemektedir. Bu haliyle orman alanları sözü edilen kullanımlar için adeta ucuz arazi haline dönüşmekte, ormanlar bu kullanımlar için cazip hale gelmektedir. Eğer kamu yararı varsa, bu ormanların ürettiği ekosistem hizmetleri ile karşılaştırılmalıdır. Çünkü ormanların ürettiği ekosistem hizmetleri de kamu yararı olan hizmetlerdir. Zorunluluk hali ise bu tesislerin buradan başka bir yerde tesis edilemeyeceğini içeren ayrıntılı gerekçelendirmelere dayandırılmamaktadır. Bu şekilde verilen zorunluluk halleri ve kamu yararı kararı yeterli değerlendirmeden uzaktır.</p>	<p>6831 sayılı Orman Kanunu'nun 17/3 maddesinde yer alan ormancılık dışı amaçlar için orman alanlarının kullanımını öngören istisnai düzenleme içerisinde yer alan tesis sayısı kesinlikle artırılmamalı, bu cümlede yer alan kamu yararı kavramı "üstün kamu yararı" olarak düzenlenmeli, alınan kararlar izin verilmeden önce halka açık olarak ilan edilmeli ve itirazlar karara bağlanmadan saha tesliminin yapılmaması sağlanmalıdır. İlgili Orman Kanunu'nun 17/3 ve 18. Madde Uygulama Yönetmeliği'nin 4. maddesinde zorunluluk halini doğuran koşulların hazırlanacak raporda açık olarak gerekçelendirilmesini sağlayacak şekilde düzenleme yapılmalıdır.</p>

<p>6831 sayılı Orman Kanunu 17/3 ve 18. Madde Uygulama Yönetmeliği Madde 5</p>	<p>Yönetmelikte 6831 sayılı Kanun'un 16. maddesinde yer alması nedeniyle korunması gereken tohum meşçeresi, gen koruma ormanları, orman içi dinlenme yerleri, muhafaza ormanları, yaban hayatı koruma sahaları, orman içi meralar gibi mutlaka korunması gereken alanlar bile hukuken izne konu edilir hale gelmiştir. Ayrıca odun kömürü gibi işletilmesinde ağaç kullanılan ocaklara bile herhangi bir orman tipine bağlı olmaksızın tüm ormanlık alanları kapsayacak şekilde düzenlenmiş olması sakıncalıdır. Burada temel nokta orman ekosistem hizmetlerinin azalmasına neden olmamak olmalıdır. Ayrıca, bilimsel temelden uzak define aramaları, her zaman yanıcı madde ile yüklü ormanlarda patlayıcı madde depolarının bile izin kapsamına alınması da oldukça düşündürücüdür.</p>	<p>Yönetmelikte tohum meşçeresi, gen koruma ormanları, orman içi dinlenme yerleri, muhafaza ormanları, yaban hayatı koruma sahaları, orman içi meralar, içme suyu temin edilen su üretim fonksiyonlu ormanlar gibi mutlaka koruma altına alınması gereken alanlar izin kapsamı dışına çıkarılmalıdır. Odun kömürü gibi işletmelerin talep edilen tesislerin talep edilen alanda değil, bu hizmetlerin kaybının en az olacağı bir alanda olmasını sağlayacak düzenlemeler yapılmalıdır. Define aranmasına ve patlayıcı madde deposuna yönelik izinler mevzuattan çıkarılmalıdır.</p>
<p>6831 sayılı Orman Kanunu Madde 22</p>	<p>6831 sayılı Orman Kanunu Madde 22 hükmü "Tarım ve Orman Bakanlığı, Devlet ormanları içindeki ağaçsız otlak, yaylak ve kışlakların tanzim ve islahı hususunda gerekli tedbirleri alır." biçimindedir.</p>	<p>Bu noktada, ağaçsız da olsa yerleri ile birlikte orman sayıldığı için orman alanındaki bu islah ve tanzimin yapılma usul ve esasları net belirlenmelidir.</p>
<p>6831 sayılı Orman Kanunu Madde 26</p>	<p>6831 sayılı Orman Kanunu 26. maddesi amenajman planları konusunu düzenlemektedir.</p>	<p>Ormanların yönetim biçimini, planlanmasını, ormancılık amaçlarına tahsisini doğrudan belirleyicisi olan orman amenajman planları daha açık olarak tanımlanmalı ve plan hiyerarşisinde üst basamaklarda olması gereken yerine taşınmalıdır. Zira, il çevre düzen planları, nehir havza planları, arazi kullanım planları ile uyumlu olması gereken amenajman planlarına bir idari işlem olarak gereken önem verilmelidir. Bağlayıcı idari işlemler olduğu unutulmamalıdır.</p>
<p>6831 sayılı Orman Kanunu Madde 57</p>	<p>6831 sayılı Kanun'un ağaçlandırma konusunu düzenleyen 57 ve devam maddeleri, şahısların kendi arazilerinde ve/veya hazine arazilerinde ağaçlandırma yapma taleplerini artıracak ve mülkiyet kaybı endişeleri bulunmaktadır.</p>	<p>Şahısların kendi arazilerinde ve/veya hazine arazilerinde ağaçlandırma yapma taleplerini artıracak ve mülkiyet kaybı endişelerini giderecek biçimde düzenlenmeli veya ikincil düzenlemelerle açıklanmalıdır. Nitekim, 59. maddede "... Kendi arazilerinde ağaçlandırma yapmak isteyen gerçek kişilerle özel hukuk tüzel kişilere, sahipleri tarafından talep edildiği yardım yapılacağı... Bunlar hakkında hususi ormanlara ilişkin hükümler uygulanacağı." hüküm altına alınmıştır. Kendi mülkiyetinde bulunan ve malik olmanın kendisine verdiği tüm yetkileri kullanabilen kişilerin ağaçlandırma yaptıktan sonra mülkiyet haklarının kısıtlanması konusunda (özel orman hükümleri uygulanacağından) endişe duyacakları açıktır.</p>
<p>6831 sayılı Orman Kanunu Madde 63</p>	<p>İlgili maddede "Ağaçlandırma planları ve ağaçlama bilgisine ait türlü yardımlar, orman idaresince parasız yapılır. Plana göre ve müddeti içinde ağaçlandırılan sahalarda ağaçlamaya başlanan yıldan itibaren beş yıl sonunda bu ağaçlamayı yapana parasız temlik olunur." hükmü yer almaktadır.</p>	<p>Devletin hüküm ve tasarrufundaki arazilerde ağaçlandırma yapan kişilere bu sahalarda 5 yıl sonra temlik edilmesi konusu tartışılmalı, uygulamada geçerliliği sorgulanmalıdır. Bu temlikin ağaçlandırma faaliyetlerini teşvik edeceği kuşkusuzdur ancak bu arazilerin temlikinin doğruluğu konusu da tartışmaya açıktır.</p>

<p>6831 sayılı Orman Kanunu ve İlgili Mevzuat</p>	<p>Kesinleşen orman kadastru sınırları içerisinde kalan yerlere müdahalede bulunanlar (işgal, faydalanma vs.) hakkında öncelikle suç tutanağı tutulur ve bu durum derhal Cumhuriyet Savcılıklarına bildirilir. Bunun üzerine dava açmaya yetecek delil bulunması halinde İddianame düzenlenerek ilgililer aleyhine dava açılması sağlanır. Mahkemelerce sanık, 6831 sayılı Orman Kanunu'nun ilgili hükümlerine göre cezalandırılıp, suça konu emval ya da eşyanın müsaderesine ve Saniğe yüklenen ceza, "iki yıl" veya daha az süreli hapis veya adli para cezası ise hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilir.</p> <p>Sorun burada başlamaktadır. Şöyle ki; HAGB kararına karşı ağır ceza mahkemelerinde itiraz edilebilmektedir. Yargıtay içtihatlarına göre HAGB kararı verilmesi nedeniyle müsadere kararı temyiz edilememektedir. Yargıtay müsadere tedbirinin hüküm açıklanıncaya kadar hukuki sonuç doğurma yeteneği bulunmadığını belirtmektedir. Bu durumda hükmün açıklanması veya denetim süresi sonunda davanın düşmesine karar verildiği durumlarda müsadere kararına karşı kanun yoluna başvurulabilmektedir.</p> <p>Müsaderenin, HAGB kararı verilmesi durumunda hangi aşamada infaz edileceğine ilişkin olarak açık bir kanun hükmü bulunmamaktadır.</p>	<p>Konuya ilişkin olarak Anayasa Mahkemesi'nin 20/06/2019 tarihli ve 2015/6164 başvuru numaralı Kararı'nda da: "...HAGB kararı verildiği takdirde el konulan eşya yönünden nasıl karar verileceği ve müsadere tedbirinin nasıl uygulanacağı konusunda belirsizlik olduğu anlaşılmaktadır..." denilmektedir.</p> <p>Açıklanan nedenlerden dolayı, müsaderenin düzenlendiği 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda ve HAGB düzenlendiği 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda konuyu açıklığa kavuşturan düzenlemelerin yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.</p>
<p>6831 sayılı Orman Kanunu</p>	<p>1956 yılında çıkarılan Yasa bugüne değin toplam son 15 yılda 16 kez değiştirilmiştir. 6831 sayılı Orman Kanunu hâlihazırda durumuyla: Devlet ormanlarında ormancılık dışı faaliyetlere izin verilmekte, orman ekosistemleri yapılan madencilik faaliyetleriyle çeşitli tehlikeli atıklar için depolama alanlarına dönüştürülmektedir. Ormancılık alanında yapılan özelleştirmeci düzenlemelerde orman ağaçlarının orman ekosisteminde dikili durumdayken satılmasına olanak sağlamaktadır.</p>	<p>Ormanları koruma değerlerinin açıkça yer aldığı mevzuat düzenlemeleri yapılmalıdır. Yapılacak bu mevzuat düzenlemeleri: maden arama faaliyetlerini tamamen yasaklayan, kiralama yoluyla orman alanlarının küçülmesini önleyen, yapılaşmanın önüne geçen hususlar içermelidir.</p>
	<p>Orman suçlarında genellikle plakasız, muayenesiz ve trafikten menedilmiş araçlar kullanılmaktadır.</p>	<p>Söz konusu bu araçların İçişleri Bakanlığına bağlı Emniyet Genel Müdürlüğüne ya da Jandarma Genel Müdürlüğüne piyasadan toplatılması ile ilgili çalışmalar yapılması gerekmektedir.</p>
	<p>Orman Genel Müdürlüğü'nün taşra birimlerince, orman kadastrusu kesinleşmiş yerlerde devam eden kaçak inşaatlarla ilgili suç tutanağı düzenlenerek adli mercilere intikal ettirilmektedir. Bununla birlikte, yargılamanın sonuçlanmasını beklemeden yıkım izni verilmesi ve mühürlenmesi hakkında Cumhuriyet Savcılıkları'ndan talepte bulunmaktadır. Mahkemelerce mühürleme işinin idari bir iş olduğu şeklinde cevap verilmekte, yıkım izni ise verilmemektedir.</p> <p>Başkaca bir işlem yapılamayan ve devam eden söz konusu kaçak yapılar bu aşamada yıkılamadığından, suç işleme eğilimi devam etmektedir.</p>	<p>Devlet ormanlarının daraltılmayacağı, başka bir amaçla kullanılmayacağı ve özel mülkiyete konu olamayacağı Anayasa hükmüdür. Bu nedenlerden dolayı, telafisi mümkün olmayan sonuçlar olmadan yargılamanın başında bu konular hakkında tedbir ya da vb. kararlar alınarak suç işlemeye devam etme durumunun önlenmesi yönünde düzenlemeler ile çözüme kavuşturulacaktır.</p>

<p>Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından çıkarılan 03.12.2014 tarihli ve 29194 sayılı RG'de yayımlanarak 1/2/2015 tarihinde yürürlüğe giren "Bitki Koruma Ürünlerinin Önerilmesi, Uygulanması ve Kayıt İşlemleri Hakkında Yönetmelik"</p> <p>Orman Genel Müdürlüğü'nce Çıkarılan "Orman Bitkisi ve Bitkisel Ürünlerine Arız Olan Zararlı Organizmalar ile Teknik Mücadele Yönetmeliği"</p>	<p>Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından çıkarılan 03.12.2014 tarihli ve 29194 sayılı RG'de yayımlanarak 1/2/2015 tarihinde yürürlüğe giren Bitki Koruma Ürünlerinin Önerilmesi, Uygulanması ve Kayıt İşlemleri Hakkında Yönetmelik'in 2. maddesinin 2. fıkrası "(2) Orman alanları ve ormanlardan elde edilen bitkisel ürünler bu Yönetmelik kapsamı dışındadır." hükmünün iptali için İdaremizce Mülga Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı aleyhine Danıştay 10. Dairesinin 2015/283 esasında dava açılmıştır ve dava derdesttir.</p> <p>Davada "orman alanı ve orman alanları" ifadesi dolayısı ile "orman sınırları dışındaki orman bitkileri" ile ilgili orman mühendislerinin yetkili olmamasının sorunlara yol açacağı orman dışında üretilen orman ürünlerinin bitki koruma ve uygulaması ile kayıt işlemlerinin orman hastalıkları konusunda eğitim almamış ziraat mühendisleri tarafından yapılmasına yol açmasının ormanların korunmasında sorunlara sebebiyet vereceği iddia edilmektedir.</p> <p>Benzer hususlarda daha önce açılan davalar neticesinde, Danıştay 10. Dairesinin 28.03.2013 tarihli ve 2009/8684 E.2013/2855 K. sayılı kararı ile 12.06.2009 tarihli ve 2756 sayılı RG'de yayımlanan Bitki Koruma Ürünlerin Reçeteli Satış ve Usul Hakkında Yönetmelik ile ilgili kararında bir iptal kararı verildiği,</p> <p>21/11/2011 tarihli ve 27912 sayılı RG'de yayımlanan Yönetmelikte değişiklik yapan 24.09.2013 tarihli ve 28775 sayılı RG'de yayımlanan Yönetmelik ile ilgili Danıştay 10. Dairesinin 2013/7659 E. sayılı davasında ise "sadece ormanlık alanlardaki zararlı organizmalara karşı kullanılan bitki koruma ürünlerinin reçeteye yazmak üzere" şeklindeki düzenlemenin yürütülmesinin durdurulmasına kararı verilmiştir.</p> <p>Karar gerekçesinde "Bu durumun ormanlık veya ormanlık alanların dışındaki alanlarda bulunan "tüm orman bitkilerini" etkileyen zararlılarla mücadele ve reçete yazma hizmetlerinde münhasır yetkili olduğu anlaşılan orman mühendislerinin bitkilere musallat zararlı organizmalarla mücadele ve reçete yazma hizmetlerinde mesleki yetkilerinin "orman bitkileri" kavramı yerine "ormanlık alanlar" kavramı ile sınırlandırılmasına ilişkin dava konusu düzenlemede hukuka uyarlık görülmemektedir" denilmiştir (Bu davalar Orman Mühendisleri Odası'na açılan davalardır.).</p>	<p>Sorunu çözmek için ilgili idareleri, meslek odalarını temsil eden teknik elemanlardan oluşturulacak bir komisyon ile/ sadece kendi mesleklerini koruma yaklaşımdan uzak, nesnel gerçeklik üzerinden kamusal menfaati önceleyen, pozitif sonuçlar elde etmeye yönelik, ihtilafların bertaraf edileceği (hatta derdest davalarında sonlandırılacağı) mevzuat değişiklikleri ile ilgili bir çalışma yapılmalıdır.</p>
--	---	---

<p>2873 sayılı Milli Parklar Kanunu</p> <p>6831 sayılı Orman Kanunu</p>	<p>Milli parklar ile ilgili düzenleme 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'nda yapılmıştır.</p> <p>Ancak "milli parklar" kavramı (farklı niteleme ile) 6831 sayılı Orman Kanunu'nda da yer almaktadır. Kanun'un 25. maddesinde yapılan düzenlemede "(Değişik: 23/9/1983-2896/15 md.) Orman Genel Müdürlüğü; mevkii ve özelliği dolayısıyla lüzum göreceği ormanları ve orman rejimine giren sahaları; bilim ve fennin istifadesine tahsis etmek, tabiatı muhafaza etmek, yurdun güzelliğini sağlamak, toplumun çeşitli spor ve dinlenme ihtiyaçlarını karşılamak, turistik hareketlere imkan vermek maksadıyla, milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma sahaları ve orman mesire yerleri olarak ayırır, düzenler, yönetir ve gerektiğinde işletir veya işlettirir." şeklindedir.</p> <p>2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'nun 1. maddesi - "Bu Kanunun amacı, yurdumuzdaki milli ve milletlerarası düzeyde değerlere sahip milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanlarının seçilip belirlenmesine, özellik ve karakterleri bozulmadan korunmasına, geliştirilmesine ve yönetilmesine ilişkin esasları düzenlemektir."</p> <p>Tanımlar:</p> <p>Madde 2- "Bu Kanunda yer alan;</p> <p>a) Milli park; bilimsel ve estetik bakımından, milli ve milletlerarası ender bulunan tabii ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçalarını..." şeklindedir.</p> <p>Aradaki fark; milli ve milletlerarası düzeyde ender bulunma özelliği var ise Milli Parklar Kanunu'na göre Milli park olmaktadır (pek tabii gerekli yetkili makamların tespiti onayı ve ilanı gibi prosedürler tamamlandıktan sonra)</p> <p>Ancak Orman Kanunu'nun 25. maddesine göre "Orman Genel Müdürlüğü; mevkii ve özelliği dolayısıyla lüzum göreceği ormanları ve orman rejimine giren sahaları; bilim ve fennin istifadesine tahsis etmek, tabiatı muhafaza etmek, yurdun güzelliğini sağlamak, toplumun çeşitli spor ve dinlenme ihtiyaçlarını karşılamak, turistik hareketlere imkân vermek maksadıyla milli parklar, olarak ayırarak işletilmesini sağlayabilecektir.</p> <p>Uygulamada ise Orman Genel Müdürlüğü'nce mezkûr 25. maddeye göre milli park niteliği ile ayrılıp işletilen bir yer olmadığı öğrenilmiştir.</p> <p>Benzer hususlarla ilgili düzenleme Orman Genel Müdürlüğü Teşkilat ve görevlerini düzenleyen 3234 sayılı Kanun'da yer almakta iken yapılan değişikliklerle, şimdi "Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında 4 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 334. maddesinde:</p> <p>"(1) Genel Müdürlüğün görevleri şunlardır: ...ç) Mesire yerleri, kent ormanları, araştırma ormanları, ağaç parkı (arboretum) sahaları, orman içi biyoçeşitlilik koruma alanları, model orman, muhafaza ormanı alanlarının ayrılması, korunması, işletilmesini ve işlettirilmesini sağlamak..."</p> <p>338 maddesinde ise "ı) Odun Dışı Ürün ve Hizmetler Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır: ...(3) Uygun yerlerde ekoturizm faaliyetlerini desteklemek (4) Mesire yerlerinin, kent ormanlarının ve ağaç parkı sahalarının ayrılması, korunması, işletilmesi ve işlettirilmesini sağlamak..." şeklinde hüküm mevcuttur. Uygulamanın bu hükümlere göre yürütüldüğü görülmektedir. Yani 6831 sayılı Kanun'un 25. maddesinde yer verildiği şekilde Orman Genel Müdürlüğü'nce milli park adı altında alan tespiti yapılarak işletilmesi söz konusu değildir. Bu sebeple bu hususta uygulamada sorun yaşanmamaktadır.</p>	<p>Milli Parklar Kanunu'nun çerçevesinde bu alanların 6831 sayılı Kanun'un 17/1 ve ilgili Yönetmelik mucibince ilan edilen yayla alanı niteliği devam ettirilerek hak sahiplerine kiraya verilmesi işlemleri devam edilecek ise (Bakanlıkça/ Doğa ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'nce farklı bir plan veya proje uygulaması söz konusu olmayacak ise) Milli Parklar Kanunu'nun 7. maddesi çerçevesinde bu Kanun'a uygun hazırlanacak planlara uygun olarak söz konusu Yönetmelik'teki tüm yetkilerin yine yayla ilanları ile ilgili Yönetmelik kapsamında Orman Genel Müdürlüğü'nce kullanılmasına devam edilmesidir.</p>
---	--	--

<p>6831 Sayılı Orman Kanun 17'nci Maddesinin Birinci Fıkrası ve bu hükme istinaden çıkarılan Devlet Ormanlarındaki Yayla Alanlarının Tespiti ve İdaresi Hakkında Yönetmelik</p> <p>(Resmî Gazete tarih ve sayı 07.03.2013 /28580)</p>	<p>6831 sayılı Orman Kanunu'nun 17'nci maddesinin birinci fıkrası ve buna dayanılarak hazırlanan Devlet Ormanlarındaki Yayla Alanlarının Tespiti ve İdaresi Hakkında Yönetmelik mucibince Yayla alanı olarak ilan edilen yerlerin sonradan 2873 sayılı Milli Parklar Kanuna göre milli park ilan edilmesi veya milli park sınırları içine alınması halinde sorun yaşanması söz konusudur.</p> <p>Milli Parklar Kanunu'na göre milli park sınırları içinde tesis vs. yerlerin işletilmesi ve işlettilmesi Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünce gerçekleştirilmektedir. 6831 sayılı Kanun'un 17/1 maddesi ve ilgili Yönetmeliğe göre yayla alanları ile ilgili yapılan işlemlerde ve gelirlerinin alınmasında tüm yetki Orman Genel Müdürlüğüne aittir. Bu durum aynı alanda aynı işlem için karışıklara yol açmaktadır.</p>	<p>6831 sayılı Kanun'un 17/1 maddesi ve ilgili Yönetmeliğe göre yayla alanları ile ilgili yapılan işlemlerde ve gelirlerinin alınmasında tüm yetkinin Orman Genel Müdürlüğüne ait olmasına devam edilmesi gerekmektedir.</p>
<p>6831 sayılı Orman Kanunu 17'nci Maddesinin Birinci Fıkrası ve bu hükme istinaden çıkarılan Devlet Ormanlarındaki Yayla Alanlarının Tespiti ve İdaresi Hakkında Yönetmelik</p> <p>(Resmî Gazete tarih ve sayı 07.03.2013 /28580)</p>	<p>Orman sınırları içindeki yayla alanları:</p> <p>6831 Sayılı Orman Kanunu'nun 17'nci maddesinin 1'inci fıkrasının Anayasaya aykırılığı iddiası ve bu maddeye istinaden çıkarılan Devlet Ormanlarındaki Yayla Alanlarının Tespiti ve İdaresi Hakkındaki Yönetmeliğin bazı maddelerinin 4342 sayılı Mera Kanunu'na aykırı olduğundan iptali talebiyle idare aleyhine açılan davada Danıştay 8. Dairesinin 16.01.2019 tarihli ve 2013/8268 E. 2019/130 K. sayılı kararı ile davanın reddine karar verilmiştir.</p> <p>Ancak 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 17'nci maddesinin 1'inci fıkrası ile Devlet Ormanlarındaki Yayla Alanlarının Tespiti ve İdaresi Hakkındaki Yönetmelik gereği ilan edilen yayla alanlarında Genel Müdürlüğümüz sabit kıymetlerine alınan bina ve tesisler kullanıcılarına kiraya verilmekte olduğu, kira vermek istenmemesi ya da kiralamak istedikleri halde 1 yıllık talep etme süresini geçirdikleri için kiralanamayan yayla evlerinin ilgili mevzuat gereği boşaltılarak yıkılması gerektiği, boşaltılması için gerekli tebligatların yapılmasına rağmen sosyal problemler nedeniyle yıkılmadığı, kullanıcıların işgal pozisyonunda kullanmaya devam ettiği, söz konusu işgalcilerle sözleşme imzalanmadığından herhangi bir bedel alınamaması durumu mevcuttur, bu durum kirasını düzenli olarak ödeyen kiracılara karşı kötü örnek olmaktadır.</p>	<p>Bu hususta mevzuat değişikliğine gidilmesi ve Yönetmelikte düzenleme yapılması gerekmektedir.</p>

4.8. Biyoçeşitliliğin Korunması ve Biyogüvenlik ile İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri

İlgili Mevzuat	Sorunlar ve İlgili Mevzuatlardaki Çelişkiler	Çözüm Önerileri
<p>2873 sayılı Milli Parklar Kanunu</p>	<p>Nesli tehlike altında olan türler ile nadir endemiklerin bulunduğu alanlar bu Yasa ile korunmamaktadır. Yasa biyolojik çeşitliliği koruma açısından yetersizdir. Seçili olan tabiatı koruma alanlarının sayısı ve dağılımından bu açık olarak görülmektedir. Bu türleri koruma altına alacak hükümler konulmalıdır.</p>	<p>Yeni bir yasal düzenleme ile ihtiyatlılık prensibi gereği nesli tehlike altında olan türler ile nadir endemiklerin bulunduğu habitatlar öncelikli olarak tabiatı koruma alanı olarak ilan edilmesi sağlanmalıdır.</p> <p>Milli Parklar Kanunu biyolojik çeşitlilik açısından gerekli habitatları da içerecek şekilde genişletilmesini sağlayacak şekilde uygun bir koruma statüsü tanımlanarak genişletilmelidir.</p>
<p>2873 sayılı Milli Parklar Kanunu Madde 7 ve 8</p>	<p>Korunan alanlar esas olarak sahip olduğu biyolojik çeşitlilik ve doğal güzellikler nedeniyle birer doğa laboratuvarıdır. Tıpkı tarihi ve kültürel önemi olan alanlar gibi katı kurullarla koruma sağlanan olası insan müdahalelerinin önlenmesi esas amaç iken tek taraflı kamu yararı aranarak amacı dışında kullanımlar koruma ilkelerinden uzaklaştırmaktadır. Bu haliyle biyolojik çeşitliliğin korunmasını sağlayacak alanlar korunan alan değil kullanılan alan haline gelmektedir.</p>	<p>Korunan alanlar maden arama ve ekosistemlerin yapısını bozacak yatırımların dışında tutulmalıdır. Buna ilişkin Milli Parklar Kanunu'nun ilgili maddeleri değiştirilmelidir.</p>
<p>5977 sayılı Biyogüvenlik Kanunu</p>	<p>Dünyada, ticarete konu olan ve yemin ham maddesi durumundaki soya ve mısırdaki transgenik olmayan ürün bulunmamaktadır. AB'de 125 onaylı ürün (mısır, soya, kanola) varken ülkemizde 36 adet ürün onaylanmıştır.</p>	<p>Biyogüvenlik mevzuatının AB başta olmak üzere dünyadaki gelişmelere uyumluluğunun sağlanması, bu uyum çalışmaları öncesinde üretimde sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için AB'de onaylı olan ürünlerin ülkemizde de onaylı kabul edilmesi gerekmektedir.</p>

Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu	Birçok kurumu ilgilendiren tabiatı ve biyolojik çeşitliliği koruma kanununun henüz çıkmamış olması sorun teşkil etmektedir.	Tüm tarafların iş birliği ile gerçekleştirilecek kanun taslağı ile ilgili çalışmanın yapılması gerekmektedir.
5977 sayılı Biyogüvenlik Kanunu	Biyogüvenlik Kanunu kapsamında gerçekleştirilen süreç, ülkemizin sosyoekonomik yapısı yanında, insan-hayvan ve çevre sağlığı açısından da ciddi sorunlara yol açmaktadır. Özellikle ABD, ithalat siparişi veren ülkenin mevzuatına göre, ürünün yasaklı olmayan gen içerdiğine yönelik raporları kolayca verebilmektedir. İlginç olan, mevzuat kendi dinamikleri ya da yargı kararları sonucunda değiştiğinde, mahreç ülke raporları da değişmektedir. Alerjik reaksiyonlardan başlayıp, organ hasarları, doğum anomalileri ve kısırılık gibi sağlık sorunlarının nesiller içinde ortaya çıkacağını gösteren araştırmalar, sorunun boyutunu göz önüne sermektedir.	Ürünlerin evrak üzerinden yapılan inceleme ile millileştirilmesi yerine ülkeye giren her parti analize tabi tutulmalı, sözü edilen ürünlerin denetimi için, yasaklı gen analizi yapabilecek laboratuvar kapasitesi oluşturulmalı, bu aşamaya kadar ürün millileştirilmesi kesinlikle yapılmamalıdır. Yapılacak analizlerde yasaklı gen çıkması durumunda, taahhüt zinciri içinde bulunan sorumlulara, Kanun kapsamında hızlı ve adil bir biçimde ceza verilmelidir.
5977 Sayılı Biyogüvenlik Kanunu	<p>5977 sayılı Biyogüvenlik Kanunu kapsamında oluşturulan Biyogüvenlik Kurulu 09 Temmuz 2018 tarihinde RG'de yayımlanarak yürürlüğe giren 703 sayılı KHK'nin 206. maddesine göre yürürlükten kaldırılmıştır.</p> <p>02 Ağustos 2018 tarihinde RG'de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı 2018/3 sayılı Genelge ile de Biyogüvenlik Kurulu'nun görev ve yetkileri Tarım ve Orman Bakanlığına verilmiştir.</p> <p>Biyogüvenlik çok disiplinli, çok yönlü, özel ihtisaslaşma ve bütünlük gerektiren bir alandır. Temel uğraş alanı tüm canlı organizmalardır. Bu özelliği ile de kritik bir yapıya sahiptir. Konunun yalnızca bilimsel bir gelişme veya yeni bir teknoloji olarak ele alınması yetersiz değerlendirmelerin yapılmasına neden olabilmekte, bu nedenle biyoteknolojiye ve bu alanda güvenliği sağlamak için "biyogüvenliğe" özel bir önem verilmesi, ülkesel politika ve stratejilerin geliştirilmesi ve uygulanmasında bütünlüğün sağlanmasını gerektirmektedir.</p> <p>Bu amaçla: GDO ve ürünlerinin kullanıldığı ve/veya GDO ve ürünlerinin etkileyeceği sektörler dikkate alınarak, Kurul gerek ilgili Bakanlıkların temsilcilerinden gerekse akademisyen ve meslek örgütü temsilcilerinden oluşturularak muhtemel tüm baskılardan uzak ancak farklı görüşler yansıtılarak karar verme imkânına sahip olacak şekilde yapılandırılmıştır.</p> <p>GDO için alınacak kararlar ülkesel siyasi kararlardır. Yukarıda da belirtildiği gibi multidisipliner bir yapıda olan GDO konusu için Biyogüvenlik Kanunu'na göre daha önceden kurulmuş ve bağımsız bir yapısı olan Biyogüvenlik Kurulu bilimsel komitelerden gelen raporları ve gerekirse kamu görüşünü dikkate alarak devlet adına bir siyasi tavsiye kararı almaktaydı. GDO konusunun multidisipliner olması nedeni ile Kurul'da bulunan 6 bakanlık üst düzey yöneticiler (genel müdür, müsteşar yardımcısı gibi) ile temsil edilmekteydi. Biyogüvenlik Kanunu'nun verdiği yetki ile kurulun kararlarında bağımsız olması, Kurul'dan çıkan kararların ilgili bakanlıklarca kullanımında ilgili otoriteye hem siyasi hem de sosyal anlamda rahatlık sağlamaktaydı. Yeni düzenleme ile konunun tek bir Bakanlığın sorumluluğuna verilmesi hem bu durumu ortadan kaldırmakta hem de böyle bir platform ortadan kalktığı için diğer bakanlıklarla uzun istişarelere yol açacaktır.</p>	İlgili Bakanlıkların üst düzey temsilcilerinden oluşan ve bağımsız bir yapıda Biyogüvenlik Kurulu'nun yeniden oluşturulması uygun olacaktır.

5. SONUÇ

Bir ülkenin sürdürülebilir kalkınmasında tarım ve ormancılık sektörünün büyük önemi bulunmaktadır. Sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için sektörel yapılanma ve işleyişin planlı bir şekilde yürütülmesi gerekmektedir. Bunun gerçekleştirilebilmesi için de yasal mevzuatın belirlenmesi ve uygulanması gereklidir. Tarım ve orman hukukunda bazı eksiklikler bulunmakla birlikte, mevcut mevzuatın uygulanmasında aksaklıklar yaşanmaktadır. Bu durum, özellikle yenilenemeyen nitelikte olan tarım arazileri ve orman gibi en önemli doğal kaynakların korunmasında ve gelecek nesillere aktarılmasında önemli sorunlar yaşanmaktadır. Mevzuatların uygulanmasında yaşanan aksaklıklar ayrıca toplumun sosyal yapısında ve dolayısıyla refah düzeyinde problemlere neden olmaktadır. Nitekim özellikle Türkiye’de tarım arazileri bireyler için geçim kaynağı olmasının yanı sıra sosyal statü kriteridir. Bu nedenlerle, tarım ve orman hukuku konusundaki sorunların tespiti ve çözümü son derece önemlidir.

Daha önce yapılan Tarım ve Orman Şûralarında hukuk başlığında bir çalışma konusu olmadığı halde, III. Tarım ve Orman Şûrası’nda Tarım ve Orman Hukuku Çalışma Grubunun oluşturulması umut vericidir. Çalışma Grubunda belirlenen sorunlarla ilgili yasal mevzuatlarda gerekli düzenlemelerin yapılması tarım ve orman sektörlerinde önemli gelişmelere katkı sağlayacaktır. Tarım ve orman ile ilgili bütün mevzuatların birbiriyle çelişki olmayacak şekilde düzenlenmesi sektörün korunması ve sürdürülebilirliği açısından önem arz etmektedir. Bu nedenle alt sektörlerin ilgili mevzuatlarının koordinasyonlu şekilde incelenerek düzenlenmesi ve ilgili kurum, kuruluş ve STK’ların bu raporda verilen görüşlerinin dikkate alınması yararlı olacaktır. Bu düzenlemelerin yapılmasında tarım ve orman sektörünün üstün kamu yararı gerektiren doğal kaynaklara sahip olduğu unutulmamalıdır.